

DIALOG

FLORI STĂNESCU - PAUL GOMA

I

30 oct. 2007

1. F.S.: *Dragă Domnule Goma, nu voi face abeceul gomismului&antigomismului, ar fi inutil și nefiresc. Ne cunoaștem de ceva timp, ne recunoaștem, ne simpatizăm și ne suportăm reciproc bunătățile, repezile și neînțelegerile. Cum Dvs. nu mai acordați interviuri – iar internetic nici nu putem face unul! – vreau să avem o discuție neconformistă. Am scris câte ceva despre ce înseamnă pentru mine Paul Goma și despre ce cred eu că ar trebui să însemne pentru noi, românii. M-ați avertizat „întrebări scurte, dacă mă iubești!”. Cum, într-adevăr, vă iubesc, trebuie să vă și tachinez un strop, nu pentru că aș vrea să fiu imparțială. Afirmarea ostentativă a imparțialității ascunde – cred eu –, de cele mai multe ori, lipsa de apetență pentru principii bine subliniate și a unei cauze. Or, nu vreau să folosesc prea multe locuri comune în legătură cu halul în care bâjbâie națiunea noastră în postcomunism... Dar cine trebuie să știe a aflat că eu sunt gomistă. Mi s-a și lipit eticheta.*

Anul acesta, mai exact pe 20 noiembrie, se împlinesc 30 de ani de când familia Goma trăiește în azil politic. Prevăd reacția Domniei Voastre («și ce dacă?», ar spune Paul Goma), așa că pun prima întrebare:

*Cum de au ajuns Paul, Ana-Maria și Filip Goma refugiați politici în noiembrie 1977? (pentru bibliografie, îi trimit pe cititori la oricare dintre edițiile **Culorii curcubeului**, eu mă refer mai ales la înțelesul statutului de refugiat politic.)*

P.G. : 1. Încep prin a corija termenul “interview”: eu nu “acord interviuri” (fiindcă știu cine sunt, de unde vin, îmi cunosc lungul nasului), ci angajez/accept dialoguri de pe poziții de egalitate; apoi termenul “postcomunism”: este impropriu ; nu mai puțin fals, nici mai-înalt-intelectual decât “postmodernism” (postismul: marca românului inventator al așteptorismului) - poate afirma cineva cu mâna pe inimă că, din 22 decembrie 1989 noi Românii am pășit în altă eră: post-, deci ne-comunistă? Cu cine, în frunte, vorba cântecului? Cu tovarășul Ion Rânjitorescu, Criminalul care, după ce i-a asasinat pe Ceaușești în taină, a ucis și speranța în o meritată deschidere a țării - de două ori, prima: prin “alegerea” din 20 mai 1990; a doua prin efortul spectaculos al intelectualității române, cea anticomunistă din moși-strămoși, cu ținare-de-minte egală cu a bolovanului, pe scurt:

elita nației, chemînd patria la *re-alegerea* tovarășiei-sale?: Liiceanu, Patapievici, Pleșu, Blandiana, Doina Cornea, Adameșteanu, Manolescu, Șuşară, Mihăieș, Leonard Oprea... - toată drojdia cea vestită a Balcanului și Carpatului, prin șantajul debil: «Decît o dictatură de dreapta (citește: decît C.V. Tudor), mai bine o democrație suedeză (citește: re-votați-l pe Iliescu, să ne țină el pe burtă, în noroi, într-o dictatură bolșevică!) - în loc să-i trimită pe amîndoi, “unicele alternative”, în borțile de unde ieșiseră? Cu interludiul catastrofal Constantinescu, activețul de partid, împins în față de nesfârșitul strateg Coposu, de ideoloaga Blandiana, de politroaca Zoe - cel secondat și la toaletă de “*domnul* Măgureanu” (așa i se adresa Liiceanu bestialistului sec’ în primele luni ale anului 1990). Apoi cu tovarășul nostru drag și iubit și foarte preferat Băsescu...

După această nuîndestuldelungă introducere, trec la răspuns:

După liberarea din eticheta Securității, la 6 mai 1977, deși diminuat (nu prea-prea, în schimb foarte-foarte), nu mă gîndeam la o plecare din țară. Declinasem propunerile extrem de dezinteresate ale generalului Romeo Popescu-de-la-Paşapoarte, înainte de arestare; refuzasem în timpul anchetei sfaturile calde, prietenești ale altui sec: Pleșiță, generalul - ai fi zis că securiștii aveau în majoritate zdrobitoare grad de general! De ce declinasem ofertele... generale? Fiindcă salutară ar fi fost plecarea din țară nu a mea, ci a lor, comuniștii, activiștii, beliştii, securiștii (generali), ca să se primenească aerul Patriei otrăvit de bășinile bucale, yperitice aduse pe tancurile sovietice de evreii noștri cei dragi - și basarabeni ! (iată încă o trimitere la fostul meu prieten I. Vianu), unde? Ce întrebare! La mama dracului, de unde veniseră: în Rusia la sateliții ei, unde puiseră invadînd lumea cu bolșevismul criminal: la Pekin, la Tirana, la Phenian, la Havana...

Am primit însă doi zdruncinători pumni în burtă ai hotărîrii de a nu pleca din țara muuult mai a mea decît a lui Ceaușescu-și-poporul:

- Congresul scriitorilor din luna mai 1977 (Forumul celor care mă excluseseră din Uniune, cu nesfârșit curaj, taman la 13 aprilie 1977, când eram arestat): la propunerea lui Ceaușescu de a desființa cenzura (sic), trecînd sarcina de pe umerii tovarășilor cenzori de meserie-vocație (cei care trudeau și asudau din greu cîte 26 ore din 24 numai și numai în interesul literaturii române) pe ai tovarășilor scriitori lucrători pe tărâm editorial (e-he, Piteștiul, Piteștiul: căci nimeni nu-ți scoate mai temeinic ochiul decît frate-tău; nimeni nu te cenzurează mai feroce decît “colegul de condei”). Propunere acceptată cu ovații prelungite, în picioare, de către breasla purtătoare a conștiinței scriitorului român - să fie re-privite imaginile incluse în filmul “*STRICT SECRET*” de Mariana Sipoș.

Atunci m-am întrebat: «Aceștia ni-s scriitorii?»;

- Al doilea pumn mi-a fost administrat în plin obraz în prima săptămână din luna august (tot 1977). Aflasem (cum *se* află toate în România, dar și cum *se tace* în mod asurzitor) că în Valea Jiului izbucnise o grevă, că inginerii-sufletului știau, că discutau despre ea, dar continuau să bea, să râgâie, să se încaiere, să se înjure de mamă, să *se*

rădă, să cadă sub mese, să se pișe pre ei, să se pupe, în pauze să discute d-ale lor, chestii de creație înaltă, ce credem noi, neinginerii. Atunci mi-a fulgurat o scenă: vine, ca să folosesc eufemismul: un-tovarăș-necunoscut-în-civil și le cere scriitorilor să semneze un mic protest împotriva minerilor din Valea Jiului, cei care ne tulbură procesul de construire a socialismului, în vederea excluderii lor din Uniunea Minerilor (zic așa). Iar colegii mei, cobreslașii, scriitorii-la-români semnează cu amândouă mâinile și condamnarea și excluderea, ar semna și cu picioarele, doar ca să se vadă acolo-sus că ei dau-dovadă de disciplină de organizație, că ei nu se opun înțeleptei politici a partidului...

Au urmat aproape două luni de derută. De frământare: Ana și cu mine eram bolnavi de rușine:

«Unde ni sunt scriitorii să ia apărarea nescritorilor?», mai cu seamă ca aceia erau mineri, iar de pildă Marele Bogza devenise autor clasicizat și prin **Mineri și cărbuni în Valea Jiului**: ce făcea el, Geologza?; dar Marele Marin Preda: puii Moromeților ajunseseră și la minele de cărbuni...; dar Ditamai Jebeleanu, acela carele “în neagra ilegalitate”, ca gazetar, îl apăraseră pe un oarecare ucenic, ajuns ditamai Conducător - de ce nu cârteau aceste “conștiințe”?, de ce nu cârâiau în front?, de ce nu erau ceea ce ar fi trebuit să fie? - a-ha: ce, erau proști/proaste?, nu: ei erau, nu *scriitori*, ci: autori-de-cărți-români/autoare-româncuțe;

«Unde ni este Europa libera, să ne informeze, ca până atunci, de ceea ce se petrecea înăuntrul României?», fiindcă postul american tăcea, de răsuna văzduhul de... miraculoasa venire - după 30 ani de așteptare înfrigurată - a Americanului, să ne scape de Rus.

Atunci - în octombrie 1977 - am înțeles: rămăsesem singuri - fără colegi scriitori, fără sprijinul sonor al Europei libere. Eram deja izolați, după liberare, consemnați la mama dracului, tot în Drumul Taberei, dar la margine de tot (“la ovăz”), pe o stradă fără nume, într-un bloc fără număr, lipsiți de telefon, supravegheați de aproape.

Ce era de făcut?, vorba unui rus. Făcînd haz de necaz, aș fi putut zice: «Acum avem trei camere - a treia câștigată cu sudoarea frunții mele, “jos, la Rahova” - ce-ar fi să mă ocup de mine și de familia mea, potrivit sfaturilor înțelepte, dezinteresate ale Organei de Stat și de Partid? Chiar dacă nu public, scriu; ascund scrisul de seci; trimit în Occident - s-au adunat cinci titluri la Gallimard, trei editate, două în curs de traducere, într-un an mai trimit două... Da, perspectiva nu era de aruncat, mai ales după trecerea prin pe-trecerea cu pricina. Ia să se ocupe de drepturile omului și alții, că n-oi fi eu singurul apărător al lor dintre români! Să pun capăt stării de “basarabean de serviciu”, ăla care, fiindcă tot nu mai are nimic de pierdut se trezește în față, că are el ceva de spus - și după ce spune (sau: după ce nu spune) o ia peste bot și peste țurloaie de la secii noștri patrioți, apoi de la colegii, nu mai puțin patrioți, în plus: geniali: «Ce te bagi, dom'le, peste tot, în toate? Vrei să devii celebru? Să fii mereu primul? Na, poftim, fii tu primul - și singurul...»

Să-i las pe iubiții mei cobreslași: Țoiu, Titus Popovici, Dimisianu, Fănuș, Băieșu, Băran, Dan Zamfirescu, A. Dobrescu, Răcănel-Dragoș,

Eugen Barbu cu întreaga unitate militară a *Săptămîinii*: V.C. Tudor, Dinu C. Giurescu, Ciachir, Marian Popa - și alte Ilene Lucaci - să fie și ei/ele - corect: doar ei - "celebri", să nu se mai plîngă de uzurpare...

Acestea le ziceam în gând, nu le sonorizam.

Însă când uneori ieșeam la cumpărături ori la plimbare cu copilul și întâlneam semnatari al Apelului nostru - nu mulți: vreo trei în total..., iar aceștia se plîngeau, nu de ceea ce înduraseră ei din partea securiștilor (și a propriei familii - să te ferească Dumnezeu de familia-la-român, când începe ea să-ți reproșeze că tu faci prostiile, dar cine trage ponoasele?: nu nevasta, copilul, fratele - mai ales cumnata?), ci de faptul că eu nu mai eram de găsit, pentru a le transmite "afară" durerile, doleanțele, pentru a fi difuzate de Europa liberă.

Bine, eu nu aveam de gând să mă retrag (în munți, trăgînd rare focuri de armă...), dar ce făceam dacă... nu mă retrăgeam?

Nimic.

[Mi-au venit în minte două versuri din miile comise de realist-socialistul Cicerone Theodorescu: un prieten al casei venit în vizită o întreabă pe fetița poetului:

"Ce face tata, păpușică?"

La care păpușica răspunde:

"Nimica, ce să facă - scrie..."]

Ia să mai fac-nimica și eu, că n-o fi foc...

Securitatea tăiașe toate canalele de comunicare cu Occidentul, Europa liberă dracu știe ce altă treabă urgentă avea ea, numai să nu vorbească despre *eveniment*: Marea Grevă din Valea Jiului.

După un scurt consiliu de familie am ales plecarea. Aflasem de invitațiile PEN Clubului francez care mă cooptase pe când eram arestat (și pe care securitatea le reținuse), așa că... am cerut pașaport. Dar acum *ei* erau cei care refuzau (întâi prin ne-primirea cererii, cum accentuau ei, accentuatorii seci...). Cum însă mai funcționa o linie de urgență, PEN Clubul a aflat că lui Goma i-au fost reținute invitațiile, drept care Goma va declara greva foamei...

Ca prin minune (!) invitațiile au fost găsite (dar numai fotocopii ale lor), poarta Serviciului Pașapoartelor a devenit accesibilă chiar și pentru noi, bandiții feroși. Am depus actele pentru "o călătorie turistică de un an".

Obiectele (pașapoartele) le-am primit, spre indignarea mînioasă și asimetrică a lui Pleșiță, nu prin ei, securoșii (/cei cu, drept fâlci: buci roșii), ci... prin Ambasada Franței. Francezii ne-au invitat "la vedere", în sensul propriu: țineau să se asigure ca persoanele noastre sunt chiar ele, nu niscai "înlocuitori". Pentru rest, fac trimitere la cărțile mele.

Așadar, în 20 noiembrie 1977 am plecat cu avionul de Paris.

În întrevederile cu "oficialii" (evident, cu toții securiști), la întrebarea: «Când vă întoarceți?» raspundeam, liniștit:

«După ce cade comunismul în România».

Recunosc: nu am prevăzut "revoluția de la 1989".

Și nici ne-căderea comunismului în țara mea.

F.S.: 2. Vreau, totuși, să spun că nu v-am trimis o listă de întrebări, la care Dvs. răspundeți și gata. Nu, întrebările îmi vin pe măsură (pe măsura răspunsurilor!) ce răspundeți. Nici așa nu e bine, nu vreau să-l iau la întrebări pe Paul Goma, dar nu sunt eu vinovată că trăiește, încă, departe de țară și că nu-mi permit să iau avionul spre Paris.

Unii dintre noi știm ce înseamnă Mișcarea (pentru drepturile omului) Goma, câțiva încearcă să demonstreze că altele ar fi treburi relevante, majoritatea este nepăsătoare. Ce-ar fi însemnat să vă întoarceți în România după un an de respirat liber prin Europa? Ar fi fost posibil (dinspre Paul Goma, dar și dinspre Ceaușescu&Securitate)? De ce n-ați venit să „rezistăm” împreună pe baricadele culturii și să ne simțim solidari cu felia de salam cu soia?

P.G. 2. : Cei care știu ce e cu Mișcarea pentru drepturile omului s-o lămurească celor care nu știu. Eventual și mie. Cobreslașii (scriitorii, dè!) au explicat: „O chestie cu pașapoarte”. Alții – nescritori, dar intelectuali-foc - fiind și dâșii ingineri, chiar dacă nu desuflote: „Un megafon prin care Goma își face reclamă”. Iar securiștii-securiști, ciobani, deveniți, prin decret sovietic: cadre apărătoare a orânduirii comuniste: „Propagandă ungurească, rusească, ovreiască, chinezească: Goma urmărește desmembrarea Patriei noastre dragi!”

Chiar de așa fi vrut să mă întorc „după un an”, nu ar fi fost posibil: dacă Ceaușescu nu mă lăsa să respir în Franța, trimițându-mi emisari și emisărese ale morții, ce mi-ar fi făcut El Însuși dacă m-aș fi dat Lui cu mâinile legate!

Cât despre „rezistatul împreună”...

Indignat că luasem peste picior Actul de Rezistență Românească prin Cultură “Arpagicul tricolor”, astfel maculînd icoana Sfintei Blandiana „cine dă în Blandiana dă în democrație”, Ion Simuț (geamănul orădean al sibieleanului Manolescu), mă îndemna, înțeleptos :

«Veniți cu noi, lucrați cu noi, greșiți cu noi...».

La care îi răspunsesem:

«Să lucrez – eu cu voi? Dar voi unde erați când Securitatea mă „lucra”, de-mi ieșeau ochii din cap? - sub țol sau, mai în siguranță rezistent-culturală: sub pat? Să greșesc eu cu voi (Buzura, Blandiana, Manolescu, Doinaș, E. Simion, Sorescu, Pleșu, Liiceanu, Dinescu, Ulici)? Dar voi ați dovedit cu vârf și îndesat că vă pricepeți de minune să greșiți singuri, de mai mare dragul.»

Cât despre salam... Se lăudau cu mâncatul salamului de soia cei care nu-i cunoșteau gustul, fiindcă ei căcat mâncaseră totdeauna – de asta.

*F.S.: 3. Vi s-au agățat numeroase table de grumaz (nu mai cunosc pe nimeni altcineva printre români care să reușească să țină coloana și grumazul drepte o viață întreagă, cu atâta încăpățănare...), încât mă întreb ce este în neregulă cu Dvs., pentru că „normal” pe la noi – și nu doar în vremurile noastre – înseamnă cu totul altceva decât Paul Goma. După ce ați fost zeci de ani numit omul Securității, kaghebit, diversionist, lipsit de talent și tot ce ați spus mai sus (și multe pe care încă nu le-am numit), de doi ani sunteți și „antisemit”. Și parcă nimic nu mai contează... Cunosc destui oameni în lumea literelor românești, mulți dintre ei sunt gomiști – mai mult sau mai puțin expliți –, alții știu doar că Goma înjură pe toată lumea și că nici nu este cine știe ce talent de capul său... Cei din urmă au auzit de **Culoarea curcubeului** și, eventual, de **Patimile după Pitești** (căreia îi spun, cel mai adesea, “Fenomenul Pitești”..., dovadă că n-au citit nici Paul Goma, nici Virgil Ierunca.) V-aș întreba: Ce este în neregulă, în mod profund, cu noi, românii? De ce credeți că nu-l putem asuma noi pe Paul Goma, dincolo de idiosincraziile provocate de sinceritatea Dvs. inconfundabilă?*

P.G. 3. Mi-aș răspunde:

- Nu știu ce este în neregulă cu noi, Românii;
- Nu cred că este corect să se spună: “nu-l putem asuma pe P.G.”

- îți asumi o idee, un concept, un păcat, o vină (ziceam că ai fi rus), or P.G. este un ins, acolo și încă unul în-afara-societății-noastre-socialiste-pe-drumul-securismului-biruitor (tot înainte, draj’ tovarăși Iliești, Măgureni, Talpeși, Caramani - și Ungureni!). De ce și l-ar “asuma” bieții-români-săracii pe un cvasi-necunoscut? Căci, stînd drept și judecînd pe după piersic după rețeta strămoșilor, părinților, bunicilor, chiar cumnatelor noastre: Ce bine ne-a făcut ăsta? Ne-a dat el ulei, pe timpul lui Nea Nicu? Ne-a veselit măcar trei minute, ca Amza Pellea, pe vremea NeaNicăi a lu’ Zăpăcitu? Ne-a patriotizat el cu “Ceaușescu, Partidul, România”, de să ni se umfle nădragii pe la dindărăpt, de mândrie ‘trioticească? Atunci? Nu ne-a dat nimic, în schimb ne critică: că de ce ne-am supus ca niște vite duse la tăiere?, că de ce nu ne-am revoltat... El vorbea de-acolo, de la adăpost, de pe Marile Bulevarde - dar ia să fi fost aici, pe teren, cu noi, sub cizma ăstora de la... Poliția noastră ‘pulară... Că de ce mai tragem câte o limba mai-marilor - făcăm și noi ca toată lumea, căci ce nu face omul pentru o buca’ dă pâne?; că de ce dăm câte o micuță notiță informativ(ută) la Securituță... - dar măcar o facem corect gramatical, nu punem virgulă între subiect și predicat ca turnătorii ordinari și analfabeți.

Căci noi am rezistat prin cultura, nene/, nu prin scandaluri pe Malu’ Seni’! Căci!

F.S. 4. In continuarea întrebărilor anterioare: De ce nu ne pasă de <dizidentul> nostru emblematic (ghilimelele sunt pentru a evita reacția Dvs.!) nici după 30 de ani de refugiu politic? Pe cine incomodați, încă, atât de mult?)

P.G. 4. Ghilimele nu au cum evita replica mea:

Românii nu știu ce este *disident*, *disidență*, dar “tratează”, vorba Brucanului, problema cu seninătatea analfabetului, iar “opozanții” la closet și în bucătărie, cu aparatul de radio pus tare, pe București-Sârba-Națională-în-Căruță, cei care au așteptat, dârji, “ceasul și ora”, vorba lor, ca să treacă de urgență la salvarea țării, prin ieșirea în stradă, strigând: «Jos!» - ce-o fi (Eh, nene Iancule, nene Iancule, cum devii din ce în ce mai actual...). Umiliți de propria lașitate, de inacțiune, de amânare : «Că nu dau Tătarilor!», cum își explicau ei tactica vitejească de a-i aștepta pe americani să ne scoată de chică din umblătoare, i-au zugrăvit pe disidenți ca pe niște murdari oportuniști, dacă nu de-a dreptul agenți KGB, Mosad, Securitate (bibliografia lărgită este de găsit la Alexandru George, Ion Varlam, Ioan Alexandru, Radu Cimpeanu, I. Rațiu, Gh. Calciu, Marian Popa, Dan Zamfirescu, G. Dimisianu, Alex. Ștefănescu, M. Martin, Angela Marinescu - și alți patrioți).

Cum românul este structural inapt de a percepe *cronologia* - deci istoria, deci memoria, vegetând el de zor într-un perpetuu prezent - destui dintre ei au încercat să mă atace, difuzând “informațiile” Securității eterne, înflorindu-le, umflându-le. Una dintre ultimele - demarată, cu totul întâmplător (sic) imediat după lansarea Apelului prietenilor pentru restituirea cetățeniei membrilor familiei mele a fost, este - și nu doar prin evreeii basarabeni : Goma nu se află în exil politic, în Franța, de aproape 30 ani, cum tot-mereu-într-una pretinde, a fost “în vizită” în România și nu o singură dată, toată lumea l-a văzut la televizor “cum scuipa, în direct, intelectualitatea noastră de frunte, făcând-o «elita drojdiei»” - variantă lansată de jurnaleața Simon și nu mai știu cum, probabil Gabriela - ca Adameșteanu; și ca Liiceanu; și ca Dimisianu; și ca Andreescu - numele său l-am văzut recent în caseta redacției revistei *Contemporanul - Ideea Brebană*, o fi dus-o de mână și recomandat[-o] - că-i justă-ntre... - tovarășii noștri Ianoși.

Pe cine incomodez - acum, după 30 ani de absență din țară?, după 37 ani de absență din literatura română, ca urmare a excluderilor repetate la care m-au supus “colegii” - fie ei Fănuș Neagu, fie Mircea Martin; fie Vasile Băran, fie Monica Lovinescu; fie Popescu-“Dumnezeu”, fie Liiceanu?; fie Blandiana, fie Dinescu, fie Mihăieș, fie Adameșteana - ce să mai vorbim de șefu-clasi’: Manolescu? Întrebare naivă, dar-însă-totuși justificată. Fiindcă eu văd România - ca și literatura română - nu ca pe o sală de congrese cu locuri numerotate, ocupate prin invitații personalizate, ci ca pe niște l o c u r i large (ca stadioanele, ca maidanele) în care ar încăpea, nu doar cei trei membri ai familiei mele, ci alte câteva bune milioane de inși.

Dovada: a încăput în l o c u l numit România în ultimul deceniu peste-milionul de evrei abia alaltăieri “fugiți din iadul antisemit România”- iad pe care ei, veniții pe tancuri sovietice în 1944 (mă obsedează argumentul-negație a prietenului I. Vianu...), îl zidărisera cu abnegație, cu fanatism, cu ardoarea răzbunării etnice, fiind gras rasplătiți de ruși pe spinarea noastră. Acum, gata întorși “la țărișoară”, pe furiș, prin șanțuri, prin buruieni (ca să nu observe antisemiții-istoric români re-ocupația - vedeți?, nu am spus: re-invazia), gâfâind de alergătură și de emoție și de dor sfâșietor de reîntâlnirea cu “plaiurile meleagurilor natale” (citat fidel din limba lor, cică română). Astora, practicantii *alya*-ei în sens invers guvernării noastre cei dragi-și-iubiți, actuali continuatori în linie dreaptă a guvernului trădătorului Groza le-au acordat pe bază de listă cetățenia română de care abia acum 10-20 ani se debaraseseră ca de-un cojoc păduchios, după care, de la Tel Aviv, de la New York, de la Paris (cu postul de pază vigilentă : Serge Moscovici) scuiaseră cu oroare și cu nesfârșit dispreț pe românismul românilor, acuzându-i de “antisemitism ceaușist” (dar, doamne ferește să le fi scăpat o silabă despre antiromânismul paukerist, chișinevskian, rollerist, răutu-ist, nicolskist, brucanist, tismănist, crohmălnicist, ninacassianist, cosașist etc etc), organizaseră campanii internaționale de eradicare a “fasciștilor” Eminescu, Iorga, Eliade, Cioran, Vintilă Horia, Horia Stamatu, Noica și... Eugène Ionesco și așezarea în locul acestora, toți (ca pe timpul “Putrefactului Arghezi” momia lui A. Toma, de către fiu-său), a lui M. Sebastian, Manea, Codrescu - ce, strică? Să mai vorbim de nesfârșiții-scriitori-israelieni-de-limbă-română? Cei care învățaseră Tăcerea Înțeleaptă despre suferințele românilor cât timp fuseseră cetățeni ai antisemitei cu pricina, apoi, după “Alungarea” lor de către Ceaușescu în persoană, o perfectaseră în Israel în legătură cu suferințele Palestinenilor - a auzit cineva un singur glas de scriitor evreu-de-limbă-română revoltat de nedreptățile îndurate de concetățenii lui? Da de unde! Au rămas ce-au fost: submediocri ingineri ai sufletelor moarte.

Însă de mine și de familia mea nici nu vor să știe (acum vorbesc iar de actualele organe de stat și de partid - aceleași ca înainte de 1989, atât că Securitatea și-a luat și ea pseudonim: ca victimele să nu știe nici acum cine și de ce îi ciomăgește).

Pe cine ameninț, pe cine dislocuiesc, pe cine alung din literatura română, propunându-mi dinapoiul meu personal și propriu, vorba lui Dinescu, pe un scaun numerotat și care nu-mi aparține? Pe însuși Dinescu? N-ar fi prima oară când mi-o face Golanul Slobozean, fiul spir(i)tual al Fănușului și elev al lui Gogu-Buldogogu (Rădulescu) - ei, da, “disidentul” pentru care în 1989 insistasem să fie cooptat întru protecție în Pen Clubul francez, el plătindu-mi-o românește: după rivoluție - pe care el o instalase dimpreună cu secături enkavedisto-securiste ca Petre Roman, Măgureanu, Dan Iosif, Sergiu Nicolaescu, Voican-Lindyk - să nu fie uitată Cerasela, Ipăteasca revoluțiilor noastre - dar a refuzat să-mi trimită prin poștă o hârtie prin care să-mi fie anunțată reprimirea în Uniunea Scriitorilor (de unde, prin voia lui

Doinaş, Manolescu, Bănulescu, Blandiana, Sorescu, Fănuş Neagu, în 13 aprilie 1977, fusesem exclus pe când eram arestat). Refuz întărit după ce i s-au impus sfetnici ca alde Pleşu, Voican, noul supraşef al Securităţii, “prieteni” mei Berindei, Liiceanu şi, cine-ar fi crezut: Monica Lovinescu şi Virgil Ierunca! Aceştia l-au consiliat pe noul preşedinte să-i coopteze pe uriaşii scriitori Mihai Botez şi pe Sorin Alexandrescu (altfel colaboraţionişti réperişti notorii), în nici un caz pe Goma - “devenit incontrollabil”, apud Monica Lovinescu...

Dar, domnule: dacă România se teme de... invazia, urmată de colonizare - ale mele; dacă Uniunea Scriitorilor se teme de concurenţa mea neloialo-editorială, înseamnă că foarte rău şade şi ţara şi scriitorimea tricolorească, cea prin cultură rezistentă, ea...

Cunosc dorinţa fierbinte a “colegilor”: să mor. Atunci, ca prin minune, România va deveni liberă, democrată şi la cur curată, pe văile-meleagurilor va curge laptele-şi-mierea, iar scriitorul la român, descătuşat, ar scrie - în sfârşit! - operele-i nemuritoare, cele pe care încă nu avusese oportunitatea, mă rog frumos, de a le aşterne pe hârtie, pe vremuri vina purtînd-o blestematul de Goma cu provocările sale, de astă dată păcatul ne-scrierii pus pe seama crampei virtuosului, taman la mâna dreapta, cea folosită din fragedă adolescenţă pentru masturbaţiunea culturalnică, altfel rezistentă - în schimb: de toate zilele.

F. S. 5 . Draga domnule Goma, patru picioare bine, doua picioare rau; cocoasa tine de cald, verticalitatea te scurteaza de cap; corect politic e sanatos, cool si trendy, sa spui ce gândeşti este amar, fara pâine si tara; limba de lemn mult e mieroasa, limba româna ce mai este? Sunteti mustruluit (ca sa folosesc un eufemism) ca v-ati atacat si putinii prieteni fideli. Dar cu Laszlo Alexandro si cu Liviu Antonesei, care – se zice – va erau prieteni, ce-ati avut? De ce nu se jeneaza nimeni de tonul, stilul si continutul atacurilor lui Laszlo Alexandru – deloc literare, ca sa aiba vreun chichirez! –, în schimb toata lumea „buna” se simte obligata sa spuna: mai da-l încolo si pe Goma, prea înjura pe toata lumea! Nicolae Manolescu a fost sau nu antisemit, mai este?

P.G. 5: O ţin pe a mea, ştiind că dacă nu am fost confirmat pâna acum, peste un an, peste zece, se va spune: «Uite, domnule, şi în asta a avut dreptate afurisitul de Goma...»;

O ţin pe a mea, repetînd: niciodată nu am atacat primul, ci am replicat după unu-trei atacuri, după trei-cinci ofense. Surprînşi - că nu îndur în continuare (ca ei, astfel reprezentîndu-şi rezistenţa...), fără a le da pe loc replica meritată, agresorii, surprînşi, s-au mirat, s-au indignarisit, s-au tânguit, s-au ridicat (în sfârşit!), au pârît:

«M-a înjurat Goma!»

Aşa, exact aşa s-au petrecut lucrurile şi cu Ivasiuc şi cu Breban; şi cu Liiceanu şi cu Manolescu şi cu Pleşu; cu Dinescu, cu Dimisianu; cu Al. George, cu Al. Ştefănescu...

Aparent, doi scriitori, nu m-au atacat ei primii:

Aparenta Blandiana - însă ea, după ce s-a văicărit, în vara anului 1989, prin Sami Damian și prin Monica Lovinescu: «Sunt cu domiciliu obligatoriu, la Comana, am milițian la poartă, nu pot ieși din casă!» (milițianul denunțat cu nesfârșit curaj se afla de pază la vila lui Gogu Rădulescu, aflată în vecini, unde domiciliobligatoriata era de-a-casei - asta am aflat-o în 1990 de la Gellu Naum), iar eu, în cele din urmă am consimțit să prezint la Pen Clubul francez dosarul ei de cooptare (dosar gol, neexistând măcar un sfert de pagină de protest a persecutatei, fiindcă Arpagicul doar în ochii unor minimaliști din Carpatia semnifica o “atitudine”- însă dacă insista Monica Lovinescu...). Și iată, persecutata a pus condiții: în comunicat să nu apară numele lui Goma - în acel moment, ca din întâmplare președinte al Pen Clubului francez, secțiunea Străini...;

Aparentul D.C. Mihăilescu: nici el nu m-a atacat primul, însă a comis o prostie-măgărie: comentînd cartea lui M. Nițescu **Sub Zodia Proletcultismului**, a conchis: “pică prost [discutarea cărții] chiar acum când se apropie alegerile, iar Opoziția trebuie să câștige”*). Cum să treci peste o astfel de idiotenie-ticăloșenie? L-am încondeiat cu tot cu citatul din gândirea-i de plastilină autentică în **Jurnal de Noapte Lungă**. Acesta apărînd în februarie 1997, Monica Lovinescu transcriind pe hârtie sugestia telefonică a Adameșteanei și Liiceanului: “Îmi pare rau că l-am cunoscut pe Paul Goma”, sub pretextul că sare în apărarea Papesei, “înjurată în Jurnal”, viitorul “Manolescu Bis” (DCM) a publicat pe dată în revista 22 o altă condamnare la moarte, acuzîndu-mă, nu doar de inexactități, de bârfe, dar și de delațiune! Ca să vezi cine pe cine acuza de delațiune! Însă dacă tot de aceeași crimă fusesem învinovățit și de Geta Naidin-Dimisianu, informatoare încă din 1956 (!) și de Bianca soția lui Balotă (acel erou de pușcărie, creștin, devenit băiat-de-alergătură la scara Securității), de ce nu ar fi făcut-o D.C.M.? Lucrurile ar fi rămas așa, ca toate în România: împotmolite (Sorescu, de fiecare dată când Ierunca începea să-i reproșeze comportamentul laș, îngălat, îl ruga: «Las-o-ncurcată, dom’ Virgil» - și dom’ Virgil o lăsa! - ca între olteni), dacă Dan Petrescu nu ar fi povestit, în scris, o discuție cu bunul sau prieten D.C.M.: el, Petrescu i-a reproșat lui D.C.M. că scrisese o mulțime de neadevăruri despre mine - de ce? La care D.C.M. a admis: mda, da, Goma are dreptate în 80% (nu 90%?) din ce afirmă, însă cum el (DCM-ul) lucrează la Humanitas pentru Liiceanu...- îl înțelege, nu?... Cum să nu-l înțeleagă? Unde mai pui că era și proaspăt credincios - ortodox, firește, găsisse credința după al doilea colț, pe mâna dreaptă (fusesse găzduit în locuința lui Ioan Alexandru, fost prieten al meu și fost poet: Ion, devenit Ioan, țârcovnic brâncovenizator al Ceaușescului).

Voiam să-l pun aici și pe Manolescu pe care l-am atacat pentru iresponsabilul interviu cu Iliescu luat imediat după Mineraiada Primă, publicat *România literară* din 6 iulie 1990 (cel cu “Om cu o mare”), dar mi-am adus aminte că, înainte, promițîndu-mi oarecari “servicii”, a uitat să mi le facă - contrariul ar fi fost de mirare: să ia de la

Nedelcovici un manuscris care trebuia dus urgent la București; a făcut pierdute niște fotografii cerute de editori - ceea ce m-a supărat - dar nu definitiv. Definitivul s-a produs după interviul luat lui Iliescu, după Marea Mineriadă, unde ditamai directorul de opinie (tot de Manolescu vorbesc) i s-a adresat criminalului - iar acum vorbesc de Iliescu: "Om, cu o mare" - și ce dacă am mai spus-o?, o s-o mai spun!. Oricum, ostilitățile el le-a deschis, angajînd, în noiembrie 1990 pentru prima oară în viața sa o "polemică" în legătura cu un text al meu despre "Brașov 1987". În acesta înșira senin și politicos și plicticos și profund iresponsabil minciuni, idioteții și cugetări à la Gâgă (de pildă pretindea că decembrie 1989 fusese urmarea firească a lui noiembrie 1987!, iar Găgăuță Constantinescu, în pană de "idei" a repetat cretinitatea câțiva ani mai târziu la o cumetrie în America, după ce devenise președintele tuturor românilor (cu excepția mea). La sfârșitul anului 1990 Manolescu a găzduit în *România literară*, ultimele două numere, pe 5 pagini: "Scrisoare către Paul Goma" în care suprașeful Securității Voican-Sturdza-Clytorix își prezenta - prin Manolescu! - "dosarul de securitate"! Nici mai mult dar nici mai puțin.

Firește, din acel moment nu am încetat de a-l critica (nu "înjura").

Despre Laszlo... L-am prețuit, el mi-a fost alături... Până când, obosit, dezamăgit de mine, nu a mai fost. Primele semne de incompatibilitate dintre noi s-au produs în legătură cu Eliade: Laszlo, cu citate din N. Manea, îl fasciza nemilos (pe Eliade), eu: ba... Următoarele au sărit de la Eliade drept în: "Să-i fie rușine (lui Goma) că îl apără pe Antonescu"! De atunci galopeaza cot la cot (sic) cu gloabele bolșevico-sioniste Shafir, Oișteanu, Ancel, Radu Ioanid, Volovici, A. Cornea, Voicu, Al Florian, B. Marian, Katz - Wiesel...

Antonesei nu m-a agresat direct: a învățat (de unde? de la cine de la Cataramă?) că poți face rău cuiva pe care până mai ieri declarai că îl respecti, prețuiești etc, refuzînd să publici dreptul său la răspuns în revista pe care o conduci: *Timpul* - replici la analfabetismele, calomniile, gravele acuzații, ca "antisemitismul" proferate de ingineri ai drepturilor minoritarilor ca G. Andreescu, cel care critica de zor **Săptămâna roșie**, vorbind de *două cărți*, când există un singur volum, **Basarabia și evreii** fiind... subtitlul - cine contestă adevărul potrivit căruia Românul nu știe ceea ce critică, nu citește textele aspru condamnate, nici măcar coperta cărții nu a văzut-o în viața lui cea curată!?

N. Manolescu... Individul cu acest nume nu este nici filosemit nici antisemit. Franțuzește nu știe să vorbească (s-a observat de curând când el, ambasador al UNESCO a "conferențiat" despre Brâncuși, la Paris), dovedind că, român și el, nu citește textele despre care scrie - altfel nu se explică de ce se trezise în urmă cu 4-5 ani comentîndu-l pe Garaudy! El convingeri nu are, face doar cultură: a bostanului furajer - ardelenii iștia, nu pot scăpa de... arpagicultura lansată de Blandiana, au doar interese de moment, ca orice legitimist transilvan, deci va face ce *se cere* la un moment dat. Comițînd un derapaj de lecțiune (considerat "antisemit" - în legătură cu Garaudy), a intrat în panică și capul său de universitarist român, de dascălitor al dascălimii dascăloșnice la român nu

a găsit alt mod de punere la punct a agresorului - sau de a-și face penitența dacă se înșelase - decât denunțându-mă pe mine ca “antisemit”. Nu ar fi fost grav, doar Românii noștri condamnă fără să citească (și laudă așisderi), dacă la el *turnătoria* la care s-a dat - victima primă: Liviu Ioan Stoiciu - nu ar fi fost acontoul pentru postul de ambasador al UNESCO la Paris plătit Comunităților evreiești reprezentate de notoriul securist H. Zalis, americanilor, prin Taubman, precum și Israelului prin pârâcioasa de serviciu, tovarășa chimistă emerită Rodica Gordon.

Mirare, durere: la ședința de antisemitizare a lui LIS și a mea nici un scriitor nu a ridicat două degete să propună judecarea “antisemitismului” pe textele incriminate, nu după “rezumatele abuzive” distribuite de același strateg al denunțului: Manolescu, recomandate a fi citite-recitate în ședință.

Așadar *prin tăcere, scriitorii români au consimțit, în totalitate, la mârșăvie*. Nici măcar Radu Feldman, cel care mai apoi a scris un articol lacrimogen despre cât a suferit Goma la viața lui cea cam-oarecum-grea nu a cârtit, măcar de formă...

Da, Goma este zilnic ucis ritual - iar ne întoarcem la Miorița - fără a se observa vreun ce-profit la scriitorul român (de la origini până azi-mâine), dacă ziceam că Manolescu mai este *scriitor*. Scrie el mai bine după antisemitizarea lui L.I. Stoiciu și a mea? Cât de mai-bine comite el cronicile sportive? A devenit mai frumos? - cât de mai-frumos? Mai la-pungă-gros? - da, asta da: i s-a îmborșoșat punga de treizeci arginți ai trădării.

Ce va fi povestit el în familie urmașilor săi manolești după ședința aceea de nesfârșită rușine? Dar fostul meu prieten Al. Cistelean?; dar fosta mea prietenă Marta Petreu?, dar prietenul Horasangian?

Știu cam-ce: cam- ceea-ce povestise - în familie - prin 1971, Baranga, după o ședință în care mă criticase cu vehemență, acuzându-mă, printre altele, de “trădare a poporului nostru român” (!), însă ajuns acasă recitase în hexametri cum fusese unicul care mă apărase ca un leu...

---

*) “«Pică prost»-ul chiar acum când...” - este o constantă, un tic mental la românachii noștri lipsiți de curajul propriilor opinii. Aceiași mai spun: “Nu-i momentul...” - explicație pe care am veștejit-o decenii la rând la îndrumători ca M. Gafița, S. Damian, Monica Lovinescu - aici la vânosul ortodox, “viitorul Manolescu” (halal!) D.C. Mihăilescu.

Iată că inoportunismul (sic), termen ad-hoc la români, mai neaș ar fi: nu-i-momentalismul (tot la români), s-a arătat în splendoarea sa de balebă tricoloră la fostul meu prieten Dinu Zamfirescu - fost deținut politic, fost refugiat politic în Franța, care încă din 1988, dimpreună cu Berindei și cu fata Doinei Cornea a pus un umăr decisiv la dezactivarea Ligii pentru Drepturile Omului de la Paris (apoi, în 1990, în plină mineriadă, cu acordul Monicăi Lovinescu, au mutat-o la București, la cheremul bătrânilor turnători Quintus, Cîmpeanu, Lăzărescu și alți “liberali”). Repatriatul Zamfirescu conduce de ani buni INMER-ul, organism dedicat “Memoriei Exilului Românesc”...

Culmea fiind că inițiativa editării unei “Antologii a Rușinii” - pornită de Virgil Ierunca, citată copios și de mine - aparține chiar lui Dinu Zamfirescu!

Numai că, odată redactat de Dan Taloș și Nicolae Merișanu, volumul “Antologia Rușinii”, lovind și el (ca și mărturia mea **Culoare curcubeului** în “onoarea intelectualității noastre curate...”, drept care Liiceanu o trimisese la topit) - nu primește B.T.-ul Zamfirescului: «**“Încă mai așteaptă. Nu este acum oportun de publicat”**», comunică el de la o înălțime pe care nu o are. Individul nu se află la primul exercițiu de cenzor: același eliminase din caietele INMER și un articol numit „Sub zodia Ceaușeștilor”, redactat de Nicolae Merișanu. “Nu stilul articolului îl deranja, ci regăsirea unui nume (**Șerban Cioculescu**) dintre cele pe care le apără cu obstinație și pe care le enumerăm: **Janos Szasz, Domokos Geza, Valeriu Râpeanu, Dan Berindei, Constantin și Dinu Giurescu.**” - scrie Adrian Majuru în *Adevărul* din 26 februarie 2008.

Ce nevoie vor fi avînd comuniștii, beliştii, afaceriștii de serviciile - verificate ale cadrelor MAI, când există atîția bravi români, cu aureolă de martiri ai închisorilor care, pentru un calup de turtoi cedează - *cedarea* fiind o tradiție a liberalilor (ca Puță Căcărescu) - noilor guvernanți, nu doar pe colegii de celulă, de lanț, dar și ceea ce se cheamă: principii.

Fiindcă ce este el, principiul?

Un ceva care te ține legat de pământ ca o ghiulea de ocnaș. Or “liberalii” noștri cei respectați - îi mai numesc o dată: Quintus (de ce s-a uitat că martirul de pușcărie fusese, ani lungi, proprietate a binenumitului securist Cataramă?), Cîmpeanu, Lăzărescu, D. Zamfirescu..., ca și puii crescuți în găinăria lor: Ungureanu, Cioroianu, M. Oprea - nu acceptă să fie... neliberi. Dacă sunt liberali...

P.S. Nu doar cei marcați mai sus, au fost arătați cu degetul ca lingăi, laudători, lingători de cururi (“cu funcții de răspundere”), ci și:

“Eugen Barbu, Adrian Paunescu, Mihai Beniuc, Corneliu Vadim Tudor, Valeriu Ripeanu (fost cenzor) sau Dumitru Popescu”, scrie Mirela Corlățan - care continuă: “De asemenea, nu este surprinzătoare nici apariția în aceasta selecție a unor mari artiști care nu s-au ferit să-și asume compromisurile pe care le-au făcut cu regimul, precum actorii Radu Beligan și Mircea Albulescu sau pictorul Dan Hatmanu. Printre cele mai surprinzătoare texte se numără cel al lui Nichita Stănescu, în care sînt preamarite „tezele din Iulie” [“surprinzătoare” pentru cercetătorii care au început să aflu câte ceva doar după ce le-a dat Brucan voie să cerceteze - n.m., P.G.], și cele ale savanților Henri Coanda și George Emil Palade, ultimul fiind singurul român laureat al Premiului Nobel, care era stabilit de mult în Statele Unite. Astăzi, mulți dintre cei care au apărut în „Antologia rusinii” spun că nu aveau de ales. „Eram obligați să pe linie de uniune, și pe linie de partid. Uneori veneau chiar cu textele și cereau doar un consimțământ formal”, spune pictorul iesean Dan Hatmanu, unul dintre cei mai cunoscuți portretisti ai cuplului Ceaușescu. „Toată lumea trebuia să scrie astfel de texte”, justifică și analistul politic Dan Pavel, arătînd că, „în perioada în care eu scriam la «Viata studentescă», aveam ambiția de a revoluționa marxismul”. Tudor Octavian susține însă că în „Flacăra” textele laudative erau copiate din „Scinteia”. „Prin repartitie, în fiecare săptămîna, cineva trebuia să facă o dare de seamă despre vizitele tovarășului”, relatează el, subliniînd că marginalizarea sa în 1980 de către Adrian Paunescu, care l-a trimis la revista „Rebus”, i-a salvat biografia. „M-am strecurat”, conchide el.

Parcă-l văd pe fostul meu prieten Tudor Octavian cum chicotește în pumn, de festa jucată lui Păunescu, iluzionîndu-se că se chiar “strecurase”... Dar înainte de a se strecura?

La supliment apar și: Mihai TATULICI, teleast, Daniela CRASNARU,

poeta „De-am inteles aceasta, vom sti cu gind si fapta/ Mai liberi si mai demni pornim in viitor/ Un viitor spre care se indreapta/ Avind in fruntea sa/ Un OM DEPLIN, cu gindul si simtirea/ Calauzite pururi de o dreapta stea./ Un OM care inalta de o viata/ Catre lumina steagul tarii sale./ Noi toti, cu bucurii si cu necazuri,/ Ne-aflam loc in inima sa mare!“ („Noi toti intr-o singura inima“, „Luceafarul“, 16 ianuarie 1978); Nicolae BALOTA, scriitor: „Va fac o confidenta pe care va rog sa n-o luati ca pe un compliment, pentru ca eu, inainte de toate, ramin un scriitor, adica un martor al istoriei. (...) El, acest curaj al acestui mare barbat, ne tine treji in fiecare minut al existentei noastre. Daca toate fumurile patriei se ivesc in fiecare zori de zi sub geana soarelui, este si pentru ca acest om exista. Daca avem pe masa piinea de fiecare zi, buna-rea, cum este, ca nu toate zilele si anii nostri sint sarbatoare, asta se datoreaza si acestui vajnic barbat. (...) El nu poate fi comparat decit cu marii barbati ai antichitatii, cu acei sefi de cetate despre care Plutarh spunea ca «sint ai cetatii si deasupra cetatii».“ („Tribuna Romaniei“, 15 februarie 1973) [nu se înșelau cei care m-ar fi vrut și pe mine autor de „jurnal literar ca al lui Balotă”, el chiar când scria cu limba, ce literatură de înaltă calitate comitea! - n.m., recunosc, răutăcioasă, P.G.], Ion CRISTOIU, jurnalist: „Socialismul romanesc de dupa Congresul al IX-lea al PCR se defineste prin intemeierea actiunii politice atit individuale, cit si colective pe o conceptie teoretica de ansamblu asupra lumii. Toate marile momente ale practicii sociale de dupa 1965 au fost rodul nu al unui pragmatism ingust, supus conjuncturii, ci al unei viziuni profunde asupra realitatii nationale si internationale. O viziune in care se regasesc dialectic indrazneata prospectare a faptelor si respectarea principiilor fundamentale ale conceptiei revolutionare.“ („Adevarurile literaturii“, „Romania Literara“, 12 mai 1988); Dan BERINDEI, istoric: „Exploatarea a fost inlaturata, noua societate romaneasca nu mai cuprinde decit clase si categorii sociale care actioneaza unite urmarind teluri comune revolutionare. Sub steagurile Romaniei socialiste poporul roman si-a gasit cadrul plenar de afirmare multilateral a milenarei sale unitati, pasind cu fruntile spre viitorul luminos al patriei.“ („Scinteia Tineretului“, 13 octombrie 1978), Dinu C. GIURESCU, istoric: „Istoria capata noi dimensiuni si prin telurile esentiale ale prezentului, formulate de Secretarul General al Partidului si care-si gasesc materializarea in constructia tarii.“ („Saptamina“, 26 ianuarie 1978) Sabin BALASA, pictor: „Eroina, mama, om de stiinta, sotia marelui nostru conducator, tovarasa Elena Ceausescu a devenit exemplul, simbolul milioanei de femei din tara noastra, dovada eticii, altitudinii, capacitatii si demnitatii femeii socialiste, a romancei.“ („Contemporanul“, Nr. 1, 5 ianuarie 1979), Dan CIACHIR, publicist: „Eugen Ionescu - ca-i uitasem hramul -, ajuns anticomunist la virsta pensionarii, cind altii se ocupa de gradinarit, basneste si el despre libertate, drepturile omului, caluse imagina-re si o tine pe coarda asta razachie. (...) Dar acum, ajuns la virsta mintii copiilor, s-a mai zaharisit si, in consecinta, de ce sa ne suparam? Miine-poimiine o sa aflam la buletinul de stiri al Europei Libere ca doamna Monica Lovinescu ii citeste dramaturgului din «Scufita rosie» si domnia sa plinge cu lacrimi sincere cind afla ca lupul a mincat-o pe fetita si pe bunicuta.“ („Saptamina“, 13 iulie 1979) [mă simt nedreptățit: în continuare, limbricului-Barbu mă încondeia și pe mine - n.m. P.G.]; Cezar IVANESCU, poet: „Literatura trebuie sa exprime mai putin declamativ, dar mai profund si mai continuu, dramatica lupta pe care natiunea noastra o poarta pentru implinirea unui incomparabil ideal social: comunismul.“ („Arges“, iulie 1971), Dinu SARARU, scriitor: „Aceasta imagine simbol a conducatorului neprecupetind

nimic pentru a se afla clipa de clipa în mijlocul poporului sau, pentru a-i cunoaște viața adevărată și năzuințele, pentru a se sfătui cu el și pentru a hotărî împreună cu el, mi se pare efigia cea mai de pret a epocii pe care cu drept cuvânt o numim Epoca Nicolae Ceaușescu.“ („Arhitect și constructor de țară nouă“, „Flacăra“, 24 ianuarie 1984), Corneliu Vadim TUDOR, publicist, senator: „Este fiica prea iubită/ A acestui brav popor/ De luceferi strajuită/ Si de steagul Tricolor/ E Elena Ceaușescu/ Suflet nobil și vibrant/ Mama bună, om politic/ Si prestigios savant/ Inteleaptă-i este fapta/ Năzuind spre viitor/ Tot cu cinste sta în dreapta/ Marelui conducător.“ („Urare de iarnă“, „Saptamina“, 6 ianuarie 1984), Eugen URICARU, scriitor „Si dacă vreunul dintre noi va trăi o clipă de cumpană, de neînțelegere, să caute în numărul nemăsurat al romanilor, vii și morți, și negresit va găsi un bărbat în stare să-și întarească sufletul, să-și lumineze cugetul. Iar între aceștia, care veghează libertatea și felul nostru de a fi, noi îl avem astăzi pe Nicolae Ceaușescu.“ („Luceafărul“, 28 ianuarie 1978), Antonie PLAMADEALA, mitropolit: „Pentru toată această libertate, cu asentimentul reprezentanților cultelor prezente aici, aș dori să asigur plenară de sentimentele noastre patriotice și unanime de recunoștință față de conducătorul nostru mult pretuit, domnul Nicolae Ceaușescu, luptător neobosit.“ (Cuvânt rostit la Plenara Consiliului Național al Frontului Democratiei și Unității Socialiste, „Scinteia“, 1 decembrie 1988); Nichita STĂNESCU, poet: „Cum era și firesc, «tezele din Iulie», cum au fost botezate, au stîrnit o înaltă eferescență de gândire și în rîndurile scriitorilor. Ele reprezintă expresia consecvenței partidului nostru, expresia aprofundării permanente a teoriei marxist-leniniste în destinul României de azi.“ („Scinteia“, 18 octombrie 1971)...

F.S.: 6. Am încercat să cred în caintă – ocupație neîmpămîntănită în spațiul carpato-danubiano-pontic, oricât de creștini ne-am fi născut noi...–, înșă... la noi se deșteaptă acest sentiment nobil abia după ce apare pe piața dosarul de colaborator, de la CNSAS... credeți că intelectualii care au azi curajul de a susține președinți, dar n-au avut pe vremuri (când Goma era izolat într-o margine de orășel, torturat, drogat, aproape omorât etc. etc., când mii de mineri s-au răscolit în Valea Jiului, când alte mii de muncitori s-au revoltat la Brașov, când Vasile Paraschiv era schingiuit prin păduri și azile psihiatrice... și, de ce nu, când mama – o femeie foarte simplă, de la țară – l-a luat pe nu în brațe ca să nu spună cine i-a provocat avortul, fiind plimbata pe drumurile Procuraturii din Craiova aproape un an de zile...), au temeuri morale să ne vorbească despre propria-le rezistență?

P.G. : 6. Credeam că știu totul despre frica la scriitorul român, despre tremuriciul lui permanent, pricinuit de lașitatea-i structurală, de lipsa lui de coloana vertebrală când este vorba de operația extrem de complicată: obținerea unui ciolan, fie acela doar un oscior. Înșă când am aflat că - “în plină democrație” (în 2007) - ditamai directorii de conștiință au acceptat să fie duși cu avionul personal, îți dai seama?, la tronul estival al Bășescuului cu același nume, pentru a-l asigura de...

De ce anume l-au asigurat pe Bănescu conștiințele nației, elitarzii drojdiei, smântâtimea României: Liiceanu și Patapievici și Mihăieș și Tismăneanu și cine va mai fi fost, cu tot neamul lor de râme, de vânzători de sine și de toți alții, altfel chicotitori înde ei, făcându-și cu ochiul, adică: l-am tras în piept și pe-ăsta...? De modă veche fiind, mi-am zis că nunta fără lăutari va fi fost și fără haz dacă a lipsit Adrian Păunescu: măcar acela era profesionist-întru, știa cum să mânuiască (sic) limba pe la curul prezidențial ca nu cumva, insistând, să provoace iritațiuni în zona cea mai sensibilă a Măriei Sale.

Chiar dacă scriitoricimea română crede - și răspândește - "informația" că Goma este veninos din fire, de aceea atacă pe toată lumea, o spun cu mâna pe inimă : nu atac pe "toată lumea" (după cum nu spun că "toți evreii sunt ticăloși" - cum să fie chiar toți?, de pildă soția mea, fiul meu nu au fost, nu sunt, nu vor fi...).

Aflînd ca X, Y, Z, prieteni ai mei au fost și autori de note informative, nu m-am bucurat că fuseseră "demascați", ba chiar am încercat o tristețe de bolnav: «Cum Dumnezeu: chiar și X...? Până și Y...?» Însă ca unuia care fusese și el la Borodino, mi se strânsese pielea de oroare, când mă gândeam la ce șantaje, presiuni, torturi fusesera supuși, ca să cedeze : Ivasiuc, Caraion, Paleologu, Doinaș, Marino, Balotă, Petrișor. Aceștia îmi provocasera compasiune, frățietate și nu satisfacție de a fi fost "demascați". După cum se observă (și nu am încheiat lista alor mei, cei frânți) am pomenit numai foști deținuți. Nu la fel am reacționat auzind de Mircea Iorgulescu, ci: «Ei, da, ei și?»; nici de Mihnea Berindei; nici de Mariana Celac (nici de soțul său Mihai Botez), nici de Gabriela Adameșteanu, nici de Sorin Alexandrescu, nici de... În legătură cu unii mi-am manifestat, nu surprinderea, ci tristețea că bănuielile mele vechi se adeveriseră. Iar demascarea câte unuia nu mi-a provocat panică și nu m-a determinat să-l mai atac și eu cu mânie tremuricioasă, neputincioasă, suspectă (- «Lasă-mă să-i dau și eu un picior!», de ce, un-picior?, de unde atâta pornire piciorală împotriva unui căzut?) la Nicolae Manolescu, la Matei Călinescu tăbărînd în scris pe Caraion - chiar așa: de ce răzbunarea lor pe un cadavru: era acela cadavrul lui Dumitru Popescu-Dumnezeu?; al lui Răutu?; al Ceaușescului? Sau poate pentru că era al unuia de-al nostru, mai nefericit în viață? Mai exact, fiind vorba de Caraion: în moarte?

...Eu am chiar fost la Borodino, cunosc odoarea sângelui meu, a sudorii mele, a pișatului meu.

Iar pentru că am și eu oarecari păreri privind "prioritățile": de ce se ocupa vajnicii demascatori de plevușcă?, de ce au pornit la lupta-cea-mare cu un găinar ca Antohi și nu cu Iliescu? De ce au luat-o la forfecat pe Muscă și nu s-au atins de muscoiul-de-căcat: Brucan - fie și postum? De acord, marii Vocicuratști nu a vrut să mă plagieze, chemîndu-i la judecată pe Iliescu, pe Pleșiță, pe Enoiu, pe Vasile Gheorghe, dar de ce nu se ating nici din greșeală de Măgureanu? De Voican Voiculescu? De belatrul Petre Roman și cei din haita lui : Babiuc, Pasti (în fapt: Paszty)?

F. S. : 7 Puteți numi câțiva români care merită respectul nostru? Știți, se mai spune ca Goma se crede singurul român normal!

P.G.: 7

Cu mare plăcere și regretînd că mulți nu mai sunt printre noi:

Încep cu Vasile Paraschiv, acest *fenomen de normalitate*;

Continuu cu fostul meu coleg de facultate Ștefan Negrea, înnebunit în urma torturilor aplicate de Măcelarul Enoiu la Interne, în 1956, sinucis doi ani mai târziu, la Gherla; cu “piteștenii”, Ștefan Davidescu, Romulus Pop (Bimbo), Șoltuz; cu Ion Ladea, Ion Omescu, Marin Cocioran; cu maiorul Vasiliu, aviatorul Tony Dușescu; cu prințul Alexandru Șuțu, cu ofițerul de marină Bebe Nicolau, cu doamnele Maria Antonescu, Nadia Rusu *), Emilia Bratu, profesoara mea de armonie, contrapunct, instrumentație la “Conservatorul” din Bărăgan... Cu Mircea Stancu, Gicu Tudoroiu, Horia Florian Popescu, Horia (Horică) Popescu, Radu Surdulescu, Dan Stoica, Rusețchi, Mălinescu, Costică Iliescu, Păcuraru, Păuna, Mihai Serdaru...;

Dintre scriitori îi numesc doar pe cei dispăruți: Fulga, Mazilescu, Turcea, Dimov, Valeriu Cristea, Lucian Raicu... Pe ceilalți nu vreau să-i expun antisemitizării sălbatice, oarbe a holocaustologilor locali:

---

*) Am grafiat numele “consătenei” mele astfel, fiindcă nu i-l văzusem vreodată scris. Fac aici cuvenita rectificare, după intervenția D-lui Daniel Foça, autor al multor articole despre “Escadrila Albă”.

Dealtfel trimit alături, la textul: “Nadia Russo - Escadrila Albă” aflat la “Documente”.

F. S.: 8. Recitesc dialogul nostru – in timp ce il redactez, pentru ca fragmentele trimise de Dvs. nu au diacritice, le uniformizez ca punctuatie si... cam atat – si-mi mai vine cate-un „amendament”. De exemplu, nu sunt de acord sa va dau dreptate cum ca n-as avea dreptate in privinta asumarii lui Paul Goma. Pai, pentru mine sunteti un principiu, o cauza (daca mai avem voie sa vorbim pe bune: „o cauza nobila”, aceea a salvarii noastre ca indivizi si natie prin cinstirea memoriei suferintei, exact ca atunci cand prasesti mormintele parintilor, cu dragoste si cu obida, din adanca fidelitate; cu riscul de a repeata lucruri atat cunoscute, atat de rerepetate de chiar Paul Goma: ce fel de identitate avem noi fara o memorie care sa fie sfartecata, dar si straluminata, de intelegerea raului de care am fost capabili fata de semenii nostri/ si ei fata de noi/?). Sunteti un principiu, o cauza, un model, un exemplu, sunteti un om normal! Oamenii normali au si scaderi omenesti, dar scaderile lor sunt benigne pe langa ale acelora pe care ii critica. Eu va suport cu toate ale Dvs., ei de ce nu pot? Mi-am

zis: pentru ca eu sunt un „decretel”; totuși, nu mai am 18 ani ca să privesc în urmă cu manie, fără discernământ. Atunci? Ei au ce pierde, eu nu. Oare? Vedeti, nu avem nevoie de cine știe ce teorii ca să demonstrăm ceva ce nu se cere demonstrat. Eu sunt o olteanca obraznică (s-a spus așa despre mine!), o anonimă. Îi sifonati pe la onoruri, faima și monopoluri. Vor fi deranjați vesnic, din cauza scrierilor gomice! Altfel cum să se explice ca, recent, la Salonul Internațional de Carte de la Chisinau un personaj cu metehne staliniste a cumpărat toate exemplarele disponibile din editia Colesnic a Săptămânii Rusii. Intamplator (sau nu?!), domnul este de origine evreiască (Eu sunt o romanca sugatoare de antisemitism de la sânul mamei mele bune, care nu știa ce sunt semitii, darmită antisemitii!!! Dar nu am acuzat pe nimeni de antiromanism!) Dvs. aveți cam mereu dreptate (chiar și când nu aveți, chiar și atunci când exagerați!). Nu spun oamenii de bine „da, în principiu... are dreptate, dar...”? Cine este atât de fraier să se creadă în principii? Cătiva „inconstienți”... printre care mă număr...

Iată o însemnare a Dvs. din Jurnalul pe luna octombrie a.c., care mă întristează și mă responsabilizează: „Ce mai poți spune aflând și asta despre noi, cei mandri decebali/ de jos și de pe... cali? Doar să sonorizezi o crunta injuratură la adresa neamului-prost din care facem parte. Și să întrebi în doru-lelii, ca tot nu ne aude nimeni: de ce Dumnezeu și Pastele mamei noastre ne-am născut, dacă nu avem o picatura de memorie?” (www.paulgoma.free.fr)

Domnule Goma, Dvs. sunteți român basarabean refugiat de război, detinut politic, deoist, cel mai cunoscut și consecvent apărător al drepturilor omului pentru români sub comunism, refugiat politic de 30 de ani (dintr-o țară comunistă, azi membră a Uniunii Europene!), cetățean al limbii române... toată viața ați suferit pentru români și romanitatea noastră subredă. Încerc o întrebare pe care mi-a fost teama multă vreme să o formulez: Doriti să vă întoarceți în România?

P.G.: 8. Această întrebare mi-a fost pusă anul trecut, cam tot pe vremea asta de o fetișoară din Pașcani, elevă la Iași, dragă inimii mele; de la primul schimb de mesaje electronice ea m-a interpellat, mai degrabă m-a avertizat de pericolul care mă paște: dacă manifestația la care participa (cerînd restituirea cetățeniei furate de Ceaușescu, în 1977) ar fi avut succes. Atât ca dânsa folosea alte două cuvinte - dar cuvinte, vorba celuia:

«Chiar» (doriți să vă întoarceți...); și: «asta» (în România asta)?

Veți fi observat: întrebarea copilei de la Pașcani mă tulburase adânc. Însă nu pentru că fetica era interesată să știe dacă «chiar-chiar» vreau să mă întorc în țara mea (de ordine-somații răcănești de a răspunde se ocupă fostul meu prieten căprarul oniric Țepeneag, pentru a-și nuanța... viitorul atac neinteligent). Ci din grijă maternă: până mai ieri se îngrijise de păpuși, să nu le fie frig, să nu le fie foame; acum trecuse la un... păpușoi, un străbunic, dar care ca orice copil avea nevoie să fie maternat, protejat, avertizat de primejdiile care-l pândesc.

Atunci, acum un an, în jurnalul meu bălmăjisesem ceva convențional («Cum să nu vreau să mă întorc?»), însă îndoiala, neliniștea fuseseră semădate: «Chiar-chiar vreau?; în România “asta”?»

Ca orice copil băiat de vârsta mea (sunt născut în 1935) doream, jinduiam, visam:

- un briceag;
- o bicicletă;
- un ceas de mână.

Ultimele doua le-am avut, la vârsta de 25 ani, în domiciliul obligatoriu, deci după închisoare.

Am mai dorit-jinduit-visat : o casă.

Am avut, în Mana-Orhei, până în martie 1944 când ne-am refugiat în Ardeal - de atunci numai case-camere cu chirie;

Am avut, în Bărăgan, câțiva ani, repartizată de MAI o casa. Îi ziceam: “a mea”. Însă după liberare noastră și de acolo, Securitatea a arat și satul-nou Lătești, încercînd să șteargă urmele crimelor. Casa-mea a rămas a mea numai în scrisurile mele.

Acum un an municipalitatea Pitești mi-a promis o casă. În sfârșit, o casă!

Numai că municipalitatea Cotroceni a refuzat să-mi restituie țara - în care să-mi așez casa ceea.

Cotrocenitatea a fost mereu consiliată de consilierii-speciali, care au special-consiliat să nu fiu cooptat în ‘Comisia Tismăneanu’ - că îl voi răsturna pe Tismăneanu cu tot cu Băsescu-al lui și atunci ce va mai rămâne din Institutul Wiesel, cu Holocaustul românesc cel vinovat de uciderea a 400 000 evrei?; să nu fiu editat la Fundația Culturală România, că îl uzurpez pe Patapievici cu tot cu nevastă (cum îl uzurparisem mai an pe Buzura cu Iliescu-al lui și cu Firanca lor) precum și pe Mihăieș, țucălar emerit al celui care se află mai la vedere. Aceiași au pus și de-o antisemitizare, nu de alta, dar o turnătorie (prin fostul turnat N. Manolescu) sprijinită “pe plan extern” de a doua turnătorie (datorată lui M.D. Gheorghiu, din brigada “sentinelor pariziene”, de sub conducerea lui Serge Moscovici - ei, da: cel care, în august-septembrie 1944 încercase fabricarea, la Iași, a “Republicii Socialiste Sovietice Române”), sub înaltul patronaj al ambasadelor USA și Israel, prin Taubman și Gordon, protestatari din vocație și denunțatori din tradiție de familie - acțiune curat culturală ce ar fi reprezentat o înmormântare la groapa comună.

Numai ca “mortul” nu se lasă murit de frații săi iude. Supraviețuiește. Are să-i înmormânteze el, azi-mâine, pe înmormântători.

Așadar despre ce vorbeam? Despre Întoarcerea în România?

F.S. 9.:Intre timp, Dialogul nostru a debutat in ultimul numar al revistei „Arges” si ma bucur sa va spun ca am primit sumedenie de mesaje de felicitare. Ceea ce ne arata ca Paul Goma este important pentru cultura noastra – cat de „clandestina” ar fi! –, mai mult, ca

sunt romani care isi pun sperantele in mesajul viu al scrierilor lui Paul Goma. Editia ANAMAROL a **Săptămânii Roșii** este deja la al doilea tiraj, intre timp au fost editate **Jurnal 2004, Jurnal 2005, Jurnal 2006**, reeditate **Ostinato, Patimile dupa Pitești, Gherla-Lătești**. Ceea ce nu cred ca se stie prea bine e ca fragmentul „**Lătești**” apare pentru prima oara pe hartie si ca... mai bine sa citez din Jurnalul „webistic”, pe luna noiembrie, tocmai postat:

„Luni 26 noiembrie 2007 Toamnă-toamnă-toamnă. Mă trage mâna și sufletul spre amintiri, însă imi dau peste mână (și peste suflet), ca să nu. Căci – la ce bun? Pentru-căci amintirile cauzează, dăunează pe la prezentul perpetuu propriu romanachilor noștri nevertebrați. Aș fi vrut să scriu ca acum, să tot fie... – cât să-tot-fie din 1958, când am ajuns la Lătești? O cifra rotundă, fără un an... Nu cumva 50 (fără un an, am zis)? Ba cam da. O jumătate de veac. Ar fi fost bine dacă aș fi scos la un cap **Lătești-ul**, să nu-l las într-un picior, la margine de drum. Dar daca nu mi-a fost în fire... – așa: nu mi-a fost in fire să mă întorc la el, să-l continuu. Probabil îmi ziceam ca despre-Lătești am scris în alte părți/cărți, ce să mai..., vorba ceea.”

Însă mă cuprinsesera tristetile ceva mai sus de notatia aceasta... mă tot gandesc care sa fie legatura „de nezdruncinat” dintre istorie-literatura-suflet-constiinta... spuneti ca nu mai puteti scrie («Nu merge, pentru că trupul meu e ostenit de moarte, stors, strivit; pentru ca sufletul meu e o rana – „numai o durere” –, cum spunea mama.») și imi amintesc mereu de **Arta reFugii**, pe care o asociez din plin cu mama Dvs., poate pentru muzicalitatea scrierii, a limbii ei, a personajelor... Desigur, respectă cronologia! – veti zice (stiu, mai intai a fost **Din calidor!** Oare nu eu am „cules-o” la computer si chiar am imaginat un film dupa „scenariul” **Calidorului?**)... Si iar mă bucur ca i-a plăcut traducatorului ei in italiana – Marco Cugno – **L’arte della fuga**. Trebuie să infirmam „zvonorile” ca Paul Goma ar fi interzis in Europa. Recent a fost tradus in Italia, la Voland iar in Romania avem in pregatire **Infarct** (inedita) si **Adameva**.

Cred ca ar trebui sa depasesc momentul si sa va intreb ceva? Cine-ce (mai) ameninta bunele relatii romano-italiene in zilele noastre, față cu anul – sa zicem – 1970?

P.G. 9. Recunoștință pentru strădania de a mă consola de “pățaniile” mele întru literatură. Mai neaoșă, mai aproape de piele ar fi fost argumentarea următoare:

«Dar dacă la sfârșitul anului 2006 nu ar fi căzut din părul mălăieț D-na Rodica Elena Lupu care să-ți propună editarea fără plată a câtorva cărți, la ANAMAROL - ai fi rămas și mai necunoscut în România și mai nefericit (că, la vârsta pe care o ai, la numărul volumelor comise, ești, în continuare, scriitorul-român-care-nu-există)?»

Așa este, îmi răspund, însă ca scriitor nu accept minimalismul; nu mi-am spus niciodată: «Ar fi putut să-mi fie și mai rău», fiindcă de când mă știu am cunoscut doar șimairăul; mi-am spus că, dacă mi-am

făcut-o eu cu mâna mea, bine (mi-) am făcut(-o), așa, rău, am avut dreptate să mi-o fac *așa* - fiindcă așa e bine, așa e drept, așa e frumos. De la cine voi fi învățat această "conduită"? Se vede că de la părinți. Îmi convine, chiar dacă mi-a pricinuit numai... dezagremente, ca să eufemizez catastrofele. De la general a cuprins, firesc și specialul, adică literatura. Nu întreaga literatură, doar cea pe care o vedeam ca parte integrantă a mea. Nu mi-am alcătuit un program, el a venit de la sine (pentru mine): "viața" și - iertare - : "opera", chiar dacă nu fac una, în nici un caz nu sunt despărțibile și folosibile după împrejurări: scriitorul scrie cu o singură mână - chiar stângaci ori ciung fiind - iar cine consideră cuvântul bun-la-toate nu poate fi scriitor, doar autor de cărți.

Că a venit vorba despre "aventura" italiană: repet:

În 1971 **Ostinato** era gata tradus-cules și pentru editura Rizzolli, însă la Târgul de Carte de la Frankfurt au fost prezentate numai variantele în franceză, de la Gallimard și în germană de la Suhrkamp. Mă aflu în România, unde nu aveam canale de comunicare și cu Italia, deci nu am aflat motivul pentru care nu apăruse și în italiană traducerea gata imprimată. În anul următor, 1972, când am putut călători "afară" pentru întâia oară, am aflat, întâi de la Dr. Unseld, directorul editurii Suhrkamp, apoi de la Claude Gallimard că Rizzolli care cumpărase drepturile de la Suhrkamp se lăsase plătit de emisarii lui Ceaușescu și, deși volumul era gata tipărit, nu a mai fost scos pe piață... Cu toate că după 1977 am călătorit și în Italia, nu am simțit nevoia să caut pe cineva de la Rizzolli să întreb de ce mă vânduseră, în sensul cel mai de jos al cuvântului, fiindcă știam că nu banii fuseseră determinanți. Această necuriozitate era, în fapt, greată. Nici 20 ani mai târziu când l-am cunoscut pe Marco Cugno, traducătorul, nu i-am pus *întrebarea*, am vorbit despre toate, dar nu despre *aceea*. Așa ca acum vreo doi ani când Cugno m-a întrebat dacă sunt de acord ca editura Voland să scoată **Arta reFugii** în traducerea lui, am răspuns cu bucurie - înjumătățită, fiindcă chiar dacă cei de la Voland nu erau... cei de la Rizzolli, știam cu inima: faptul că în Italia nu eram cunoscut se datora vânzării mele din urmă cu aproape 40 ani, prin emisarii culturali români: Zoe Dumitrescu Bușulenga, V. Căndea, Balaci, Mihnea Gheorghiu, Florian Potra.

Mă întorc: tristețea, crizele de disperare ale mele nu sunt pricinuite de nereușitele personale, ar zice poetul Dinescu: acelea fac parte din zestrea mea și le port, mi le duc. Ci de acțiunile unor *intelectuali* care își plăteau pe spinarea mea călătoriile în Occident cu "mici servicii" comandate de Securitate - "mici" pentru ei, servicii, dar celui vândut pricinuindu-i mari rele.

La cei de mai sus, detestabilii, pentru perioada dinainte de decembrie 1989, îi adaug pe D. Popescu-"Dumnezeu", Gafița, Ivașcu, Ghișe, I. Brad, Stroia, Romul Munteanu, Fănuș Neagu, Hobană, Ivasiuc, Țoiu, Bălăiță, Săraru, D.R. Popescu - și celelalte lepre, iar "după revoluțiune", cu greată îi pomenesc pe Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Liiceanu, Pleșu, Adameșteanu, Blandiana, Borbély, Mircea Martin, Manolescu, Iorgulescu, D.C. Mihăilescu, Ioana

Pârvulescu, I.B. Lefter, H. Gârbea... - scriitori care au asudat din greu, fiind pe punctul de a reuși să mă înmormânteze ca scriitor.

F.S.:10. Asta-i chiar culmea, nici nu mă pricep sa vorbesc despre carti, vreau sa spun despre literatura! Insa am ajuns sa cred ca si un consumator obisnuit – mai ales sau cu atat mai mult daca literatura in cauza respira prin adevarul adevarat si verosimil al suferintei – poate emite o parere, nu neaparat „critica”.

*Pe 29 iunie 2007, vi s-a inmanat Premiul Opera Omnia pentru intreaga opera, din partea revistei „Arges”. Desigur, l-am primit eu pentru Dvs. Am citit si scurtul mesaj pe care l-ati trimis, iar Jean Dumitrascu a fost atat de emotionat incat a spus ca meritati si un premiu pentru modestie. Paul Goma nu a obosit sa-i scrie pe cei buni, pe cei răi, pe cei ticăloșiți. Eu cred că in România ar trebui sa fie săpate in piatră, la intrarea in scoli, vorbele care rezuma memoria suferintei (si estetic si est-etic, asa cum le place criticilor nostri!), indemnând la vindecarea amneziei (voi trece aici tot textul copertei a patra a **Gherlei-Lătești**):*

„... am simțit că nu mai pot, că nu se mai poate, că nu voiam să spun, să le spun, să-i rog, să-i rog frumos să se opreasca (...)

ca să nu se întâmple acel ceva cu adevărat insuportabil,

dar nu puteam rosti nici un cuvânt, nu puteam face nici un gest, nici măcar cu ochii nu puteam ruga, nu-i puteam ruga frumos, eram un sac de antrenament, un sac de fasole care nu vorbește, nu urlă, nu roagă, nu se apără

si am facut pe mine

N-ar fi trebuit.

N-ar fi trebuit sa povestesc.

N-ar fi trebuit sa rostesc, sa spun cu aceste cuvinte – ca sa menajez urechile cui?

Toata durerea adunata in carne, in oase, in fundul ochiului, in memorie (...) toate astea nu făceau cât

cât asta

la ce mai poate sluji un bărbat care face pe el (...)

plângeam, ar fi fost bine să pot plânge, nu loviturile, nu ele ma atingeau, plângeam pentru că pentru că pentrucăpen

și-atunci pentru prima data de la arestare, pentru prima oară in viață, am spus, mi-am spus, le-am spus:

EI, LASĂ... EI, LASĂ...

și m-am hotărât să nu-i uit în vecii vecilor

nu să mă razbun, ci mai crunt:

SĂ NU-I UIT, SĂ-I NEUIT EU INTR-O CARTE

si mai ales, mai ales:

SĂ NU-I TAC – SĂ-I NETAC”

Pe coperta intai a ultimei Dvs. carti este fotografia unei inmormantari din Latesti, in iarna lui 1961; pe coperta a patra, o alta vă arata impreuna cu Eufimie Goma, la Fetesti, in 27 noiembrie 1958.

Domnule Goma, ce însemnatate are tatal in biografia Dvs.? Stiti, il vad pe bicicleta, ducînd-o pe cadrul ei pe Maria, trecînd tineri si increzători pe lînga bostănărie... in drum spre Mana. Imaginile superbe nu pot fi povestite, ele trebuie citite...

P.G. 10. Am înțeles: trei-sferturi din întrebare sunt ocupate de punerea în condiție, abia un sfertuleț întreabă.

Încep prin o corectare: în Basarabia fructului minunat răcorind cerul gurii - și cerul întreg, de iulie - i se spune: *harbuz* (din persană) și nu prin turcescul *bostan* - acesta rezervat animalelor. Deci la noi, în Basarabia există *harbuzării* (ce cuvânt frumos, miezos!), nu *bostănării*.

Continuu cu tata. S-a observat: în familia noastră de refugiați basarabeni-bucovineni fiecare membru joacă (!) un rol, nu mai important, nu mai puțin... - ci egal. Tata este (când este, au fost absențe de ani, în care amintirea sa era semnalată la cimitir, în mormântul avînd cruce, dar nu și mort); ca cel-plecat: la război, în deportare (în moarte), după mîncare; ca cel-așteptat și uneori întors; mama este mama, cea care așteaptă, face toate treburile bărbatului (și pe cea de arestată de Securitate - la Mediaș, în 1949, de pildă) și își asigură copilul cu eternul: «Azi-măine vine, el, tata...». Iar copilul... este Buricul Lumii: el povestește.

Am povestit (citește: glorificat) familia noastră redusă la cea mai simplă expresie: mama-tata-copilul. Am cântat (citește: laudat) familia noastră de refugiați, străină-printre-ai-săi, românii, hăituită, mutată din sat în sat cel puțin o dată pe an, extrem de săracă, cu o mobilă alcătuită din cufer transformabile, familie ai cărei membri doar moartea îi putea înfrînge, familie dovedită mai... familie în numeroase împrejurări decât cele ale ne-refugiaților, fiindcă a noastră nu mai-avea-ce-pierde (pierdusem totul, rămânînd ca la începuturi: goi și în-picioare).

În familia noastră copilul de mine a crescut bine, frumos, drept, cu dragoste de carte - doar locuia între cărți, oricât erau ele de puține, apoi, după năvala rușilor, devenite și mai puține, prin grija *kulturarmeșilor*, acei brigadierii, în cvasitotalitate evrei, care credeau că ne prefac în-om-nou-sovietic prin arderea cărților noastre “cu litere burgheze antisimite” (adică latine) și prin “ridicarea”/deportarea/uciderea luminătorilor: învățători, profesori, preoți.

Să zicem: de la tata am învățat geografie-istorie - aceasta fiind ordinea, “geografia : maica istoriei”; de la mama am prins dragul de limba română, atât cea corectă-ca-la-clasă, cât și de cea care ne înconjură ca aerul - dar mai ales cea pe care o scornea mama, așa, ca din nebăgare de seamă, atunci când nu găsea un cuvânt din “vocabular”, ori găsitul i se arăta neîndestulător.

“Cu traiul”, cum spun basarabeni, o duceam ca dracul - dar nu ne plîngeam. Nu ne lăsam. Ba, când ne era mai greu, cântam - ca țiganul, de foame. Tot ca el, de frig, “ne culcam pe pînțece și ne învăleam cu curu”. Tata și mama (mama și tata) chiar laudau starea mizerabilă de

refugiați - la ei; la mine de domiciliobligatoriat, băragănit la Lătești. Ziceau:

«Famiile de nerefugiați nu-și pot ajuta fiul, tatăl, unchiul trimis cu domiciliu obligatoriu. În primul rând: “nu au această obișnuință” : nu-și rup ei, liberii, de la gură, ca să trimită neliberului pachete, bani, pentru supraviețuire. Fiindcă ei mai au o casă scăpată de naționalizare, o grădină, doi porci, cinci găini... La ei s-ar cunoaște, dacă le-ar sacrifica. Dar noi? Noi ce să mai pierdem, după ce am pierdut totul? De aceea noi, doi pensionari amărâți, fără casă, fără masă, te putem ajuta - fiindcă noi suntem bogați: din nimica-toată îl puteam ajuta pe băiatul nostru».

Nu fuseseră vorbe în vânt: în 1960 și 1961, în timpul verii, părinții mi-au trimis de două ori mai mulți bani în Băragan, astfel “mi-am permis” să nu lucrez la fermă și să “frecventez Conservatorul D-nei Bratu”, unde am studiat (pe o pianină) armonia, contrapunctul, formele, instrumentația... Credeam că, liberat, voi intra la Conservator, în București...

Am rămas cu ce am rămas: cu imaginea luminoasă a D-nei Emilia Bratu, cu amintirea “concertului” dat pe o pianină aflată într-o odăiță cu lut pe jos, cu ferestrele demontate, ca să audă... auditorii (părinții veniți pentru ocaziune) așezați pe bănci, în curte, la gard, în uliță...

Iată, nu ne striviseră brigăzile de *kult(ur)armeriți* carpatodanubieni, nu făcuseră din noi “oameni-noi”, nu ne reeducaseră. “Făceam muzică” - și încă de Bach, misticul.

Aceștia au fost părinții mei, Maria și Eufimie. Iar eu, păcătosul, nu mai știu pe unde le-au fost împrăștiate oasele.

*F.S.:11. Daca-mi este permisa o glumă, suntem la Dialog, nu la Anchetă! Cred ca as fi preferat sa nu pun intrebari... Sa stiti ca m-ati speriat (eu, ca sa fiu sincera, o invidiez, de exemplu, pe Mariana Sipos ca nu se pierde in fata Dvs.!), m-am si dus la DEX sa verific. Scriam despre **Din calidor** bazându-ma pe amintiri... asa ca am folosit un „oltenism”. N-o sa prindeti vreodata oltean care sa spuna „harbuz”...*

*Totusi... intrebarea despre mama era si presupusa, dar avea sa-i vina randul. Asa mi-am amintit de ALFABECEDAR, caruia (careia!?) am incercat sa-i fac reclama (cu infrastructura precara din dotare!). Am chiar reusit sa difuzez mai bine de 20 de exemplare din infimul si unicul tiraj editat de regretatul Victor Frunza. Azi cred ca o sa vorbim despre doamne. Credeti oare, domnule Goma, ca e putin lucru sa te scrie – in compania lui Charles Baudelaire, Umberto Eco, Luigi Pirandello, Ion Barbu – Doamna psiholingvisticii românești, cu statut international, recunoscut de specialistii domeniului? In ultima sa carte, **Viata, personalitate, limbaj: analize contextual-dinamice**, Tatiana Slama-Cazacu intituleaza **Capitolul 5 – Nonconformistul scriitor Paul Goma: limbaj copleșitor și limbaj interior**. Căci, trebuie sa reamintim: sunteti perceput in Romania „ori, ori”... Este clar ca, mai ales criticii literari au avut un rol de tăvălug in tratarea*

(dupa eticheta Securitatii?) lui Paul Goma ca „dizident, da!, dar lipsit de talent literar”. „Legătura dintre opera unui scriitor si viata, precum si personalitatea sa” este foarte convingator demonstrată de Dna Slama-Cazacu, analizând **Roman intim**. Una din „concluziile” Domniei Sale: „...fara indoiala, Paul Goma este un scriitor de prima marime. Proza sa nu are numai valoare de document istorico-politic si uman, asa cum s-a subliniat aproape intotdeauna, ci si de mod specific de compoziție, de stil, de limbaj si de exprimare – elaborata, dar nu mai putin sincera – a trairilor proprii, in genere explozive. Forța sa empatica, pe de-o parte, si creatoare, pe de alta parte, este aproape unica.”

Veti fi observînd, tot citez... deformație de istoric!

Doamna pomenita de Dvs., Emma-Emilia Bratu, fosta Vaida, scrie (in **Compozitoare si luptatoare pentru libertate**, vol. II) cu multă delicatețe despre Dvs. Chiar vă numeste „Baietii mei, Goma si Surdulescu...”, „Paulică era un om de mare talent si noi il vedeam ca pe un mare scriitor, in viitor, ori un nou Ceaikovski, datorita talentului la compozitie. Pana si eu eram uimita de dezlegarile facute de el...”

Simt nevoia sa vorbim mai mult despre Latesti, poate ca este o reactie de „compensare” din partea mea, stiind ca n-ati terminat scrierea sa... Emilia Bratu povesteste si o scena de groaza: incercarea capitanului Livescu de a va transforma in informator. Consider ca marturia unui deținut politic este un document. Dati-mi voie sa citez si aici concluzia: „Acum era in fata colibei, cu sangele curgand in zapada alba. (...) Lumea ar trebui sa-l aprecieze mai mult pentru curajul si hotararea de care a dat dovada, stiind ca daca ar fi cedat ar fi avut o cariera si operele publicate...”

Stiu, trebuie sa va intreb ceva (desi, va tot intreb, printre randuri...): Cum s-a revărsat muzica în scrierile Dvs.?

P. G. 11. Nu, nu observasem ca suntem în dialog, nu în anchetă... Dealtfel, multe treburi elementare îmi scapă mie. Nu aveam intenția de a vă speria, doar am făcut, în marele treacăt, o inocenta corectură.

Ați pomenit numele a două Doamne - din aproape în departe:

Pe D-na Tatiana Slama-Cazacu o cunoșteam după nume de peste 50 ani; față către față doar de vreo 33. În acești 30 de ani de exil ne-a vizitat la Paris de câteva ori. Dânsa a fost printre primii români cărora le-am prezentat **Alfabecedarul** în forma inițială (cca 45 000 cuvinte noi), în 4 volume dactilografiate-fotocopiate. S-ar zice ca nu i-a displicut, iar atunci, pe loc, am avut despre ce vorbi câteva ceasuri... D-sa mi-a trimis textele unor conferințe, intervenții la congrese, colocvii, iar de curând volumul de studii pomenit în care există și un capitol despre *limba* folosită de mine, în general, în special în romanul... **Roman intim**. Soția mea, Ana este cunoscută la Biblioteca Națională Franceza și ca “prietena savantei Slama-Cazacu”: într-o bună zi o așteptase la metrou : n-a venit. Noroc că îi indicase etajul si biroul, fiindcă văzînd ca nu se mai arată, se întorsese. Surpriza: D-na Slama-

Cazacu se afla în biroul Anei înconjurată de câteva zeci de persoane, toate din conducerea Bibliotecii și care o recunoscuseră de la congresele de psihologie, psiholingvistică...

Din păcate eu nu am cui să mă laud...

Despre D-na Emilia Bratu (născută Constantinescu, căsătorită Vaida, recăsătorită Bratu, în domiciliu obligatoriu, Lătești) am mai scris, totdeauna cu prețuire, chiar cu iubire. Ultima oară i-am întâlnit pe Emilia și pe Alecu Bratu în noiembrie 1978, la New York...

Am mai scris - în aproape toate cărțile-despre-Lătești - și despre consătene: D-na Antonescu, mareașăleasa, vecina mea; despre D-na Nadia Russo, legendara aviatore din "Escadrila Alba". Și despre Sublima Găinăreasa. Și despre neasemuita Lala...

O alta corecțiune: nu muzica "s-a revărsat în scrierile" mele, ci eu mă scăldasem în muzica de când mă știam. În casele învățătorilor basarabeni dintre 1918-1940, apoi 1941-1944 muzica era, de la sine înțeles, prezentă; adevărat, în forma ei didactică, dar câtă autenticitate avea didacticismul acela! Tinerii dorind să intre la școlile normale după 1918 trebuiau să dea un examen-prim, eliminatoriu, cel de aptitudini muzicale. Fiindcă un învățător trebuia să aibe auz, voce, ritm, să stăpânească măcar un instrument muzical - la școala, la armata se perfecționa în cea corală și în cea instrumentală: fanfara.

Acum mă laud: am fost, dintre neprofesioniști, cel care a exaltat, în scris, valorile estetice și sociale (cultivând spiritul de grup, de clan, de vitejie, de apartenență) prin muzica de fanfară, cu nimic mai prejos decât cea "serioasă", "dulce", "liniștitoare"... Eu nu aveam nevoie de "calmante", ci de ceva care să mă țină treaz, să-mi întrețină starea de veghe: *neuitarea* - în lipsa răpăitului de tobe și clincănitului cinelilor, cu, de-o pildă Sarabanda de Bach, "zisă" la barbarul zug-trombon...

Spuneam ca nu am reușit să fac Conservatorul de Muzică - și, nu-mi pare rău. Nici Conservatorul de Arte Plastice - pe care nici nu l-am jinduit (dar ce bine, ce bine, ca nu l-am făcut nici pe acela!). Fiindcă nu 'artă' voiam eu să fac; niciodată nu m-am visat 'artist', ba, în sinea mea dădeam termenului o conotație ironică. Așa cum călătorului îi șade bine cu drumul, mie îmi șede bine cu numitul *cuvânt*.

Muzica mi-a rămas ca o sare-în-bucate. O necesitate de la sine înțeleasă. Ascult, în continuare, muzica altora (deși credeam că și eu pot face muzică); îmi place, nu-mi place - am libertatea de a alege, mai ales că nu merg la concerte și ascult numai înregistrări. Încă din adolescența de la Sibiu intuisem: mie, muzica în exces nu-mi face bine: mă înmoaie, mă abate, face diversiuni. Dar ce anume voiam să fac și prea-multa-muzică m-ar fi tulburat, împiedecat?

Ceea ce am și făcut.

Muzica mi-a pătruns în ceea ce am scris fiindcă... de acolo era. Romanul **Ostinato** a fost construit, nu doar pe o temă (muzicală), ci pe un amănunt... esențial: indicația *ostinato* avertizându-l pe interpret, o dată că piesa este structurată pe o singură temă - trecută prin câte filtre este capabil compozitorul să găsească - apoi: totul va fi executat cu *obstinație*, cu *încăpățânare*.

Cărțile următoare din “ciclul autobiografic”, dar și **Patimile după Pitești** au fost construite după “sugestii” proprii formelor muzicale. (**Gardă inversă** : un fel de rondo). Este adevărat, muzicalismele nu au fost observate de puținii comentatori români, ceea ce nu înseamnă că ele nu există; aștept ca cititorul român să capete și câteva noțiuni elementare de muzică cu ajutorul cărora să pășească într-o nouă fază a culturii: aceea, nu doar de a asculta muzică - la concerte, după înregistrări - dar să fie în stare să și *vorbească muzica* - așa cum francezii *vorbesc vinul, vorbesc mâncarea* - în timp ce le consumă...

Până atunci - rămân așa: necomentat.

Și constat ca așa cum mi-a ieșit viața, nu mi-a ieșit foarte-foarte-foarte strâmbă.

Oricum, nu voi muri chiar degeaba.

*F.S.:12. Cred ca putem trece peste „neintelegerile” basarabene-oltene-romanesti... Nu vreau sa fac teoria lubeniței acum, avem treburi mult mai importante pentru siguranta... natiei, mai ales de cand avem a ne lupta cu mecanismul moldo-(u)european ce tocmai a fătat limba... moldovenească. In filmul-interviu „Strict Secret!”, realizat de Mariana Sipos in Romania (Mare – o sa explicam imediat...)-Paris, am văzut secvente pe care le putem considera idilice azi. Și foarte, foarte triste. Desigur, imi pot permite sa spun ca am si eu amintiri din Mana, mă bazez pe memoria lecturii. **Din calidor** îmi pare nu doar o cutremurătoare poveste si o excelentă scriitură, ci si un document pentru înțelegerea istoriei trăite de Dvs., la care noi avem acces numai prin bibliografie.*

Domnule Goma, ce limba se vorbea în satul copilariei Dvs. înainte de razboi?

P.G. 12. Ce limbă se vorbea în satul meu, Mana - înainte de război? Aceeași ca și în timpul războiului, ca și astăzi, după cele șaiszeci de războaie ucigașe trecute peste românii de la Est de Prut: româna.

Să se observe: ca un școler am repetat întrebarea - de astă data nu ca să-mi dau timp să improvizez un răspuns, ci pentru că atât de tare îmi place întrebarea asta, încât aș tot rămâne în ea, m-aș tăvăli în ea, aș adormi în ea, m-aș odihni (hodini) în ea...

Ce limbă se vorbea în satul meu? Oricât de îndulcit aș fi de o întrebare ca aceasta, de dedulcit la vorbe bune, nu-mi pot stăpâni supărarea, mânia, furia, chiar invectivarea provocată de unii români-verzi (dar de româncele-verze !) - îi iau în ordine cronologică:

- Coposu: el, încă din ultimele zile ale anului 1989, când o delegație improvizată de basarabeni își exprimase dorința de unire cu Patria Mamă, răspunsese ca România nu își permite (!) să primeasca alte milioane de... *minoritari*. Așadar, *minoritari* erau, în capul lui de ardelean slăninatic românii basarabeni și bucovineni robi ai rușilor de

atâta amar de timp, în niciun caz haitele de tâlhari activiști și securiști și milițiști primiți în PNT pe bază de listă, inaugurând a doua și ultima distrugere a partidului său și a României noastre prin “politica înțeleaptă a Seniorului Nației” - cal troian fiind Găgăuță Constantin, pilotat de “domnul Măgureanu” al lui Liiceanu, deci al GDS-ului - și de neuitata Blandiana;

- Zoe Petre: ea, ditamai istoricul (și fiică de Condurachi) - altfel politrucoaie a Universității București, creatoare, acolo de catedră de sociologie pentru securistul Măgureanu, ne-a desemnat pe noi, basarabeni și bucovineni: *românofoni* ;

- Răzvan Ungureanu, utecistul bolșevico-liberal, cel care a dat explicația de o înțelepciune orbitoare: trăitorii în “R. Moldovenească” vorbesc o limbă... *light rumanian* - iată pentru că de ce a fost promovat acest geniu-pustiu, lightul de externe, ca șef al Securității eterne!

Față cu aceste creaturi: nu “alogene”, ci românești, totuși alfabetizate, îmi vine să...

Dar mai bine mă întorc la starea de la începutul acestui răspuns:

Ce limbă se vorbea în satul Mana? În niciun caz: mănăna; nici orheiana; nici basarabeana. Se vorbea româna, îndulcită și moldovenește. Că oamenii de pe la noi, când se comparau cu alți oameni din alte părți și își ziceau: moldoveni - ei, da, ei și? Oltenii nu-și spun în aceeași împrejurare: olteni? Ardelenii: ardeleni? Însă la întrebarea: «Ce limba vorbiți?», cu toții răspund: «Românește/ rumânește»

Trebuie să fii Stati și/sau Stepaniuk, slugoi în patru labe ai rușilor pentru a vorbi de “narod maldaviniesc”, de “limbă maldavinească”. Nimeni nu le-a dat peste bot acestor nerușinați politrucii ai spiritului, *neokultarmeiești* - explicând oilor care se iau după berbecii KGB-iști că aceste “moldovenisme” fuseseră fabricate încă din 1924 la Balta (Marea Capitală a Măreței Republici Autonome “Moldovenești”) de bulgarul Rakovski și de vreo trei ovrei din cartierul Moldovanka din Odessa - aceștia din urmă necunoscând nici o limbă omenească ?

Din câte am putut constata (și am putut; și mi-a plăcut) “limba” vorbită în satul nașterii mele era/este identică până la confuzie cu cea vorbită în satul natal al mamei: Chiștelnița, aflat la vreo 60 km de Mana, și cu cea vorbită la Ciocâlteni, satul tatălui meu. Cum părinții, ca învățători (basarabeni!), erau și lingviști (ei, da!) făceau uneori comparație, nu între termenii numind aceeași realitate (de pilda “coromâsla”: cobiliță, nici “ciuhal/țuhal” sau: “tobultoc”: sac mare), ci doar existența sau inexistența unei realități care condiționa existența sau inexistența termenului (satele lor erau la doar 30 km distanță unul de altul, însă al mamei era “de la deal”: zonă de păduri, livezi, vii; al tatei: “de la baltă” - a Răutului), cu termenii desemnând realitățile lui. Ceea ce nu însemna... o altă limbă, cum le-ar place limbiștilor moldovenizatornici de la Chișinău, eșuați mental tot în mahalalele Odesei.

Fiu de învățători, foloseam “două feluri de a vorbi”; ca-la-clasă și ca-acasă. Acasă vorbeam ca... acasă: cu accent moldovenesc; la școală, chiar când răspundeam mamei-învățătoare, o făceam

ca-la-clasă, deși îmi mai scăpa câte un sfârc de moldovenitate (în pronunție).

Lucrurile s-au modificat ușor (doar pentru mine), după refugiul în Ardeal: acasă vorbeam ca-acasă; la școală: tot ca-la-școala din Basarabia, iar cu copiii și cu adulții : ca ei, la ei în Ardeal (prindeam noua “tonalitate” în cel mult două zile). Și nu sufeream de, vorba intelectualității noastre de frunte: schizofrenie.

Cineva, o poetesă, altfel creierală, mă întrebase, tot în legătură cu **Din calidor**: părinții îmi muriseră de atâta vreme, de douăzeci de ani plecasem și din țară (atunci doar 20...), cu cine vorbisem ca pe la noi, de nu uitasem... limba copilăriei?

Să uiți limba copilăriei! Nu a fost singura întrebare nesfârșit de inteligentă la care, ca un neinteligent ce sunt nu am răspuns, deși îmi stătea pe limbă să i-o întorc printr-o neaoșă înjurătură de mamă.

[Aceeși persoană mă întrebase - după ce citise o bună parte din romanele mele: «De ce nu există în ele nici o scenă, nici o aluzie la mâncare? Fiindcă iată ce frumos - și gustos - scrie Pleșu despre ce mâncase el în Franța: melci prăjiți în unt, de îți lasă gura apă»? Și de acea dată mă stăpânisem - ce să fi făcut: să-i repovestesc viața-mea- cea-grea-de-copil-mereu-flămând? Dar o cunoștea, din cărțile mele, citite. A, da: fiindcă pentru un adevărat scriitor român una este viața, alta opera! Aștepta să-i indic ce este adevăr și ce este ficțiune într-o scriere declarată autobiografică...].

Ce limba se vorbea în satul copilăriei mele?

Aceeși ca acum: aceeași muzică, același parfum, aceeași culoare. Am avut ocazia să verific, atât prin coloana sonoră a filmului Marianeii Sipoș “Strict Secret”, cât și prin înregistrările făcute în Mana de Oleg Brega, Ina Lupu, Anatolie Juraveli. Apoi prin vocea prin telefon a directorii școlii din Mana, Savițchi; apoi prin glasul nepoatei Angela Goma de la Orhei; apoi prin glasurile studentelor, doctorandelor basarabence la Paris, vizitându-mă, stârnite la “vorba ca pi la noi” de un singur cuvânt rostit de mine - tot ca-pi-la-noi...

[Am notat: “limba” astfel provocată răsare ca din apă, scoate capul ca iarba, primăvara: rămânând parfumată cu înmlădierile moldovenești, însă curățată, debarasată, atât de rusismele care le pătrunseseră prin oasele buneilor, ale părinților, în jumătatea de veac de bolșevizare feroce, dar și anglosaxonismele antipatice, la a căror intrare în forță fuseseră ei înșiși martori și participanți la cultivarea urâtului-de-semn-schimbat (iată o nouă ocazie de a-l cita pe tata, cel abia întors din Siberia: «Americani sunt niște ruși cu mai multe stele pe drapel»)]

Am ureche buna (nepermis de bună, pretind foștii prieteni, actuali dușmani). După aproape 70 ani - aceeași limbă, dulce, ca un fagure de miere, ca în copilăria mea rainică, mereu prezentă.

F.S.:12. bis Draga domnule Goma, maine se fac doi ani de cand Razvan Tupa si „Club A” au organizat la Poeticile cotidianului o seara dedicata lui Paul Goma, la care invitat special a fost Mariana

Sipos. Nu intamplator, deoarece televiziunea nationala tocmai difuza-se filmul „Strict Secret”. Daca nu ma insel, filmul a fost redifuzat de doua ori – stiu ca o sa folosesc o expresie cam lemnoasa, dar de data aceasta neideologizata, caci sustinuta de realitate –, la cererea telespectatorilor. Pe afisul publicitar scrie, printre altele, „Goma romancierul”, iar in legatura cu acest eveniment promovat pe site-urile Agonia.ro si Hyperliteratura putem citi: „Numele lui Paul Goma provoaca reactii, imediat ce este rostit. Din pacate, aceste reactii nu tin de obicei seama de faptul ca Paul Goma este in primul rand scriitor.” In aceeasi perioada, Razvan Tupa si un grup de tineri poeti au initiat campania Paul Goma pentru Nobel...

*Filmul a starnit nu doar curiozitate, ci si sentimente si raportari nuanțate. Cert este, inasa, ca pentru prima oara telespectatorii il vedeau pe omul-scriitorul Goma „imblanzit” de propria sa biografie. Mariana Sipos a gasit cheia – cum am spune in limbaj didactic – pentru ca stapaneste subiectul. Domnia Sa este si autoarea cartii **Destinul unui disident: PAUL GOMA** (cu un studiu de Iuliu Cracana: „Paul Goma – Dosarele de securitate”, Bucuresti, Editura Universal Dalsi, 2005). O carte de referinta, din cate stiu, singura de acest gen dedicata scriitorului Paul Goma.*

*Credeti ca femeile sunt mai sensibile la „subiectul Paul Goma”? Spun asta pentru ca in Romania o mai avem si pe doamna Elvira Iliescu, care v-a dedicat un volum, dupa cum o spune chiar titlul: **Paul Goma – 70** (Criterion Publishing, 2005).*

Imi place sa-mi imaginez ca in tara noastra au supravietuit de-a lungul veacurilor si femei barbate (sic!), care sunt in stare sa-si recunoasca luptatorii (a se citi scriitorii) si sa ii onoreze.

Sau femeile au cultul eroilor mai dezvoltat, ceea ce in lumea noastra predispusa la „festeliniaritate” (v. Alfabecedar, p. 152) inseamna fie lipsa de tact, fie... „fetiscanditate” (ib.)?

Dvs. v-ati intrebat vreodata?

P.G.12 bis. Da, m-am întrebat. Și mi-am răspuns cam așa:

Femeile-fetele mi-au fost mai apropiate, nu neapărat fiindcă ele ar avea „cultul eroilor mai dezvoltat”, ci... din contra: sentimentul matern le îndreaptă spre exemplarul cel mai fragil, mai neajutorat - ca să-l întărească, îi dă tăță. După închisoare și domiciliu obligatoriu, când am început să bat la Poarta Literaturii nu m-au ajutat să debutez, la frageda vârstă de peste 30 ani “băieții” Eugen Simion, Velea, Raicu, Dimisianu, foști colegi în prima studenție, sau doar prieteni de déo, ca Marino, ci “fetele” Tita Chiper, Sânziana Pop, Gica Iuteș, Drina Sârbu, Lucia Olteanu (acestea două din urmă acceptând să mă publice în revistele pentru copii, nu de puține ori trimițându-mă “pe teren” - la Vad, unde agoniza mama, pe cheltuiala redacțiilor - acțiune favorizată de fostul meu coleg de “Eminescu”, Petre Ghelmez).

Mai-departe nu au avut cum să-mi fie de folos: ieșisem din raza lor de ocrotire, o luasem peste arătură, trimițând în Occident manu-

scrisele refuzate în Orient, deci ieșisem de sub jurisdicția lor. Însă nu rămăsesem fără... fată: O cunoscusem pe Ana Maria Navodaru în urmă cu o viață (în 1965). După ieșirea... în exil, m-au corcolit (o vreme, căci toate cele bune trecătoare sunt ele), dintre românce Monica Lovinescu, Marie-France Ionesco, Maria Bratianu, Sanda Stolojan, iar dintre jurnaliști, editori, animatori culturali cu care am comunicat... fără traducător, cu precădere reprezentante ale sexului dulce.

După decembrie 1989, când mi-am văzut visul cu ochii: publicarea în limba în care scriu: românește, tot fetele mi-au stat (cât au stat) în preajmă: Gabriela Adameșteanu, primind ea bilet de voie de la noua stăpânire, m-a redescoperit, m-a publicat, a scris despre mine; Marta Petreu, la recomandarea lui Ion Negoitescu, a publicat în revista scoasă de dânsa "Apostrof", fragmente din prozele mele, comentarii - ale sale, ale junilor cărora încă nu le căzuseră dinții de abject-corectitudine: Pecican, Țicudean; tot ea mi-a prefațat **Arta refugii** editată la Dacia, și-a manifestat entuziasmul pentru **Sabina**, volum cu care a inaugurat editura Apostrof. Apoi... Apoi timpul a lucrat, sfetnicii - soții Ianoși - au sfetnicit-o să mă lase din brațe, fiindcă sunt nociv, otrăvicios, contaminant (de reacționarism), îi pot cauza vergurei, dăună pe la cariera voalului imaculatru; ascultătoarea, orientabila Marta m-a lăsat să cad în mijlocul uliței. Aveau dreptate tovarășii eterni Ianoși: s-a confirmat cu asupra de măsură în timpul ședintei de antisemitizare a mea, la reuniunea Uniunii Scriitorilor, de către Manolescu: cum dânsa nu putea rămâne de căruța justetei liniei de stat și de partid, oricare, justă să fie, și-a dat obolul sonor și poeta cerebrală, cea care tocmai împărțise omenirea în pro-semiți și - surpriză: anti-semiți, amenajându-și în zona centrală un curcuș personal.

Tot dinspre Ardeal mi-a venit semne de simpatie, de aderență - măcar scriitorală - dinspre Ruxandra Cesereanu, Nicoleta Sălcudeanu, Anca Hațiegan... Până n-au mai venit. Acționase puternic ianoșismul amenințator-promițător de recompense (în realitate: de ne-pedepsire pentru... favorizarea "antisemiților"). La care își adusesese contribuția - rezistent-culturală, cum altfel - piteștizarea națională; mai aproape: autopiteștizarea. Iar cum "fetele" sunt mânate nu doar de instinctul matern - altruist, exercitat în ceea ce mă privește - ci și de instinctul matern cel egoist, de protejare a puiului propriu, al clanului său, al caprei familiei... - m-au lepădat și ele (și ce dulce le era penelul ca sideful...). Singura fată-ardeleana care nu m-a abandonat (și căreia nu-i dau numele, ca să n-o expun holocaustizării) s-a aflat pentru un an în Italia, acum fiind pentru un an în America... Ea încă nu are nevoie de cârmaci-către-îndărăt ca inevitabilii soți Ianoși, dascălii de gândit just pe-la-linie.

Ca tot dau târcoale fetelor, fac o pauză pe malul mării, la Elvira Iliescu: în afară de faptul că dânsa a adus, prin anii 80, la Paris, manuscrisul prozei sale, **Râsul** (din păcate, Monica Lovinescu, ei i se adresase, nu avea editură să o publice), după 1990 a ținut-o... drept înaintea, spre zid, spre gard, acolo unde sunt oprite - și pedepsite - persoanele "neorientate" ("nelămurite", se spunea pe timpul colhozizării),

adică cele care se încapățânează să apere ceea ce cred ele că este bine, moral de apărut, nu ceea ce *se cere*, la un moment dat să fie apărut în grup, în haită. Pentru că Elvira Iliescu a comis imprudența să scrie un volumaș: **Paul Goma - 70**, Uniunea Scriitorilor, prin glasul turnătorului cu condică: Alexandru Dobrescu (în 1977, când eram arestat, individul m-a demascat ca dușman al României...) s-a opus unei cereri administrative, motivînd: «*Asta-i aia care a scris despre Goma!*» - păcat de moarte în ochii auxiliarilor Securității...

O întâmplare asemănătoare, tot despre... *una care a scris despre Goma*:

Am aflat de la o prietenă epistolară (mai am vreo trei) că o prietenă a sa, poet, universitar, eseist a predat la Cartea românească, editura Uniunii Scriitorilor, un roman. Pe la pagina o-sută-și-ceva existau două-trei rânduri despre Goma. Bănuiesc a fi citate din Scrisoarea mea către Ceaușescu din februarie 1977, difuzată repetat la Europa liberă, tradusă în mai multe limbi, pentru periodice, publicată în traducere franceză, în volumul **Le Tremblement des hommes**, editat de Seuil, în 1979, de Humanitas, în românește (**Culoarea curcubeului**) în 1990, dar... imediat retras de G. Liiceanu din librării, depozitat, iar în 1992 trimis la topit (nu am avut dovada că și în această "dezangajare" a faimosului cărturar devenit editor rolul Comitetul Central al Cenzurii Veșnic Vie, Bolșevică, a fost jucat de tovarășii Janina și Ion Ianoși - deși... Deși...).

Ei bine: această nevinovată - și nemincinoasă - aluzie la un fapt istoric dovedit a provocat mânia furioasă, gata să dea în criza de apoplexie a lui N. Manolescu. Cum de îndrăznise aceasta "fătucă", vorba altui dârz ardelean și tot Nicolae: Breban - să scrie, de capul ei, neîndrumat și mai ales să vrea să încerce să strecoare (clandestin!) într-o tipăritură, la editura lui (în fine, el, Manolescu vânduse Cartea românească lui Silviu Lupescu, deci și bolșevicului sionist Serge Moscovici, dar păstrîndu-i denumirea neaoșă), când el, Manolescu însuși decretase în *România literară* din 1998, prin textul "Adio, Domnule Goma" că Goma acela nu va mai publica în revistele, în editurile Uniunii Scriitorilor - acea Uniune din care, arestat fiind, amenințat cu o condamnare la moarte, fusese exclus în 13 aprilie 1977, de către... Manolescu, Blandiana, Sorescu, Fănuș Neagu, Bănulescu, Țoiu...?

Vasazică ditamai Manolescu Intâiul și Ultimul a ajuns, în Anul Domnului 2007, să se ocupe și cu Poliția Literară?

Nici chiar eu, cel rău în cerul gurului nu bănuiam căderea lui Niki al Monicii (Lovinescu) atât de jos.

Bine-bine, "până la rivoluție", chiar de nu păcătuise cu condeiul pe la hârtie, crescuse, se formase intelectualicește (sic) între două monumente de lichelism, de vânzare de sine și de alții: turnătorii de pușcărie și de "libertate" Ivasiuc și Ivașcu. În paralel (!) frecventase, dimpreună cu floarea intelectualității române curate, reprezentată strălucit de Buzura, Dimiseni, Dinești, Zaciu, Blandieni, Z. Ornea și alți rezistenți-prin-cultură - curată, repet - bordelul elitei drojdiei,

unde trona Codoșul Idiologiei: Gogu Rădulescu.

Că o asemenea “școală” a dat un asemenea absolvent s-a văzut în interviul publicat după Minerioda Sângeroasă (iulie 1990, în *România literară*) în care impostorului, criminalului Iliescu verticalul Manolescu i se adresa cu: “Omul, cu o mare”. Pe derdelușul bine săpunit prin relațiile cu suprașeful Securității Gelu Voican-Lindyk, eroul a tot coborât: călătoria în Coreea (în China?) cu Iliescu, distrugerea Alianței Civice... Credeam că ultima sa ispravă ticăloasă fusese legionarizarea lui L.I. Stoiciu și antisemitizarea mea - “în cadru solemn” - pentru a-și răscumpara propria-i antisemitizare (provocată, nu de vreo convingere, el nu are așa ceva, ci de o lectura-din-avion a lui Garaudy) cu postul de ambasador la UNESCO, căpătat prin intervențiile decisive ale lui Taubmann și ale Rodicăi Gordon, pârâcioasa de serviciu. Ei bine, și de acea dată mă înșelasem: Nicolae Manolescu s-a dovedit a fi un Vasile Băran - sinistru personaj întrunind milițianul+delatorul. Dealtfel, în primele săptămâni ale anului 1990, Manolescu luptând “cu ghearii și cu dințile”, vorba unui impostor minoritarș pe care îl recenzase cu nesfârșit respect - pentru cucerirea *României literare* față cu Paler, se aliase cu drojdioții din redacție: Băran, Silvestru, Pardău, Țoiu, împotriva lui Valeriu Cristea, a lui Dimisianu (care pe atunci era, orice s-ar crede, azi, “pozitiv”).

În rezumat: pentru a-l nimici pe Goma, N. Manolescu a catadicsit să coboare din cerul UNESCO-ului, să se ocupe de fleacuri terestre.

Pe lângă turnătoră (antisemitizarea mea, unde un ajutor-debreaslă a primit din partea lui D. M. Gheorghiu, moscovicist cu condicuță), cel mai de seamă... canonizator al literaturii române rezistente cu voie de la Securitate, N. Manolescu s-a înregimentat în... poliția literară.

Măcar de ar rămâne aici și așa. Îi doresc din tot sufletul meu inamical.

A, fetele! nu le-am uitat - cum să le uit chiar pe ele! Ele îmi sunt prezente chiar când absentează oleacă.

[...Precum Mariana Sipos. După ce a citit pe internet prima variantă a Dialogului, mi-a scris din Columbia, reproșându-mi (și știe, o-ho, cum mai știe să reproșeze, mai ales când nu are dreptate!) că nu o pomenisem și pe dânsa printre “fetele” care mi-au fost benefice. Și doar știa, îi explicasem prin viu grai în timpul ultim ei vizite la Paris *motivul*: nu pentru a “o ocroti”, cum avansează “uitata”, ci - mai simplu: *pentru a nu o expune*. Fiindcă dacă în o viață de om nu am învățat nici o metodă de a mă ocroti pe mine, în viitor, de alte călcări-pe-de-lături, de alte tentative (soldate cu multiple cucuie în nobila îndeletnicire de a sparge zidurile cu capul - și neștiind ce voi face în celula cealaltă?), am încercat, pe cât s-a putut, de a nu-i expune pe aceia/acelea care m-au plăcut (ei, da), m-au ajutat, m-au ocrotit (eh, oui); într-un prim moment atrăgându-le atenția că nu este consult, vorba ardeleanului să se arate în târg cu mine, existând riscul pentru

ea/el de a... i se reproșă o astfel de “relație” și de a trage consecințele - din partea tovarășilor de sus, din partea prietenilor de alături, din partea familiei... În cazul în care ocrotitorul m-a asigurat că nu i-i teamă, că nu va ceda șantajului: «Lasă-l din brațe pe Goma, altfel te lăsăm noi...», am ales calea... tăcerii-active: nu mai pomenesc numele celor care riscă să fie pedepsiți, ei, pentru că întrețin relații normale cu mine.

Iată însă că nici așa nu este bine. Mariana Sipoș spune că nu se teme de “consecințe”.

Sper că de această dată mă voi înșela în temerile mele și ca nimeni dintre șefii săi de la Externe nu o va pedepsi pentru relațiile sale cu un perpetuu bandit, etern dușman al țării sale - eu].

F.S.:14. Sunt de acord ca fetele au simțul matern mai dezvoltat ca băieții [sic!], dar asta ține, ca să zic așa, de ADN. Desigur, toate vor fi ținând la om într-un fel sau altul de structura dezoxiribonucleică, însă... într-un interviu publicat în Dilemateca (iunie, 2007), poeta Ileana Mălăncioiu (întrebată de Simona Sora), după ce sifonează dur, la obiect și elegant inteligența noastră cea de toate suspinurile ne arată că o femeie trăitoare pe meleagurile noastre are de ce să fie admirată, injurată, invidiată etc. Mai sunt încă oameni care pot vorbi despre Paul Goma fără să fie cenzurați. Citez câteva expresii (inevitabil, rupte din contextul întregului, al întrebărilor), și fac asta pentru că e un text în care Dna Malancioiu critica relațiile inteligenței cu noua putere, din 1990 încoace, îl decupează „politic” pe Gabriel Liiceanu, de exemplu, amintește ca „lumea bună” s-a ferit să aplice jurnalelor Monicăi Lovinescu aceeași măsură ca în cazul jurnalelor lui Paul Goma, vorbește de „cenzura exilului” („sa te ferească Dumnezeu de cenzura exilului...”): „Am crezut și cred în continuare ca Paul Goma e singurul nostru disident născut, iar nu făcut. (...) Dacă ar fi dorit puterea, s-ar fi întors aici, și-ar fi căutat aliați și ar fi candidat la președinție, așa cum anunțase cândva. Dar el nu dorea puterea, ci mai mult decât puterea. De aceea a rămas ce-a fost, ca și Bukovski. (...) oricât m-a revoltat Paul Goma prin afirmațiile nedrepte la adresa mea ori a unor oameni pe care îi pretuiesc, am sfârșit prin a încerca să-l înțeleg și a rămâne de partea sa.”

Asadar, de ce am senzația ca vă doare mai mult pe la ardelenitatea fetelor? Parcă n-ar fi rău să echilibrăm nițel balanța!?

P. G. :14. Impresie parțială: plăcându-mi geografia (dar cartografia!), am luat-o școlărește, de sus; or “sus”, pe hartă, se află Ardealul. Nici nu am ajuns în Ardealul de Sud, cu Sibiul, cu Târnava Mare, cu Făgărașul, peizaje dealvalate/ populate de fete (am observat: ardelencele sunt mult mai alerte, mai drăcoase, mai “regățene” decât tăpălăgoșii lor ardelenoi). Cărțile mele, mai ales “ciclul autobiografic”, pe ele se reazemă - că iată-mă amendat că nu trag cu ochiul la alte provincii,

la alte fete, de-un paregzamplu la oltence... Ba da, ba da, însă abia începusem imnul de laudă...

Ileana Mălăncioiu... Ne cunoaștem de la începuturile noastre literare - ținând seama de importanta diferență de vârstă dintre noi. Și nu mai puțin importanta diferență de unghi de judecată a celuilalt.

Luceafărul lui Eugen Barbu ne premiase pentru debut pe anul 1969, eu primisem o mențiune-proză (ce bine-venită: mi-a ajuns de-o pereche de pantaloni - de fresco!, în plină iarnă -, de-un pulover, însă pantofii i-am băut cu prietenii de pușcărie...). Relațiile dintre noi au rămas neschimbate, plicticos de monotone de la începuturi: eu credeam atunci - în urmă cu 40 ani - că Ileana Mălăncioiu este un foarte mare poet și mi-am păstrat intactă aceasta credință despre "operă" (ca semn de supremă prețuire: al doilea prenume al fiului nostru este: Ieronim, după **Ieronim**-ul Ilenei). Ea nu m-a perceput vreodată nici măcar ca scriitor de rând, ci mi-a lăudat... disidența! - cea pe care o refuz cu îndârjire, imaginându-mi că voi fi avînd și alte calități bărbătești - totuși... Este adevărat: E. Barbu îi acordase Ilenei un premiu, mie doar una dintre mențiuni, dar se cheamă că aceea îmi fusese dată pentru literatură, nu pentru disidență. De ce așa? Simplu, ca la București: Ileana Mălăncioiu nu a citit literatura mea. Reciproca nefiind valabilă: eu citisem literatura ei și o înalt-prețuisem.

Despre "viață"... Am avut câteva discuții în contradictoriu - ca între buni prieteni, eu m-am exprimat cu vehemență - cum altfel? - despre unele relații masculine ale sale, ea s-a simțit ofensată, rănită, eu nu am găsit cu cale să-mi retrag zisele (va fi fost și ceva gelozie pe undeva...). Altfel...

Altfel, privesc peisajul de după evenimentele din decembrie 1989 și nu găsesc un alt "director de conștiințe" decât, uneori, în Grigurcu.

Nici aceștia doi nu se... exprimaseră, "înainte", limpede împotriva tiraniei, chiar dacă exemplele nu lipsiseră: scriitori care, în România fiind, trimiseseră în Occident scrisul lor, critic la adresa ceaușiei - pe care toată lumea bună scriitoricească o detesta - la Casa Scriitorilor : Țepeneag, V. Tănase, D. Petrescu, Cangeopol, Luca Pițu (voi fi uitat pe cineva, extrem de curajos, cu cămașa larg desfăcută la piept, gata să înfrunte Fiara? Pe Dinescu - îl pun la loc, eu nefiind ca el, golan, derbedeu, pui al lui Fănuș Neagu, al lui Băieșu, al lui Gogu Radulescu - de aceea se trezise anticomunist abia în martie 1989). Însă până și eu, român fiind, îmi spun că frica-la-român - bine: prudența... - domnise "înainte de Revoluție" - unde să-și fi publicat protestele protestatarilor: la *România literară*? Au la *Scînteia*? Însă Ileana Mălăncioiu, Gh. Grigurcu măcar nu pretinseseră că ei se bătuseră cu fiara totalitaristă; că ei, scriitori, dè, rezistaseră (ca impostorii Pleșu, Liiceanu, Blandiana, Adameșteana, ce să mai vorbim de "persecuțaii-nepublicaii" Sorescu, Păunescu...) sub flamura Arpagicului, cu o cultură care, nici după 18 ani nu se arată la față - o fi?, n-o fi? Unde? Tot "unde, la adăpost" zace ea? Sau care... nici nu a fost consemnată (ca romanul lui Titus Popovici "despre Ip și Trăznea", din care autorele îmi arătase în toamna anului 1968 două pagini întregi cu citate din

Malraux, din Camus, din Bălcescu dar care a devenit, întâi film, apoi nuvelă: “Moartea lui Ipu”) - ca să creadă cumnatele că sunt cumnate ale unui “adevărat dizident”?

În aceste ultime două decenii de catastrofă-dulce (dar cât de mortală și nu doar pentru literatură), la care au contribuit din plin și scriitorii noștri dragi-și-foarte-preferati, autopropuși spre vânzare pentru un blid plin-vârf cu linte (Buzura, Manolescu, Liiceanu, Pleșu, A.D. Munteanu, E. Simion, E. Uricaru...), este reconfortant să constăți că mai există doi-trei (pe al treilea încă nu l-am descoperit) purtători de condei care gândesc singuri, se exprimă pe unde pot, riscând “compasiunea” colegilor dăștepți, cei care scriu *ce-se-cere*, nu... “din-contra”: *ce-nu-se-cere* - și iarăși pomenesc numele celor doi: Ileana Mălăncioiu și Gh. Grigurcu.

Că tot a revenit în actualitate (pentru 24 ore) “Cazul Labiș”, cu o nouă informație (cea de acum vreo 15 ani, inventată de Cezar Ivănescu, potrivit căreia poetul tânăr ar fi fost asasinat de securiști, “așa cum fuseseră asasinați cu ferocitate Marin Preda, Nichita Stănescu...”), anume: “Labiș fusese primul disident: recitase ‘Doina’ la un local central și, împreună cu Paul Goma, ceruse Basarabia...”

De ce nu sunt lăsați morții să hodinească - în sfârșit ! - în pace, oameni buni? De ce sora, părinții, tovarășii de beție ai lui Labiș i-au cotrobăit prin mormânt și au inventat atentate, au născocit balerine rusoaice, au fabricat declarații pe patul de moarte... că dacă se va ridica, pre mulți va...?;

De ce fiul lui Gheorghe Ursu, în loc să-și țină gura, în greaua-i vinovăție, pentru că mamă-sa, cu consimțământul său, a refuzat să vorbească atunci când nefericitul tată se afla în ghearele Securității (pentru a nu... compromite pașaportul pentru Canada, cel așteptat de “băiețel”), apoi, cu concursul vinovat al unor istorici ca Marius Oprea s-a lăsat statufiat, umflat cu aer ca “erou al luptei împotriva comunismului, fiu de martir”, participant la colocvii, conferințe, unde nu are ce căuta un impostor ca el, reprezentat al unei familii care și-a vândut tatăl pentru un nenorocit de pașaport - în schimb (sic) s-a ales cu o Fundație?;

De ce fiul lui Librescu, evreul de origine română, asasinat de studentul dement într-un campus american nu este lăsat să se hodinească, măcar pentru că el, profesorul, avusese un comportament *normal* față de anormalitatea studenților americani supraviețuitori? De ce, ziceam, fiul lui Librescu, Joe, setos de notorietate (personală, vorba lui Dinescu) a dat declarații presei anglo-saxone în care a mințit nerușinat: că tatăl său este supraviețuitor al Holocaustului românesc; că Transnistria, pentru evreii din România, fusese mai cumplită decât Auschwitz-ul - apoi a corectat, fără a clipi, fără a anunța că se înșelase și înșelase : că nu, nu chiar tatăl său fusese deportat în Transnistria, ci oarecum bunicul... în “ghettoul de la Focșani...”?

Cum pot fi numiți acești indivizi altfel decât: *hoitari*? Dar poetul, Cezar Ivănescu, cel care nu-l cunoscuse pe Labiș, făcuse la 20-30 ani după moartea lui cunoștință cu Stela Pogorilovschi... - ei și? Despre cine vorbim? Despre Labiș ori despre Pogorilovsca și despre “asasinatele”

scriitorilor pre-disidenți?

În această generalizată împuțicenie intelectuală instalată în România, după 1989, ce binecuvântare să constatăm că mai există câteva insule de aer curat, nemurdărit, nespurcat!

Pentru că în 23 ianuarie 2008 Ileana Mălăncioiu își va sărbători ziua de naștere, o îmbrățișez din depărtare și o anunț că, drept omagiu, vom re-citi în familie din superba sa carte **Către Ieronim**, prin care, în felul nostru, ne-am... încuscrit.

F.S.: 15. Domnule Goma, printre romani se intampla chestii ciudate... nu ma mira ca oamenii care n-au avut de-a face direct cu Bestia – fiind preocupati sa suferim de gramajul redus al painii cartelate – nu prea inteleg si nici nu (mai) sunt interesati sa afle ce-a fost cu noi. Dar ma lasa fara grai o replica de genul: «...numai o revista din Israel o semnaleaza. „Europa Libera” se abtine, fiind deja intoxicata de cartile nebunesti ale lui Paul Goma, colegul nostru de suferinta, care si-a dorit toata viata sa fie unicul erou si profitor al acelei blestemate perioade.» Care sa fie legatura logica si rationala dintre faptul ca in ziua de 28 mai 1987 Stela Covaci a iesit in fata Ateneului Roman cu o lozinca pe piept, in semn de protest fata de demolarea casei sale... si afirmatia de mai sus? O spune cineva care a suferit, care a trecut prin puscaria comunista. Asta mi se pare de-a dreptul de pus pe ganduri. Ca noi nu suntem in stare sa invatam din exemplele (bune de urmat) ale altora, care tin la memoria lor. Cand nu ai noroc pe lume, suferinta poate fi macar diploma de onoare a poporului in care supravietuiesti. Asadar, ne deranjeaza „profitorul” Goma, dar nu ne pasa neam ca avem o constiinta de gumilast, daca n-am fost in stare sa „profitam” de-al fi avut pe Paul Goma?

*Dupa ce ati ajuns la Paris v-ati ocupat cu denigrarea („si nu numai”) Stelei si a lui Aurel Covaci? Asa scrie la pagina 72, in aceea-si carte din care am citat: Stela Covaci, **Persecutia. Miscarea studenteasca anticomunista – Bucuresti, Iasi (1956-1958). Nume de cod „Fratia paleolitica”. Documente din Arhiva Securitatii, Ed. Vremea, 2006.***

P.G. : 15. Nu cunosc cartea citată, nici nu auzisem de ea. Cât despre “denigrarea lui Covaci și a Stelei Pogorilovschi” lucrurile stau astfel:

- în volumul scris în 1978, la Paris, tradus în franceză, apărut la Seuil în 1979, **La tremblement des Hommes (Culoarea curcubeului, 1977)**, în capitolul VII, “Scriitorii” vorbisem despre cei trei scriitori emisari ai Securității trimiși întru *descurajare* în ultimele două săptămâni ale lunii martie 1977 și ultimele de libertate (la 1 aprilie aveam să fiu arestat). În acea variantă (repet: din 1979, în franceză) *nu dădeam nici un nume de scriitor dintre provocatorii trimiși cu misie, deci nici al soților Covaci;*

- în traducerea neerlandeză (Elsevier Manteau, 1980) - la fel;
 - abia în ediția Humanitas, 1990, în câteva note de subsol am “divulgat” numele: Teohar Mihadaș, Tcaciuc, Aurel Covaci, Stela Pogorilovschi; deasemeni m-am ocupat cu denigrarea... iubiților mei colegi de la Fabrica de Scriitori și în ediția de la Polirom (2005).

Pentru că am fost provocat - iată:

1. În 1954, la Institutul de Literatură “Eminescu” l-am avut coleg și pe orădeanul Aurel Covaci. Crezusem că era protectorul lui Gheorghe Grigurcu... Până la întâia ședință de demascare (urmată de exmatricularea lui Grigurcu), fiindcă acesta, după ce o vizitase “clandestin” pe văduva lui E. Lovinescu, îi scrisese Monicăi Lovinescu la Paris și, la cererea insistentă a protectorului său, Covaci, îi încredințase plicul și operația de depunere la cutia poștală. Directorul Institutului, tovarășul nostru Petre Iosif a arătat sălii “corpul delict”: scrisoarea lui Grigurcu ajunsă - miraculos! - în mâinile sale, nu... la Paris, la destinație...;

2. În anul următor, la seminariile de marxism-*stalinism* (așa se numea “materia”, în ciuda a ceea ce pretind Al. Florian - fiul politrucului Radu Florian de la Universitatea București - și “Volo” Tismăneanu, fiul șefului catedrei, tot de -*stalinism*, suprapolitrucul Leonte Tismăneanu), am “centralizat” întrebările puse de studenții din grupa noastră în legătură cu “limba rusă”, cu “limba moldovenească”, cu “războiul fino-sovietic din 1939”, “cotele”, “colectivizarea”... Colegul Covaci mi-a șoptit conspirativ: «Bagă și Basarabia!». Nu uitasem să “bag și Basarabia” printre întrebări, însă la seminar primul care o formulase fusese Covaci - i-am și comunicat... prioritatea, însă el: «Tu ești basarabean, tot nu mai ai ce pierde...» Cum nu mai aveam ce pierde potrivit explicației ardeleanul Covaci, am... băgat și Basarabia;

3. La câteva luni după... “băgare” am fost convocați la Decanat, pentru a fi... prelucrați: Aurel Covaci, Vasile Albu (și el ardelean, mai mult: moț de pe la Câmpeni) și basarabeanul de mine. Noi cei trei intrasem ca acuzați (pentru “întrebările dușmănoase de la seminarul de marxism-*stalinism*”), însă, în fața “completului de judecată” alcătuit din: Iorgu Iordan, Ion Coteanu, Al. Graur, Mihai Novicov, Radu Florian, “precum și doi tovarăși necunoscuți, în civil”, în modul cel mai firesc, co-acuzații mei au devenit severi acuzatori ai... reacționarului Goma - de care s-au “delimitat”.

Urmarea poate fi aflată și din **Justa**, Nemira 1995.

Din acel moment nu am vrut să-i mai am “colegi” pe feloni ca Albu și Covaci.

- În 22 noiembrie (1956) am fost arestat. În prejma Crăciunului, surpriză: anchetatorul meu locotenentul Ion Țârlea și superiorul său, căpitanul Enoiu nu m-au mai bătut ; în acea zi, pe rând, împreună, m-au anunțat (ei pe mine!) că Labiș murise într-un accident de tramvai și m-au pus să povestesc ce știam despre el. Țârlea a izbucnit în plâns, a bătut cu pumnul în masa: «A murit, mă! A murit!» ceva mai târziu a revenit cumplitul Enoiu - dar a zis și el, cu obidă, că a murit! (Labiș) Eu nu am scos o silabă, fiindcă nu știam ce se ascunde îndărătul

acestor neașteptate reacții din partea unor securiști. Mai târziu, la Jilava apoi la Gherla cei care aflau că îl cunoscusem pe Labiș mă întrebau dacă fusesem prieteni, la care răspundeam ca-la-anchetă că nu: doar colegi. Ceea ce era adevărul-adevărat...

- În noiembrie 1958, am ieșit din Gherla și am intrat în... Lătești, cu domiciliu obligatoriu. Acolo am primit, prin poștă, în primele luni ale anului 1959 de la Florența Albu și de la Lucia Popescu splendidul volum postum al lui Labiș **Lupta cu inerția**, îngrijit de A. Covaci și L. Raicu, avînd o prefață de Geo Bogza;

- Prin 1964, liberat din domiciliu obligatoriu, am încercat să intru clandestin la Institutul Pedagogic din București. Nu am reușit: am dat de piaza-rea a mea, Mihai Gafița... Tot atunci l-am întâlnit pe stradă pe Aurel Covaci: mi-a spus că și el fusese închis, că după liberare se căsătorise cu colega noastră Stela Pogorilovschi, că ea lucra la o fabrică de ciorapi, el la una de șuruburi... Am trecut peste vechea supărare, i-am vizitat, acasă... Ciudat: mă sâcâia o oarecare neconcordanță cronologică și le-am cerut lămuriri: ei spuseseră că fuseseră arestați "imediat după tine", însă explicația nu explica: volumul lui Labiș apăruse în 1957, ceea ce însemna că și în acel an îngrijitorul Covaci era liber... Când i-am cerut precizări mi-a răspuns că, lasă, îmi povestește el într-o zi, iar Stela mi-a închis literalmente gura cu: «Am uitat ce-a fost, nu mai vrem să ne aducem aminte...» și a țipat la mine când am pus o întrebare nevinovată (credeam eu...): «Unde ați fost ținuți, că n-am auzit de voi?» - adică la care închisoare?

La următoarea călătorie la București nu i-am mai căutat, dar l-am întâlnit pe Covaci în fața ONT-ului. Mi-a explicat că lucrează ca ghid, pentru turiști occidentali... A-ha, mi-am zis, l-am salutat și m-am îndepărtat. Din urmă Covaci îmi zicea să stau, să-mi explice el...

Au trecut anii... La un moment dat căutîndu-l pe Nichita Stănescu, am dat, în curtea gazdei, de Stela Pogorilovschi. Mi-a explicat că tocmai cumpăraseră casa de la stradă cu banii pe care Aurel îi câștigase pe traduceri... De două ori am poposit împreună cu Ana pe la ei, nu ne-a plăcut "atmosfera" (eufemism) și nu am mai călcat pe acolo...

-... trecuseră alți ani, când, la sfârșitul lunii martie 1977, în plină "încercuire securistă" ne-am trezit cu Aurel Covaci la ușă. Nu ne vizitase niciodată până atunci, relațiile dintre noi fiind inexistente. Transpira, gâfâia - eu, sadic, nu l-am întrebat cu ce ocazie pe la noi, dealtfel nu i-am pus nici o întrebare. Putea de la o poștă: Securitatea îl trimisese. Mi-a spus fără să-l întreb că fusese, cu Stela, invitat de I.C. Drăgan în Majorca - auzisem: ca plată, îi românizase oarecari amintiri. După vreo jumătate de oră s-a cărat - ca și Babiuc și ceilalți "prieteni" trimiși de Secu: ușurat că își îndeplinesc misia...

Reamintesc: în edițiile ne-românești ale **Culorii curcubeului** nu dădusem numele scriitorilor trimiși, deci... nu îi denigrasem.

- Prin 1979 fusese declanșată Campania de vară a Securității împotriva exilului activ; simultan, de la București prin limbricii Ceachir, Târăncop (Artur Silvestri), V.C. Tudor, dar și prin veteranii

Piru, Zoe Buşulenga, Balaci, iar din Occident de leprele vândute: Uscătescu, Lozovan, legionarii din Spania și, desigur, nelipsitul I.C. Drăgan, prètinul Ceauşescului, prin negrul său de la Londra Michael C. Titus. Acesta scosese o broşură în engleză și în franceză în care Gh. Calciu era zugrăvit ca “fascist”, membrii proaspătului SLOMR “debili mintali”, iar Goma: “un ovreu rus, pe care îl cheamă Evremovici...” Printre cei din țară care jurau cu mâna pe inimă că spun adevărul și numai adevărul: niște popi de la Ploiești, Ionescu-Quintus, V. Carianopol și... Aurel Covaci. Acesta din urmă povestea că Goma fusese agent provocator al rușilor încă din timpul Evenimentelor din Ungaria... Mărturia sa era autenticată de poetul cincisutist, cécéistul Ion Brad, ambasador al RSR în Grecia, inventator al unui “ziar local, *Proini*”, scris, la comanda Bucureștiului de un marcosist (grec, desigur) și securist român: Dimos Rendis. “Ziar” în care grecul traducea în grecește ce îi comanda Brad, trăgea un singur exemplar, însă presa de la București, în special *Luceafărul* lui Dragoș-Răcănel cita, copios... originalul - redactat la CC, de Pavel Cîmpeanu și de Ianoși - indicînd: “din presa occidentală”... Să nu uit: komisarul bolșevic Ion Brad, membru plin al Clanului Ardelenilor (Titus Popovici, Andrițoiu, frații Luca, Stroia, Romul Munteanu, Dodu Bălan...) și prieten al lui Covaci - a devenit, după 1989, cum altfel?, poet profund mistic...

Nu am nici un chef să mă desculp - ba am chef să-l arăt cu degetul pe Aurel Covaci - așa, mort - ca pe un mizerabil turnător încă din 1954.

Despre casa lui - din strada Grigore Alexandrescu - cea pentru a cărei nedemolare manifestase Stela Pogorilovschi în fața Atheneului... Dar toți frecventatorii știau că era dotată cu tehnică de ascultare-înregistrare, soții Covaci fiind amfitrioni amabili și generoși - acolo se bea zdravăn - cu colegii scriitori în vizită la... depunerea icrelor.

Traumatizat, Grigurcu nu a îndrăznit să spună decât după moartea lui Covaci că cel care îi dăduse directorului Petre Iosif - adică Securității - scrisoarea către Monica Lovinescu fusese chiar protectorul său.

Despre Stela Pogorilovschi nu am vreo probă ca ar fi “delaționat”, vorba bunei sale prietene de atunci Geta Naidin devenită Dimisianu. Însă faptul de a fi fabricat - în tandem cu Cezar Ivănescu - legenda cu “Labiș, victima unui asasinat” o descalifică moral (profesional ea neexistînd).

A, că și-a confecționat și ea o... diplomă de luptătoare anticomunistă? Dar și Adrian Păunescu și-a fabricat un trecut de biet cenzurat de către teroristul Ceaușescu și poporul; și Gelu Voican Voiculescu-Lindyk și-a aranjat un “dosar de Securitate” (cel publicat de N. Manolescu în *România literară* din ultimele numere ale anului 1990, intitulat: “Scrisoare deschisă către Paul Goma”), el, suprașeful Securității! La urma urmei, de ce o Blandiana, o Adameșteana s-ar prezenta ca rezistente prin cultură, iar sărmana Stela Pogorilovschi care a chiar suferit câțiva ani, ba?

DIALOG FLORI STĂNESCU - PAUL GOMA

II

23 ianuarie 2008

16. F.S.: *Draga domnule Paul Goma, sa ne intoarcem la anul 1977. Cum a fost sabotata prima editie a **Culorii curcubeului** stim (am mai spus-o, nu se sustin nici macar socoteli strict economico-manageriale pentru retragerea de pe piata si trimiterea la topit a unei carti, la scurta vreme dupa editarea ei. De alte ratiuni nici nu incape vorba... doar daca...). Aveti semnale de la cititori in legatura cu ultima editie (Polirom)? Sunt convinsa ca prima editie a fost foarte asteptata de un segment important de potentiali cititori (macar de o parte a ascultatorilor Europei libere!). Oare a fost mai bine primita cea din urma, datorita anexelor „Cod Barbosul”?*

16. P. G. : O vreme - multă - am șovăit să răspund la această întrebare; o altă vreme am refuzat (hotărât!) să dau un răspuns. Pe de o parte fiindcă sunt convins (convingere rezultată din o îndelungată experiență): nu este deloc bine pentru un autor să se plângă de editor. Editorul are posibilitatea să-l pedepsească pe autorul plângăreț/plângăcios pentru “indiscreție”, pentru “calomnie”, chiar pentru “denunț”, însă autorul nu-i poate da peste bot editorului ticălos (a se citi: Liiceanu, Lupescu). Pedepsă administrată autorului, nu de editorul însuși, ci de cronicarii de casă, de curte, de atenanse legați, obligați, îndatorați stăpânului, pentru a-și păstra “poziția” (de colaborator, de redactor, de țucălar).

D.C. Mihăilescu, de pildă, în martie 1997 în revista 22, s-a năpustit la gâtul lui Goma, prin o cronică de un kilometru, mincinoasă, negînd evidențele, și calomnioasă : l-a acuzat pe Goma, nu doar de minciuni, ci chiar de denunț (ei, da: D.C. M. pretindea, în scris, că Goma, relatînd manevrele degradante ale Monicăi Lovinescu sau “logica” Mariei-France Ionescu, altfel simpatică - comisese “o delatiune”. Goma, nu el, D.C.M-ul, virtuosul creștin, care supsesse lapte extrem de ortodox (parfumat cu sfaturi de șef de cadre dinspre pastorul turnător Țon - de pildă: că Goma nu este de încredere, fiind el basarabean și “cam ovreu”), de sub anteriorul de călugăr cerșetor al fostului prieten al meu și fost poet Ion Alexandru, în acel moment devenit Ioan, brâncovenist fără-frontiere la gumarii lui Ceaușescu! La scurtă vreme același creștin, D.C.M. recunoștea față de Dan Petrescu: Goma spune adevărul în 80% din chestiunile abordate, dar... ce putea face el (DCM), care lucra pentru Liiceanu...? Firește, nu ar fi recunoscut că avântul său justițiar pornea de la o consemnare a mea în **Jurnal de Noapte-Lungă** în legătură cu lașitatea civică a sa, care scrisese că... nu era momentul să se discute cartea **Sub Zodia proletcultismului** de M. Nițescu: “pică prost chiar acum, când se apropie

alegerile, iar Opoziția (cu majusculă, doar și el, DCM face parte din Ea!) trebuie să câștige”.

(S-a observat că am mai spus asta? De aceea am și repetat-o: să rămână măcar un sfert din repetare).

De astă dată nu l-am atacat direct pe Liiceanu pentru mârșăvie (termen predilect al lui, aplicat altora): distrugerea cărții de mărturie despre 1977. Ci am adus aminte doar de cățelimea aflată de strajă în jurul cuștii Dulăului.

Ar fi nedrept să-l pomenesc doar pe D.C.M. și să nu spun că același rol de sergent-major obedient a fost jucat de fostul meu coleg din prima facultate și foarte bunul poet religios (și el!) Sorin Mărculescu : după ce publicasem în *Timpul* povestea cărții **Culoarea curcubeului** trimisă la topit de cărturarul Liiceanu, acesta a anunțat-o pe împuternicita mea la București că Humanitas nu va edita și volumele - *de el, de Liiceanu comandate!* - de **Scrisori** și de **Articole**, din lipsă de hârtie, dragă-doamne... Însă când împuternicita s-a prezentat la editură să recupereze manuscrisele (refuzate), a fost întâmpinată de blânda, cuviosul Sorin Mărculescu (“Domnul Liiceanu este plecat la Paris...”), care a amenințat cu... procesul, zicând că refuzatele sunt proprietatea editurii (cea care nu le publică...).

Ce nevoie mai avea Liiceanu să coboare el însuși, cu picioarele sale (personale) în balega bătăturii, pentru a da explicații: de ce trimisese la topit cartea de mărturie **Culoarea...**, nedistribuită, depozitată vreme de doi ani, înainte de a fi distrusă?), dacă făceau treaba murdară și murdăritoare de argați-de-curte oameni de calitatea lui Sorin Mărculescu?

Să nu-l uit pe Kleininger. Pe neamțul traumatizat, culpabilizat, speriat de avioane nici nu-l băgasem în seamă, deci nu-l acuzasem de nimic. El s-a trezit din somn acum un an sau doi declarând în presă că Goma nu are dreptate când îl acuză pe “Domnul Liiceanu” că i-a distrus **Culoarea curcubeului**, fiindcă el știe, doar se afla în conducerea editurii Humanitas: “Domnul Liiceanu” *a dat ordin să se tragă din acea carte... alte câteva ediții!*

Dar ceilalți apărători ai lui Liiceanu, unii foști buni prieteni ai mei ca Ioana Crăciunescu care explica, la Târgul de carte de la Frankfurt: Paul este un ingrat: Gabi i-a făcut un imens serviciu publicându-i trei cărți în prestigioasa editură a sa - dar dacă nu se vindeau... Și acum el îl calomniază că i-a trimis la topit o carte - nu i-a trimis nicăiri, nimic - dar dacă nu se vindea...?

S-a observat logica de fier a Ioanei (...) de Lemn.

Am ajuns la ediția Polirom. Publicasem acolo **Din calidor** și, încurajat, propusesem și **Culoarea curcubeului**, ediție având și anexa “**Bărbosul**”, extrase din hârtiile de la Securitate și istoria tortuoasă a acestei cărți despre 1977. Totul a mers bine, Lidia Bodea, director literar era de acord cu textul, promisese și o pre-publicare în *Suplimentul literar...* al editurii. Dar, vai: în ianuarie 2005 când mi-au sosit șpalturile, am constatat lipsa “Introducerii” și a “Finalului” (ambele texte istorisau viața plină de obstacole a cărții, în România)!

Am corectat “interiorul” și am reintrodus părțile lipsă. Cu un sfert de gură - internetic(ă) - Lidia Bodea mi-a comunicat că așa *s-a* hotărât: fără “Introducere” și fără “Final”, texte calomnioase la adresa cole-gului Liiceanu. Altfel nu se publică volumul.

Șantajat, am acceptat dictatul lui Silviu Lupescu, directorul Polirom. Cartea a apărut decapitată, despicioară: în focul măcelării directorul - alt fin intelectual, el însuși un foarte bun prozator, după opinia avizată a lui Antonesei, autor Polirom - a suprimat până și indicațiile strict editoriale (când anume, în ce an, unde mai apăruse, când, în ce limbă fusese tradusă, la ce editură)... Să tot fii editor luminat ca Lupescu, făcînd politică editorială românească în tandem cu Serge Moscovici, faimosul sociolog bolșevic dealtfel acționar al întreprinderii - dar continuînd a disprețui-urî din rărunchi România cu tot cu românii săi, antisemiți, murdari (cu excepția ucenicilor săi, extrem de spălați - se dau cu apă chiar și pe picioare, semestrial - R. Ioanid, M.D. Gheorghiu, Lavastina, Oișteanu și alți iluștri holocaustologi, cu toții autori ai Polirom-ului)...

Cu asta închei aventura editorială a **Culorii curcubeului**... La partea a doua a întrebării : ecoul cărții în critica literară...

Critica literară, disciplinată, știind pe de rost rolul față de mine a tăcut; iar când a deschis gura pe hârtie, a făcut-o pe jumătate: în introducere “lăudînd” **Culoarea**..., în rest atacîndu-l pe autor pentru “antisemitism”(Cr. Teodorescu, O. Simonca, I.B. Lefter, Carmen Mușat). Cu o excepție cunoscută de mine: Tudorel Urian - cronică publicată în... *România literară*, moșia lui Manolescu! Au mai scris despre acest volum și Ovidiu Nimigeanu și Petru Ursachi și Bogdan Crețu, însă opiniile lor exprimate în presa din provincie, au fost luate în seamă doar de autorul de mine...

Cititorii? Nici un semn din partea lor nu mi-a ajuns la urechi (sic). Fiindcă cititorii sunt formați-modelați-făcuți de cronicari: nu este necesar să fii neapărat cadru didactic, doar soț, fiu, văr - pentru *a crede orbeste, fără a citi singur și exprima ceea ce ai înțeles* - la ce bun, dacă în locul tău au gândit și scris dascălii-cei-mari: Manolescu, M. Martin, Crohmălniceanu, I.B. Lefter, C. Mușat, Mihăieș, Cărtărescu. Iar dascălimea - în accepția caragialescă a termenului - cea care luase notițe pe maculator după predicele de la amvonul catedrei “formatorilor”, care pe timpul tiraniei se deplasaseră în patru labe, în diagonală, astfel exemplificînd ucenicilor în ce pozițiune se face cultura curată cu certificat de la Stăpânire, și nu doamne ferește să comită murdăritoa-re, vulgara “politică”; să rămână în estetic! Fiindcă paza bună trece primejdia rea: de ce să-și compromită cariera scriind două rânduri despre cunoscutul spărgător de cariere: Goma? Șefii cenaclurilor literare universitare (Manolescu, Crohmălniceanu, Mircea Martin, Cărtărescu, Lefter), știau ei ce fel de îndrumare să practice, apoi, la rându-le să impună: una verificată în deceniile de Siberie a Spiritului, îndrumare nu mai puțin spre-îndărăt decât cea onest-necinstită, a activiștilor, a propagandiștilor. Așa a luat naștere neodascălimea carpatnică, atât de luminată/luminoasă, încât strălucise prin absență în

marile momente ale istoriei contemporane românești: 1956, 1968, 1977, 1987, 1989.

...Iar pe mine, ereticul, tratându-mă cu *expulzarea* din literatură, cu *omisiunea* - altfel spus : cu *tăcerea* mortiferă, potrivit propunerilor lui Pleșu, încuviințate, chiar întărite de Monica Lovinescu:

“Despre Goma să nu se mai scrie - nici de bine, nici de rău - Goma să nu mai existe!”

Iar Goma acela nu mai există: nici în manualele școlare, nici în antologii, nici în volume de studii, nici în culegeri de cronici (dinainte de Bula Monicală); nici în Istorii ale literaturii - vezi-le pe ale lui Manolescu, Alex. Ștefănescu, D.C. Mihăilescu, G. Dimisianu (în studiul despre memorialistică: sunt “tratate” amintirile-deghizate ale tuturor *kultarmeji*-lor feroci: Crohmălniceanu, Nina Cassian, Banuș, Vera Călin, cei care timp de decenii au sufocat, au devastat cu aruncătoarele de flăcări bolșevice literatura română, ca unic model indicînd-o pe cea sovietică: dar nici o aluzie la ficțiunile autobiografice, la jurnalele lui Goma)...

Uneori, rareori, ca de pe altă lume, ajung până la mine scrisori pe hârtie, mesaje electronice de la unii cititori care se arată impresionați de calitatea (sic) a scrisului meu și mirați că... nu am fost inclus în manualele școlare.

Manualele școlare! Ca să afle din ele copii lor că părinții au fost, sunt niște ființe târâtoare, nevertebrate?

M-am obișnuit și cu neincluderea în manuale, în bilanțuri, în Uniunea Scriitorilor, în societatea multiunilateral dezvoltată. O mai pot duce, așa, mai multă vreme decât ar dori - pentru rezolvarea cazului meu - dăscălimea eternă.

F.S.: 17. Spunea Laszlo Alexandru in 2002, cand se implineau 25 de ani de la plecarea Dvs. in refugiu [exil]: „Deci este o mare nedreptate care i se intampla astazi lui Paul Goma, cand pentru ca sa-i recunosti valoarea literara si dimensiunea coplesitoare a personalitatii, trebuie sa-ti asumi niste riscuri, trebuie sa accepti sa fii marginalizat. Este o mare nedreptate.” Si incheia: „Exilul fizic al lui Paul Goma tocmai a implinit douazeci si cinci de ani. Exilul sau literar se va incheia mult mai repede!”

Sunteti de acord cu aceasta ultima afirmatie?

R. 17. Nu.

Fiindcă au trecut treizeci de ani. Treizeci.

Guvernanții: activiști, securiști, odrasle de primăveriști, holocaustologi de triple sexe au alte preocupări-urgente, decât să rezolve un fleac, precum repunerea în drepturi a mea și a familiei mele. Ei dezbat arzătoarea-la-ordinea-zilei chestie a Noricăi Nicolai și a nepoatei sale de multă vreme intrată în Istoria Politică a României, se încaieră pentru-contra chestiei Monicăi Macovei, dar nu au găsit timp pentru a

da, în sfârșit, un sens celor două inutile, costisitoare și nocive - pentru că sunt diversioniste - Comisii pentru Studierea Crimelor Comunismului: cea a lui Marius Oprea, cu "Radu Ioanid" consilier de bază și cea a lui Tismăneanu avînd un singur merit: a fost tipărit la editura Liiceanu-BMW. Țara nu are școli, nu are spitale, nu are medicamente, nu are drumuri, nu are noroc, în schimb (sic) a fost re-populată de evrei escroci, pricepuți doar în a preface în aur mizeria românilor. Țării și bugetului său neîndestulător pentru sănătate, învățământ, pensii i s-a băgat pe gât un mamut numit Institutul Wiesel pentru cercetarea "holocaustului evreilor în România", dar nu are un institut pentru cercetarea "holocaustului comunist, victime: românii din România sub ocupație rusească". Guvernării care pretind a fi reprezentanți ai nefericiților români au aprobat - pe bază de listă - re-intrarea, re-instalarea pe meleagurile țărișoarei blestemată până alaltăieri, ca "țara cea mai antisemită", a unui milion de evrei "fugiți" mai deunăzi din "iadul antisemit, anticomunist, numit România". Între timp, în Israel, în Franța, în America bieții "alungați", sărmanii persecutați - doar fiindcă erau evrei și comuniști, nu pentru că erau, ca tot creștinul: tâmpiți, răi, rapaci, aroganți (vezi declarațiile lui Perahim, Tertulian, ale Ninei Cassian, Mariei Banuș, ale lui Crohmălniceanu, Serge Moscovici, Norman Manea, Codrescu), clămpăniseră fără conținere din falcă împotriva României, împotriva românilor - aceștia cu toții fașiști, legionăroi - iar acum, întorși pe "meleagurile natale" zburdă nestingheriți (ba chiar protejați de statutul lor de "victime ale Holocaustului din România"), însă refuză (acum vorbesc iar de guvernanți băștinoși), prin tăcere, prin ignorare, prin omisiune - să-mi restituie ceea ce Nicolae Ceaușescu, maestrul lor, al activiștilor, al securiștilor, al beliștilor, îmi furase în urmă cu 30 ani.

Este discursul meu o expresie a discriminării rasială? Este!

Evreii răufăcători, distrugători în folosul ocupantului rus vreme de o jumătate de veac a tot ce fusese românesc, european, creștin la noi, ei, calomniatorii, scuipătorii, blestemătorii României și ai românilor s-au reinstalat în Cartierul (mult lărgit) al Primăverii și după ce ne ruinaseră, striviseră, supseseră o jumătate de veac sub steagul roșu, cel cu o singură stea, al sovieticilor, acum ne dau cu tifla, continuînd a ne călări în numele americanilor (cei care se deosebesc de ruși doar după numărul stelelor de pe drapel).

Ei au, din nou, mult mai multe drepturi decât *goi*-ul de mine.

18. F.S.: Anul 1977 a fost unul crucial pentru regim, cum se spune în limbaj popular: o cumpana. Este clar ca la nivelul de baza al societatii, asa cum era ea ctitorita, piramidal, s-au simtit doar undele de 7,2 grade pe scara Richter ale cutremurului de pamant, dar unda de soc s-a propagat pana in varf, unde s-a inmultit cu spaima provocata aparatului de represiune de gestul curajos al unui singur om (Miscarea Goma, dupa cum o arata numele, construindu-se in valuri...), apoi de glasurile miilor de mineri din Valea Jiului, satui de

*umiliri si foame. M-as incumeta sa imi imaginez ca Paul Goma ar fi ramas in tara in 1977, ar fi scris **Culoarea curcubeului**, care ar fi ajuns pana la urma in Vest... Dar, cum ar fi fost oare sa fi circulat in samizdat prin Romania? Vi se pare un scenariu verosimil?*

R. 18. Samizdat? În România? Românii să iasă din natura, din pielea lor pacinică, de rumegătoare?, să îndrăznească, nu doar să scrie “ceva împotriva”, dar să multiplice, să difuzeze ceea ce multiplicaseră?

Au fost câțiva români normali - printre ei Filipescu. Și? Cum a fost el susținut, apărat de către ai săi, de prietenii - în fine, de tovarășii din Cartierul Primăverii? Dar nu mărturisea, în scris, curajosul macabeu, sionistul bolșevic “R. Ioanid”:

“Aș fi vrut să-l apăr, dar m-am gândit la familia mea...”?

Căci, nu-i așa?, toți românii au o familie, ce credem noi? Chiar și securistul R. Ioanid - mai ales el. Probabil-sigur atunci - în momentul arestării lui Filipescu - justul-tovarăș-bolșevic din bunic în strănepot “Ioanid” presimțea că în curând se va prezenta ocaziunea de a-și exprima - din Occident, firește (*dezaprobarea doar față de regimul lui Ceaușescu, naționalistul, care-i... alungase pe bieții evrei din România (am citat liber din Tismăneanu), dar fără a sufla o vorbă de primele decenii de comunism-sovietism, care tocmai prin ei făcuse din români o majoritate persecutată în proprie țară*), însă fără a-și pune în pericol familia, vorbesc tot de “Ioanid”. Așteptarea - de o curajoasă... prudentă - i-a fost răsplătită: din 1990 a devenit emisarul criminalului Iliescu pe lângă americani, americanilor li s-a prezent ca singurul... român autorizat a vorbi în numele României; a ocupat moșul Institutului Wiesel - în nobilul scop de a vâna fașiști români și a-i preda legați fedeleș lui Wiesenthal, contra 10 000 dolari bucata - iar istoricul Marius Oprea, nelăsându-se mai prejos decât stăpânu-său (din Partidul Liberal, alcătuit, nu doar din securiști, milițieni ca celelalte formațiuni democrate-foc, ci preponderent din turnători, după chipul și asemănarea șefului: Quintus) l-a solicitat respectuos, repetat să prezideze la destinele... condamnării comunismului în Comisia Tăriceanu.

Nu mă văd, în România de după 1977, nici măcar în libertate supravegheată, necum ca autor, multiplicator, răspânditor de texte în samizdat. Ziceam că, printr-o minune confecționam câteva exemplare din mărturia despre 1977, **Culoarea curcubeului** - ce făceam cu ele? Le dădeam, pe furiș, nevستی-mi? Dar ea era, a rămas prima cititoare a ceea ce scriam, din 1965, și nu pe furiș. Prietenilor? Care prieteni? Românilor - care români? Colegilor scriitori - care colegi, care scriitori, care...?

«Fii, domn’ e, serios», mi-ar fi recomandat ei, fiecare, în cea mai desăvârșită... complicitate - dacă le-aș fi propus să citească și să dea mai departe.

La care eu, după obicei aș fi răspuns:

«Nu fiu, domnule!»

19. F.S.: *Se pare ca în primele luni ale anului 1977 una din spaimile si grijele regimului (a se citi – a lui Ceausescu, personal) era sa va izoleze cat mai bine, sa va taie orice legatura cu lumea. Oamenii aflasera ca un scriitor – Paul Goma a trimis la Europa libera un text în care cerea drepturi pentru romani. De-acum nu puteati fi redus decat la tacere, nu-si permiteau sa va elimine si fizic. Dar încercuirea le-a reusit destul de bine. Poetii Serban Foarta si Dusan Petrovici au încercat la un moment dat sa “semneze la telefon”, dar telefonul era deja mort... Presupun ca au fost multi altii în aceeasi situatie.*

V-ati gandit, ati “îndraznit” sa va imaginati cum ar fi fost dacă Miscarea Goma ar fi devenit cu adevarat una de masa? Ce-ar fi fost Romania azi?

19. P.G.: Am avut știre și de alți doritori de a semna Apelul întâmpinați (sic) de un telefon mort. Răsfoind câteva file din dosarul pe care Securitatea i-a permis lui Stejărel Olaru să-l consulte (el le-a fotocopiât și trimis-adus la Paris), am înțeles cum stătuseră treburile:

Dacă până la 1 aprilie 1977 - data arestării mele - telefonul a mers uneori, alteori ba, potrivit logicii haotice a Securității, după acea dată și mai ales după evacuarea Anei și a copilului la dracu,-n Dudești, telefonul a funcționat... normal, vreme de vreo lună. Imaginea... telefonică era: Goma, pe lângă faptul că era liber, se plimba, ca vodă prin lobodă în București, în Constanța, în Brașov, asigurându-i pe oameni că Ceaușescu însuși îi promisese că toate doleanțele oamenilor vor fi rezolvate - cu condiția să nu mai facă scandal, altfel ne ocupă rușii (ca și cum nu ne ocupaseră din iunie 1940); deasemenea “răspundea” la apelurile telefonice, cerînd corespondentului să-și spună numele și adresa... Sosiile lui Goma bântuiau țara, Goma nu era Goma, nici pe străzile patriei, nici la telefon (doar la Rahova, arestat...), ci securiști din echipele de “liniștire” și diversiune, dar și de interceptare a altor “bandiți”. Unora le “răspundea” nevasta lui Goma și le spunea că familia s-a mutat la... - dădea o adresă pe Șoseaua Mihai Bravu. Acolo omul era primit, iar după ce ușa se închidea îndărătul său era luat în primire de 2-3-5 gealați securezi: îl băteau bine-bine și, în cazurile fericite îi dădeau drumul, după ce semna un angajament că nu va adera la vreo “provocare împotriva patriei” pusă la cale de numitul Goma. Despre “capcana din Mihai Bravu” mi-a vorbit, la München, ziaristul Nicolae Ciachir.

Așadar: Foartă și Petrovici - pe care îi cunoșteam dinainte de “evenimente” - vor fi telefonat la adresa din Drumul Taberii, fie înainte de 1 aprilie (1977), când eu mă aflam acasă, însă manipulanții robinetului telefonic îl închiseseră; fie după 1 mai, când Securitatea a abandonat metoda capcanelor telefonice și a trecut la altele...

Da, m-am gândit ce ar fi fost dacă modesta noastră mișcare ar fi devenit una... de masă; și în august același an: Greva minerilor și în

1987: răzvrătirea brașovenilor...

Însă după reprimarea lor, cu strângere de inimă, am... lăsat această speranță.

În decembrie 1989 mi-a venit inima la loc: naiv, credeam și eu că... Cum să nu cred?, doar și eu puseseam un umăr ca să ajungem la... revoluție, nu doar Liiceanu, Pleșu, Manolescu, E. Constantinescu, Blandiana, Adameșteana și ceilalți curajoși, nu?

Însă în seara zilei de 25 decembrie 1989 (Crăciunul!), aflat pe platoul canalului 5 al televiziunii franceze, invitat pentru a comenta și sărbători evenimentul, am avut surpriza să dau nas în nas cu doi dintre dezertorii români, care niciodată (ca L. Pintilie) nu-și manifestase anticomunismul decât împotriva “funcționarilor obtuzi” (sic), sau fuseseră inactivi din 1978, de când “se retrăseseră, ca Cioran” (de Țepeneag vorbesc). Aceștia veniți la televiziunea franceză la spartul târgului, că tot primiseră, în sfârșit, bilet de voie de la șoferul Ambasadei RSR, brusc hotărâți să răstoarne ei cu mâinile lor odioasa Tiranie din România, pe care până atunci o ignoraseră cu superbețe estetică... În clipa în care s-a difuzat “casetă lui Voican” prezentând “procesul și execuția Ceaușeștilor”, am fost sigur:

“Revoluția română” - pentru care muriseră atâția oameni, fuseseră incendiate Biblioteca Universitară și aripa găzduind Muzeul a Palatului Regal - nu era nici revoluție, nici română.

Opinie pentru care am fost reprimandată în gura mare, a doua zi pe culoarele Europei libere, biroul parizian, de Monica Lovinescu.

«D-ta și cu celălalt basarabean, Lupan calomniati revoluția noastră, pretinzând că este un putsch rusesc!»

Re-amintesc: Victor Lupan (fiul lui Nicolae, semnând: Loupan), mare reporter la *Figaro Magazine* fusese în România, în jurul datei de 23 decembrie 1989, găzduit fiind de prietenul său Caramitru (anti-comunistul recitator la televiziune, cu stropi, al versurilor păunești slăvind-l pe Ceaușescu, viitorul ministru al “revoluționarilor” constantinești), telefonase în prezența lui Lupan unui “Nicolae”, invitându-l să vină și el “la revoluție”. Lupan îl întrebase: pe care “Nicolae” îl poftise la revoluție: pe Breban? Nu pe Breban, ci pe generalul Pleșiță, îi răspunsese Caramitru, senin.

Tot Loupan îi luase lui Iliescu un interviu, în care tovarășul - imediat după execuția Ceaușeștilor, istovit de repetatele întâlniri cu “consilierii sovietici”, se trezise spunând adevărul, anume că el este, în continuare, comunist.

Iată motivul pentru care basarabeni în general, în special Victor Lupan și Goma erau... suspecti, după opinia Monicăi Lovinescu și a lui Berindei (apoi și a lui Liiceanu, a lui Pleșu): fiindcă susțineau că revoluția-la-români fusese opera sovieticilor!

Oricum, de atunci Goma a devenit cvasidușman - fiind el... incontrolabil. Deci, trebuia evitat, izolat.

20. F.S.: *Pe 2 august 1977 a fost retinut și “tratat ca un hot de cai” un alt scriitor care a avut de-a face cu Bestia: I.D. Sarbu. Era în timpul Grevei minerilor... Ați fost colegi de Jilava și l-ați întâlnit multi ani mai târziu la Paris. După cum ați spus și Dvs., I.D. Sarbu a fost unul dintre scriitorii care nu au ramas acasa degeaba, sertarele lui au fost gasite pline în 1989, desi el plecase între timp dintre noi. În scenariul meu de copil care tanjeste dupa Tata, sunt convinsa ca, daca ar (mai) fi fost posibil sa ramana acasa, sertarele lui Paul Goma ar fi devenit neîncapatoare. După cum, sunt la fel de convinsa ca în condițiile ideologice în care am trait noi și datorita carora ați fost nevoit sa luati drumul refugiului reperul moral Paul Goma a capatat consistenta și un sens bine marcat pentru noi, ca natiune. Stiu ca pare retoric:*

Minerii aceia din 1977 care s-au solidarizat in corpore cu Paul Goma mai sunt posibili azi?

Credeti ca mai este posibil, daca nu a fost timp de 18 ani, din perspectiva deciziei politice, sa va întoarceti în Romania? Aici, unde Nicolae Plesita, unul din tortionarii Dvs. cei mai de temut este liber, este vedeta media, se plange ca este bolnav și are o pensie lunara de zeci de milioane de lei?

20. P.G.: Nu știam că I.D. Sîrbu a avut necazuri în timpul grevei minerilor din august 1977. Și nu înțeleg semnificația datei: “2 august”, când greva a început mai târziu, iar Securitatea se simțea atât de puternică, încât nu-i păsa de semnele prevestitoare. Oricum: în întâlnirea de la Paris cu I.D. Sîrbu, prin 1987-88) el nu mi-a vorbit despre vreo arestare în august 77.

Nu l-am îndemnat, direct, să rămână în Occident, ci... i-am comunicat: “în cazul în care...”, noi, cei de dincoace vom face tot posibilul ca să-i recuperăm familia - ceea ce făcusem pentru atâția alții, eu avînd pe atunci intrare la miniștri, la oameni influenți - nu doar din Franța... L-am condus la metrou: m-a luat pe după cap și a început să plângă. Că el ar rămâne - dar nu poate: ce se va alege de soția sa? Dar de cărțile lui - pe jumătate, pe trei sferturi scrise, dar nepublicate? Îmi cerea să-l iert (!), dar el se întoarce acasă...

Să-l iert... Eu pe el... Nu mă simțeam bine. Nu aveam nimic de iertat. Regretam că deschisese vorba despre “rămas”. Chiar fără să-l privesc, îl vedeam. Și îl invidiam: el putea să se întoarcă în gura lupului - eu: ba. Când ne-am îmbrățișat de despărțire (în stația de metrou Place des Fêtes, cea mai... adâncă din Paris), se despărțeau, pentru totdeauna, doi frați. Amândoi nefericiți, însă fiecare în felul său: unul prin întoarcere, altul prin rămânere. Eu știam la ce se întoarce el, doar de acolo veneam. Și eram gelos.

Am mai spus, chiar în acest text: dacă m-aș fi întors în România și nu aș fi fost arestat, aș fi supraviețuit. Aș fi scris, aș fi ascuns. Dar nu mi-aș fi umplut sertarele cu manuscrise: devenisem expert în “salamizarea” unei cărți și ascunderea-trimiterea afară a “recoltei” :

Gardă inversă a fost scrisă astfel: fiecare capitol, odată scris, era trimis la Gallimard. Capitolul următor nu era scris ca un capitol-următor, ci ca prim-capitol-al-cărții - fiindcă nu mai aveam capitolele precedente, să le recitesc, pentru a... afla despre ce fusese vorba, până ieri în romanul meu pentru a scria, azi, mai departe.

Chestiunea pâinii zilnice: în mod cert nici soția mea nici eu nu am fi avut acces la o slujbă cât de modestă, doar știam din gura securiștilor, dar mai ales din a scriitorilor din conducere: Chiriță, Hobană, Fănuș Neagu, Macovescu: "colegii" și-ar fi dat mână cu mână, să mă lichideze prin înfometare. Traduceri? Dar soția și socrul nu mai putuseră traduce încă dinainte de "evenimentele din 77". Socrul ne-ar fi ajutat din pensie, dar cât timp l-ar fi lăsat "Conducerea Superioară" să aibă pensie?

I.D. Sîrbu avea unde se întoarce, mai câștiga ceva, cred că avea o pensie de la scriitori, soția lui avea salariu, sau poate pensie și dânsa...

Noi: nu.

Mai era ceva: În vara anului 1973 o convinsesem pe Ana să ne întoarcem în România din Franța. Ea n-ar fi vrut, dar a acceptat că bărbatu-său, basarabeanul de serviciu avea el o treabă, să scrie "cartea cu Piteștiul". Or documentarea se afla în mâinile greșierului procesului Țurcanu, la București : plătit, ar fi dezvăluit o parte din adevăr... N-am avut noroc: individul murise între timp. "Documentare", slavă Domnului, mai aveam pentru alte douăzeci de cărți, așa că am scris, cum am scris **Gardă inversă**. După 1977 lucrurile se oarecum schimbaseră, fiindcă acum aveam un copil...

Să mă fi întors singur? Ca să-mi umplu sertarele cu manuscrise nepublicate? Dar eu nu aveam nevoie de manuscrise-în-sertare, am mai spus ce făceam cu ele: le trimiteam "afară", la Gallimard. Să mă întorc pentru a face... rivoluție? Împreună cu cine? Cu bunul meu co-breslaș Dimisianu? Au oare cu Buzura - cel care, în chiar momentul în care eu îl recomandam la Gallimard, el publica în *Tribuna* un hectar de limbământ pe la curul Ceaușescului? Cu minerii care se solidarizaseră cu noi? Dar știam: **nu mai existau minerii din august 1977**: puțini dintre ei primiseră pașapoarte, "ieșiseră", celorlalți le se pierduse urma, fuseseră "dispersați", înfricoșați, neutralizați.

S-o fac - rivoluția acea - cu scriitorii? Răspund cu o întrebare năucă, rusecă:

«Care capră?»

P.S. De Pleșiță nu mai vreau să aud. Nu de frică - de greață.

21. F.S.: I.D. Sirbu fusese „invitat” la Securitate si retinut 8 ore in chiar ziua inceperii revoltei minerilor. Motivul: asociatia absolut fortata dintre „evenimentele” de la Lupeni – Valea Jiului si programarea la televiziunea nationala, cu cateva seri in urma, a piesei Frunze care ard, un text cu mineri... Dupa o saptamana i s-ar fi cerut

scuze. Credeti ca daca n-ati fi fost deja izolat ar fi fost posibil sa se instrumenteze vreo legatura si intre Paul Goma-minerii revoltati?

21. P.G. Nu cunoșteam aceste “motivații” ale Securității. Nu știu nici de unde aveți informația*). Mai ales cea cu “scuzele” după o săptămână de “reținere”. De oriunde ar proveni, nu o cred. Ar fi fost pentru întâia oară când Securitatea cerea scuze arestatului. Nu, nu: Organele de Stat și de Partid aveau un singur rol/rost: să oprime-reprime. Mi s-a povestit că cineva, arestat, anchetat “ca la noi, la Securitatea Poporului”, după o lună sau doua a fost dus cu mașina până în preajma locuinței unde i s-a ordonat:

«Coboară, mă! Ești liber - dar fii atent: dacă mai comiți ceva-la-adresa, te întorci la noi!»

Omul, bucuros, dar lucid și dărdâind de frică: dacă *ei* se jucau cu el ca mâța cu șoarecele? Dacă doar se prefac a-i da drumul, ca apoi să-l croiască în creștet cu: «Credeai că-ți dăm drumul? Întoarce, tovarășe, la Unitate!», a încercat să verifice adevărul ordinului de a coborî din mașină și a se duce acasă: și-a adunat tot curajul (nebun, nebun, nebun) și a zis:

«V-ați contrazis: dacă îmi dați drumul, înseamnă că m-ați arestat degeaba. Însă ați zis: “Dacă *mai* comiți ceva...” O să vă cred, după ce vă veți cere scuze că m-ați arestat degeaba...»

Securistul însoțitor a făcut ochii cât cepele:

«Ce, măăă? Noi să-ți cerem scuze, ție?» - i-a ars un dupac după ceafă, a deschis portiera și l-a propulsat cu piciorul afară din mașină, adăugînd:

«Scuze să-ți ceară mă-ta, că te-a făcut!»

I.D. Sîrbu nu ar fi putut povesti așa ceva - auzi: să-și ceară scuze Securitatea că îl arestase... pe nedrept? Avea el un imens umor, dar în asta suntem dincolo de bine și de... umor.

Dacă ar fi fost posibilă o luare de legătură între minerii revoltați și mine?

Nu. Dealtfel am luat cunoștință de scrisoarea de solidarizare a câtorva cu mișcarea pentru drepturile omului din primăvară foarte târziu, cu vreo săptămână înainte de plecarea noastră (la 20 noiembrie 1977) și am avut în mână în prima săptămână după sosirea în Franța o fotocopy expedită de Noël Bernard Monicăi Lovinescu : minerii o trimiseseră la Europa liberă.

Nu, nu: chiar de nu aș fi plecat din țară, chiar de aș fi avut posibilitatea să comunicăm, comunicarea nu s-ar fi realizat:

Minerii (din Valea Jiului) constituiau și atunci - deși revoltați - un “detașament al clasei muncitoare”, auxiliari ai Aparatului Represiv. Își dovediseră fidelitatea față de regim participînd la “contra-manifestații”, în echipe de aplaudaci la fiecare “măsură”, la fiecare discurs al tovarășilor de sus; în “echipe de șoc” la adunarea cotelor; la campania de colectivizare, purtată cu violențele cunoscute; la “lămurirea” (citește: amenințarea) locuitorilor din preajma frontierei cu Iugoslavia

și cu Ungaria să fie vigilenți, să denunțe orice ins suspect care ar fi riscat să “treacă”; la paza deportaților de pe frontiera cu Tito, în 1951, adunați în vederea trimerii lor în Bărăgan; la “pacificarea” studenților din Timișoara, în 1956-57-58 - minerii fiind “mereu-gata” de a da o mână de ajutor Securității în oprinerea fraților, părinților lor, nemulțumiți (doar erau din prima generație cu bocanci, veniți, în majoritate, de la țară).

Ei, minerii - carevasăzică: avangarda clasei muncitoare - nu aveau nici o încredere în intelectuali, cu atât mai puțin în scriitori: știau ei bine cine dictează în țara noastră : partidul comunist și securitatea. Pe de altă parte erau roși de lupta-de-clasă: știau că toți scriitorii scriu minciuni și în ziare și în “operele” lor, că pentru asta primeau o bucată de pâine albă, nu ca a lor, neagră; că vin pe teren trimiși de partid, rămân trei zile în “Vale”, chefuiesc dimpreună cu activiștii și securiștii, regulează tovarășele din echipele de dansuri populare, apoi, încărcăți cu damigene, desagi, pachete se întorc la ei, la oraș, unde scriu cărți de câte 500 pagini despre ‘viața fericită, liberă a minerilor patriei’.

Iar scriitorii - care și ei știau ce știau despre mersul politicii interne - încercau să evite pe cât era cu putință contactul cu “minerii patriei”, Brațul Civil Armat al Politicii Partidului Comunist (cunoscând faptele de arme ale “muncitorimii din București” împotriva populației, imediat după 23 august ‘44).

Chiar dacă, după revolta lor din august 1977 mulți au fost dispersați, împrăștiați, pedepsiți, în 1990, la chemarea bolșevicului tovarăș Iliescu Minerii Patriei răspunseseră: «Prezent!» ...

---

*) 4 martie 2008: am găsit sursa: articolul “Eu mi-am meritat și țara și Limba! (XXV)” de Daniel Cristea-Enache 25.07.2005 (care publicație?). Dar nu am găsit sursa lui D.C.-Enache: un jurnal al lui I.D. Sîrbu?, o scrisoare a lui către prieteni?

Tot acolo este pomenită și scrisoarea mea către Alecu Paleologu, în care povesteam întâlnirea cu I.D. Sîrbu de la Paris.

22. F.S.: *Spuneti in romanul **Basarabia**: «...in sedintele Uniunii Scriitorilor ma infierau ca pe un dusman al... – trecuse moda stalinista a „dusmanilor poporului”, venise moda ceausista a „dusmanilor patriei / natiei romane” la care ei operau adaptarea... [dusman] al literaturii bune, ins asocial, veleitar, scandalagiu – ca sa compenseze lipsa vadita de talent (in plus, provocator: ce o fi trimiterea manuscriselor in Occident, daca nu provocare curata, pusa la cale de Securitate si care numai necazuri ne aduce, noua, veritabililor, adevaratilor scriitori...))»*

Recent, a aparut la editura Vremea un volum ingrijit de Liviu Malita, care cuprinde stenogramele a patru intalniri dintre Ceausescu

si scriitori, in anii '70. Primele doua s-au petrecut chiar in 1971, anul in care aparea **La cellule de libérables**, la Gallimard si prima editie **Ostinato**, la Suhrkamp. A doua, in 1972, cand Suhrkamp tragea a doua editie a **Ostinato** si edita **Die Tür**. Cea de a patra intalnire a avut loc in 1974, cand, in fine, **Elles étaient quatre** aparea tot la Gallimard.

Citindu-le, este tot mai clar ca scriitorii contemporani si participanti la aceste audiente, direct sau prin „delegare” (in numele nelegiferat al sfintei puteri de influenta si al jocului de interes marunt, de care pe care...), nu aveau cum sa empatizeze cu Paul Goma... Fraza din **Basarabia** mi se pare revelatorie in acest sens. De aceea, anul 1977 i-a luat pe nepregatite, cum se spune, mai rau, nu avusera vreodata intentia de a rasturna ceva, nu-si dorisera decat un strop de bunavointa de la Ceausescu („... si ar vrea sa primeasca lamuriri la nedumeririle lor din partea persoanei celei mai autorizate”, dupa cum se exprimase Ovid S. Crohmalniceanu, citat de Liviu Malita in cartea pomenita), se comportau ca niste asistati.

Ce este mai rau pentru un scriitor: sa fie victima cenzurii de partid si de stat? Ori robul autocenzurii? Mai este valabila declaratia-crez: Nu calatoresc in tari comuniste?

22. P.G. Nu cunosc volumul ingrijit de Liviu Malița și probabil nu voi afla nimic nou din el, încă ne-spuse de mine despre starea/halul scriitorimii române cotidiene.

Recunosc: am fost un naiv când am dorit și am suferit ca un câine de refuzul de a fi “reprimit-în-rândurile” Uniunii Scriitorilor. Credeam că se va găsi și pentru mine un loc, un scaun, nenumărat. Ei bine: Dinescu - președinte în acel moment - mi-a comunicat, prin Lucian Raicu, golănescul: «Lasă, bă, că v-am primit pe toți!» Acest “răspuns” a fost furnizat presei (Cristian Teodorescu, O. Simonca, Anonimul de la *România literară*) sub forma neutră a “unei ședințe în care s-a anunțat că toți scriitorii deștărați fuseseră reprimiți...” de fiecare dată când îi atacam pe noii-tovarăși din neoUniunea scriitorilor că nu-mi trimiseseră o hârtie de confirmare a re-primirii-în-rândurile... Am aflat numaidecât: bine consiliat de Doinaș, Manolescu, Blandiana, Liiceanu, Pleșu, Prelipceanu, Fănuș - și Monica Lovinescu! - re-candidatura mea nu a fost acceptată; în maniera românească: niciodată refuzată, ceea ce ar fi presupus o explicație, eventual scrisă a refuzului. Să-ți explice scriitorul la român ceva? Să-ți dea românachele Dinescu o hârtie - la mână? «Ce,-eș' copil?» vorba unui personaj al Clasicului. A devenit legendară, emblematică promisiunea - altfel dulce, însoțită de bătaie pe umăr:

«Așteaptă-mă aici, că mă întorc să-ți explic»...

...Și trec anii, în curând deceniile și explicătorul nu se mai întoarce pentru ferm-promisa explicațiune, iar dobitoc ești tu, că l-ai crezut (vorbesc de Volovici al lui Dan Petrescu, à propos de ediția Jurnalului sebastianez: Dan îl întrebase pe îngrijitorul ediției dacă lucruse jurnalul după manuscrisul original sau după “xeroxuri-

adevărate”, vorba lui Ornea?).

Când - după ani, decenii - câte un pisc (chiar și : o *piscă*) a literaturii se hotărăște să dea un răspuns, o face ca Blandiana care neagă participarea ei la ședința de excludere a mea, când eram arestat, iar lumina lumii, ierahizatornicul Manolesc’ o completează în logica ardeleanului mereu legitimist, mereu colaboraționist cu oricare-ar fi drăguțu-mpărat: Goma nu a fost exclus, *fiindcă*... nu există nici o hârtie care să ateste excluderea, de altfel arhiva Uniunii Scriitorilor se află într-un hal fără hal, nu mai găsești nimic (de ce nu cauți “atestația” în arhiva Securității, unde a găsit-o Stejărel Olaru și pe care eu am reprodus-o în **Culoarea Curcubeului**, Polirom, 2005, la pagina 421?).

În cele din urmă (după aproape două decenii), a trebuit să accept: scriitorii români nu mă primesc nici măcar ca membru tolerat al “obștii” inginerimii scriitoricele.

De ce? Asta nu ar recunoaște-o vreodată, ci doar o vor explica în maniera Manolescului, a Blandianei, că ei sunt mici/, nu știu nimici, că nu erau acasă, că erau grav bolnavi de ficat...

Doar Monica Lovinescu pusese un diagnostic aproape de adevăr: «*Goma este incontrollabil*».

Da, domnule. Incontrollabil ce sunt...

Și eu, care credeam că relațiile noastre se rezemau pe amicitie, pe încredere - într-o colaborare, nu în scop de controlabilitate... Credeam că doar sergent-majorul Țepeneag suferea cumplit dacă trupa nu executa directivele-i oniric de înțelepte. Să înțeleg că în fiecare scriitor român zace un... controlabilitor, altfel spus: un supraveghetor al colegilor - și mai altfel-spus/ un caraliu?

Înapoi, la cartea lui Liviu Malița:

Sigur este că el, lucrând în libertate - și în legalitate - a reprodus, a comentat multe documente. Documente oficiale.

Care documente sunt, în fapt, “documente” - în aceeași măsură ca și cele ale Securității, trecute prin mașinile-de-spălat tot ale Securității, producând “produsul” numit Cărțile Albe publicate sub numele lui M. Pelin, securist cu diplomă obținută la Milano, împreună cu Traian Filip, în “Seminarul lui I.C. Drăgan” - apoi din “Dosarele CNSAS”, unitate tot securistă, cu șefi, șefuleți, șefoi seci.

Nu voi spune că “sursa” mea despre documentele securiste: experiența îndelungată, apoi intuiția experimentată, nedesmințită decât în chestiuni neesențiale - este mai bună, mai adevărată. Ci am spus, voi spune: dacă nu cunoșteam amănunțele prezentate în cartea lui Liviu Malița, cunoșteam mecanismul funcționării, sub comuniști, a Uzinei în care trudeau inginerii sufletului omenesc, scriitorii, ca unul care fusese și el ucenic al Fabricii de Scriitori.

Nu voi pretinde că mi s-a arătat (mecanismul) din octombrie 1954, când am devenit student al Institutului “Eminescu”, însă presupun cu temei că primul semnal de avertisment al existenței lui (tot de mecanism vorbesc) a venit prin noiembrie-decembrie același an, când a fost “judecat” și exmatriculat colegul Gheorghe Grigurcu

pentru că trimisese o scrisoare Monicăi Lovinescu, la Paris. La urma urmei nu a fost revelație, ci confirmare a ceea ce bănuiam...

Însă probele au venit, nu dinspre pedepsele administrate celor care “călcau pe de lături” (de acestea aveam cunoștință direct, din 28 iunie 1940, ca român ocupat de ruși cu tot cu Basarabia, apoi mereu-mereu, ca refugiat, deci suspect din principiu), ci dinspre recompensele cu care erau “onorate” prestațiile celor care mergeau drept...

Un șoc am avut când am aflat că, de pildă Labiș (coleg de cămin) primea pe o singură poezie (cu Partidul, se înțelege) în jur de 500 lei, cât primeau pe lună părinții, cu toate gradațiile de învățători. Eu nu mergeam nici drept, nici pe de lături, nu am publicat nimic până în... 1966, după ieșirea din închisoare, însă nu puteam să nu fac comparații din cele care nu se fac... - cum să compari poezia cu dascălia? - ei bine, eu o făceam! În mod “neprincipial”! Apoi, trăind în pepiniera viitorilor scriitori aflam de la colegii mai în vârstă: cutare clasic-în-viață (să-i zicem : Petru Dumitriu) primise pentru prima ediție a **Drumului fără pulbere** - romanul Canalului, de aici supranumele autorului : “Canalia Canală” - atâtea zeci de mii de lei (fuseseră rostite și “sute de mii”, dar încercam să fiu rezonabil), în timp ce Arghezi, interzis, era silit să vândă cireșe pentru a supraviețui.

Am mai spus, repet: nu am publicat în acea perioadă (în care aproape toți colegii mei o făceau), din instinct: scriam texte care nu erau publicate - nu fiindcă ar fi fost “dușmănoase”, ci doar... neinteresante (doi ani și jumătate am tot ciocănit la un scenariu sportiv, intitulat: “1 500 m. plat”)...

Când am fost arestat, în 22 noiembrie 1956, știam cum funcționează literatura socialistă. Se rezema pe doi stâlpi: îndrumarea de partid și Fondul Literar. “Îndrumarea” era cunoscută de toată lumea din ziare, de la radio, de la cursuri. Însă Fondul Literar se dezvăluia numai celor care publicaseră câte ceva, deci erau susceptibili să scrie în viitor, deci să fie încurajați. Ajutoarele pe care le acorda Fondul Literar erau avansuri; scriitorii le onorau sau ba, însă dacă nu scriai cum aștepta partidul să o faci, data viitoare “Traian Iancu” (am pus ghilimele, ca să se înțeleagă că vorbesc despre un serviciu al Securității)... era mai zgârcit, apoi te refuza de-a dreptul.

Fondul Literar avea în principiu un rol benefic: îi ajuta pe scriitori să supraviețuiască până la următorul onorariu încasat. De ajutoarele Fondului beneficiau și scriitorii bătrâni, bolnavi, care nu mai era solvabili - cu condiția ca “dosarul de cadre” să spună că tovarășul merită, că nu scrisese nimic împotriva poporului... Însă erau numeroși scriitorii în vârstă (vorbesc de cei liberi, fiindcă pușcăriile gemeau de poeți, de prozatori, de dramaturgi, de jurnaliști) care nu avea dreptul la Fond. Cum supraviețuiau aceia? Unii făceau traduceri la-negru, fiind protejați de câte cineva bine văzut (chiar ticăloși dovediți, ca Sadoveanu, Petru Dumitriu, Gala Galaction, Demostene Botez, lingăi fără rușine, sub numele lor acopereau pe câte un coleg în nefericire, asigurându-i o pâine neagră prin “co-traduceri”). În materie de traduceri de clasici, mai

ales pentru Cartea Rusă, editură care plătea bine, erau frecvente “colectivele” de semi-negri garantate de câte un scriitor devotat partidului și guvernului. Cunoscătorii de limbi străine, stilizatorii fiind foarte numeroși, comenzile nu erau suficiente pentru toți sub-proletarii, așa că unii din ei lucrau - ca sub-plătiți în slujbe mizerabile, cârpind bugetul cu ajutoare de la rude, de la prieteni. În perioada aceea, când aproape toți locuitorii (liberi) ai României trăiau în lipsuri cumplite, intelectualii, mai cu seamă scriitorii neagreați de regim făceau mizerie neagră - penultima fază de decădere a acestora fiind *vinderea bibliotecilor* (ultima: flămânzii, la propriu, cei care nici pâine nu aveau cu ce-și cumpăra și erau “invitați la prânz” în familia câte unui tolerat de regim - se adunau cinci, șapte, zece persoane pentru câte o farfurie de supă, una de tocană de cartofi, uneori cu carne..., eu am cunoscut un astfel de binefăcător: sculptorul Ion Jalea, însă știu, nu era singurul). Sau tentativele de a vinde, cu bucata, cărți ale lor (interzise, însă nu și... dușmănoase): ca student, l-am văzut în holul Facultății de Filologie pe George Murnu îmbrăcat-încălțat ca vai de lume, încercând să vândă exemplare din strălucitele sale traduceri editate la Fundațiile Regale: **Odiseea** și **Iliada**, însă, vai: studenții nu aveau bani; ca frecventator și chiriaș al anticarului Radu Sterescu am fost martor la adevărate înmormântări - prin Șerban Cioculescu, unul numeroșii cărturari care-și vindea biblioteca pentru a avea ce mânca.

În acest timp “inginerii-șefi” (Sadoveanu, A. Toma, Beniuc, Baranga, Davidoglu, Galan, Petru Dumitriu, tovarășii minoritarăși) primeau onorarii astronomice pe cărți cretine, mai ales ticăloase, luau și împrumuturi substanțiale, beneficiau de “casele de odihnă”, de obicei palate boierești, castele regale, iar unii dintre ei - cei-mai-buni-fii-ai-poporului - aveau voie să călătorească, nu doar la Sofia și la Moscova, ci chiar la Paris.

Dictatura comunistă nu era singura care-și cumpăra intelectualii, printre ei barzii de curte și de atenanse, Carol al II-lea era un specialist în această întreprindere, știa din experiență că “directorul de conștiință” cedează conștiința-i curată pentru banii murdari, cât mai mulți bani.

Însă ravagiile pricinuite de Fondul Literar printre scriitorimea românească sunt simțibile și azi, vor dăinui și mâine. Partidul comunist își asigura liniștea (socială) prin câteva sute de lei “dăruite” scriitorilor - nu vorbesc de cei care chiar aveau nevoie de mâncare, de medicamente, de o lucrare dentară, de o pereche de ghete, ci de liota de juni bețivani care organizau asediul “Conducerii Uniunii Scriitorilor”: căpătau cât căpătau, apoi dădeau fuga la restaurantul Casei Scriitorilor - să bea. Pe vremea mea cei mai gălăgioși, mai agresivi, erau “proletarii” Octavian Stoica, Grișa Ghergheli, Ion Nicolescu, Florica Mitroi, Angela Marinescu - barosanii ca Fănuș Neagu, Băieșu, Sorescu, Bănulescu, nu mai vorbesc de Titus Popovici și colegii lui de C.C. o făceau pe ușa din dos, ba chiar la unii dintre ei venea acasă, cu servieta, “tovarășul

Bătrâneanu”, casierul, alegîndu-se și el cu ceva, pentru osteneală.

Îmi aduc aminte cu greutate o scenă petrecută prin 1973-74:

Fusesem dat afară de la *România literară*, însă nu mă puteam angaja în altă parte, fiindcă Uniunea Scriitorilor refuza să-mi restituie Cartea de Muncă. Două luni de zile am făcut anticameră, pentru a ajunge la cineva din conducere - nici un rezultat. Cadărista, tovarășa Bădilă nici nu se uita la mine... La un moment dat, aflînd că în biroul președintelui se ține o ședință a tovarășilor din conducere, m-am dus... Am încercat să intru... Dar nu m-a lăsat poeta Angela Marinescu, aflată de planton în fața ușii : mi-a barat calea, explicîndu-mi că ea aștepta dinaintea mea, așa că să aștept și eu să-mi vină rîndul “La Traian Iancu”... Eu nu aveam treabă la “Traian Iancu”, așa că am deschis ușa, am început să urlu, la cei prezenți:

«Cartea de Muncă! Vreau Cartea de Muncă!! Să mi se restituie Cartea de muncă!!!»

Singura reacție la “cerința” mea: Szasz Janos și-a pus capul pe birou și l-a acoperit cu brațele.

Dezarmat - dacă nimeni nu mă auzise, deși răcnisem de zăngăniseră geamurile - m-am retras, adică am dat să o fac, însă Angela Marinescu nu m-a lăsat să plec așa: a venit după mine, întâi în hol, apoi în curte, arătîndu-mi obrazul, că adică sunt un nesimțit, fiindcă ei cei din generația tânără (sau poate: nouă?) așteptau acolo de mai demult, dar acum i-am supărat pe cei din Conducere și n-or să le mai dea bani, lor, tinerilor...

Am șters-o, culpabilizat: cum de putusem face una ca asta? Acum ce-or să bea, ce-or să pișe la restaurantul Casei Scriitorilor tinerii poeți români dragi și geniali ? Vânt?

După cum se vede eram un “element” care de multă vreme provoca tulburare în breaslă ...

La ultima parte a întrebării nu răspund - decât repetînd ceea ce mai spusese:

«Nu călătoresc în țări comuniste”, de-ar fi să rămân până la moarte fără-de-țară.

23. *F.S.: Reluînd tema scriitorului-la-român, cum zice Paul Goma... cu mai bine de un an în urma am asistat la o lansare de carte aparută sub egida Institutului National pentru Memoria Exilului Romanesc. Stiam cate ceva despre „cazul Artur”, ati scris si Dvs., a scris Mariana Sipos, chiar a polemizat cu Nicolae Manolescu... Insa, ca istoric stiam ca Ion Caraion fusese arestat. Nu este deloc simplu sau confortabil sa fii condamnat la „munca silnica pe viata”. Apoi, mai stiu cate ceva despre reeducare, suficient cat sa fi avut la data lansarii cartii (in sala oglinzilor de la USSR, in prezenta lui Nicolae Manolescu si a lui Dinu Zamfirescu) o puternica senzatie de disconfort. Mi se parea mie la data aceea ca scriitorii-intelectualii care au*

reusit sa se strecoare prin viata si regim ar trebui sa fie mai rezervati atunci cand declara ca ei nu au scris niciun rand compromitator in cartile lor, de pana in '89 (ca tot vorbeam noi despre cenzura-auto-cenzura-intrecenzura), ca ei nu au colaborat, ca ei..., ca urmeaza si alte destainiri, despre alti scriitori, ca sa vezi atunci... (asta suna a amenintare la adresa unor mari absentii, pe unul il „reprezentam” chiar eu!). Am citit documentele „selectate”. Dar, nu orice selectie, nu orice incadrare este o interpretare? Mi-am dat seama de ce Paul Goma il intelege si il compatimeste pe Ion Caraion. Pentru ca nu este usor (nu este uman?) sa treci prin ce a trecut el. Pentru ca este de inteles (este uman!): un om talentat care si-a vazut cele mai intunecate unghere ale fiintei sale, sub torturile unui regim represiv, in timp ce cobreslasii sai isi vedeau de „rezistente”, in libertate. Asadar, nu pot pricepe eu – si admit ca ma pot insela – in fapt, ma intreb, daca au dreptul moral cei care azi se chivernisesc de pe urma falsei lor rezistente sa judece un om trecut prin puscariile comuniste. Nu este acesta un alt nivel al reeducarii?

Trec peste delatiunile lui Caraion, peste felul in care mintea lui stralucitoare a colportat zvonurile securiste in declaratiile catre Securitate despre Paul Goma, Monica Lovinescu, Virgil Ierunca si atatia altii... ca sa ajung la un moment al sau de luciditate, petrecut in 1967, deoarece mi se pare revelator pentru halul in care au involuat scriitorii si literatura romana in anii comunismului. Parca nu vrem sa pricepem cat rau ne-a facut comunismul, inclusiv prin aceasta literatura si prin acesti scriitori, azi artizani ai unei rezistente inexistente.

„...dupa ce nu mai aveam nimic pe lume, dupa ce mi s-a confiscat opera, dupa ce mi s-a spus ca va fi arsa (ceea ce a dezorganizat si schimonosit cu totul mintea mea/s.m. – F.S.), dupa ce am fost osandit, un moment de tragic impas m-a transformat (ca sa ma pedepesc si eu insumi? din lasitatea de a trai? nu stiu...) m-a transformat in ceea ce-mi fusese vreodata mai odios. Sunt trei ani de cand primiti din parte-mi consemnari conforme cu adevarul, neviciate de vreun subiectivism, despre oameni considerati de mine – in majoritatea cazurilor – unii palavragii, altii vrednici de a ma ingretosa. Dar de mine insumi, prezentandu-vi-i cum sunt, sau cum sunt macar in parte, a ajuns sa-mi fie si mai greata. Nu ma mai pot suporta, am ajuns la crize de nervi si insomnii devastatoare, maucid.” (Cazul „Artur” si exilul romanesc, Pro Historia, 2006, pp. 53-54).

23. P.G.: Mariana Sipoş - dar și eu - ne înșelasem atunci când, în anul 1997, izbucnind scandalul Caraion (ceva mai înainte explodase scandalul în legătură cu **Jurnalul** meu de la Nemira), am susținut că ceea ce publicase Eugen Barbu în *Săptămîna* nu erau “turnătorii” ale lui Caraion, ci costume-de-gata atribuite cuiva care nu se putea apăra - cum anume? Umblînd în arhivele Securității ca E. Barbu? Ca I.C. Drăgan, prètinul Ceaușescului?

După ce a fost publicat “**Artur...**” nu știu ce să aleg să spun:

- “Că regret ceea ce am afirmat când am afirmat că textele acelea nu erau delatțiuni ale lui Caraion” ?- dar nu regret deloc, chiar dacă, în ultima variantă a tratării cazului reiese că Ion Caraion este semnatarul lor, mai aproape: greșierul! ;

- “Că nu regret, susținând în continuare că textele publicate de Barbu erau fabricate de Securitate” (de cine altcineva?) - fiindcă, chiar dacă acum zece ani nu cunoșteam adevărul-documentelor publicate cu jubilație de băieții lui Manolescu, prezentate cu satisfacție bolnavă de același Manolescu, intuiai că adevărul-adevărat se află *altundeva*.

Ce m-a indignat peste poate atunci (și nu mi-a trecut...) a fost întreprinderea Doina Jela-Monica Lovinescu, materializată prin volumul **Această dragoste care ne leagă** și batajul nedemn organizat de Liiceanu ca editor, de Manolescu: prim-procuror/ Campania fusese susținută de masele largi de scriitori și publiciști români, în majoritate, dacă nu în totalitate persoane care nu cunoscuseră ele însele închisoarea, iar ca membri ai unor familii ce trecuseră prin iad, sufereau de “sindromul Pitești” (îi spun acum, așa, improvizând, sentimentului de culpabilitate, tradus prin: «Nu i-or fi arestat comuniștii chiar degeaba pe mama, pe tata...»). Iar aici, biografic, îl vizez direct pe N. Manolescu-Jubilatorul - acela de răsucire, de viciere, de răsturnare a vinovăției, tradus prin năpustirea asupra victimei de alături, fiindcă pe criminalul din față nici cu gândul nu a avut curajul de a-l arăta măcar cu o înălțare de sprincene).

Campania din 1997 organizată de scriitorul-la-român împotriva scriitorului Caraion a fost inițiată, dusă de persoane “inocente” (autoinocentate) în materie de detenție (am mai spus, voi repeta):

În primul rând Monica Lovinescu: culpabilizată - pe nedrept! - de faptul că mama îi fusese arestată și murise în închisoare, fiica a deviat o bună parte din resentimentele față de Monstruosul Organ de Represiune în direcția lui Caraion, și el victimă. “Procesul de elaborare” al volumului semnat de Doina Jela a cunoscut - nu este necesar să fi fost de față, ci doar să citești rezultatul - o gravă derapare: ura Monicăi Lovinescu față de ignominiile publicate de Barbu în *Săptămîna* a orbit-o, făcînd-o să comită o nedreptate față de Caraion.

Și nu înțeleg, nu înțeleg: să nu fi existat nici o persoană normală în preajma autoarelor (Monica Lovinescu, mai ales în capitolul despre Caraion, devenită singurul autor) care să atragă atenția, politico, dar ferm asupra *rătăcirii* volumului - în principiu despre tragedia mamei, văduva lui E. Lovinescu, cea care fusese “pedepsită” fiindcă nu acceptase să scrie fiicei de la Paris să nu mai atace “regimul nostru”, dar alunecat în o răfuială nedemnă de familia unui Lovinescu, devenită “inima cărții” prin Caraion? Unde era Liiceanu, editorul și devotatul prieten? Sau nu citise manuscrisul - așa cum nu citise nici **Cartea neagră...** a lui Courtois, adevăr răzbătut din propria-i mărturisire prin fulgerele trimise în acel moment Blandienei? Ori poate citise ceva, dar nu înțelesese nimic, fiind unul dintre analfabeții etici ai intelectualității române de frunte? Dar Manolescu, patronînd publicarea în *România literară* a participanților la linșarea (postumă) a lui Caraion? Admitem:

Manolescu nu a avut niciodată inteligență-de-inimă de a judeca și după criteriile morale - dar Matei Călinescu, unul dintre cei mai încrâncenați, cel care îl numise pe Caraion: “monstru”? Dar Grigurcu, de ce a intrat, disciplinat, în brigada detractorilor-bine-crescuți? Dar “profesorul Niculescu” - ce treabă avea el cu Caraion în afara prilejului de a mai face niște plecăciuni înspre Monica Lovinescu și Doina Jela...? Dar Cistelean, lăudătorul cvasi-isteric al moralei (sic) Doinei Jela? Dar...?

Am mai scris despre tragedia postumă a lui Caraion : a celui care, după ce s-a apărut prost, stângaci - și, ocolind adevărul - a murit. Nu a mai avut zile, fie să se explice el însuși pe sine însuși, fie să ia cunoștință de cele câteva glasuri ale “apărării”.

Voi repeta ce am mai scris, nu o dată:

Păcătosul, veninosul, antipaticul, turnătorul, detestabilul Caraion: a turnat cât a turnat - *apoi nu a mai turnat*. Și nu și-a mai ascuns ne-turnarea, ci i-a turnat pe cei care îl siliseră să toarne, după ce îl prefăcuseră întâi în ștergătoare de picioare, apoi “conducându-l” până la a scuipa, porcăi, denunța prieteni și neprieteni - la urma urmelor, în frunte cu sine, Caraion.

Nu voi spune că păcatele sale grele vor fi șterse, iertate, pentru că, într-un efort neomenesc, ajuns în Occident, unde a putut, în sfârșit, să spună/scrie adevărul, a făcut-o. Articolele de o mare virulență, volumul **Insectele tovarășului Hitler** stau dovadă a tentativei eroice,perate a învierii sale din morți.

Procurorii inconștienți - și, pe românește: *nesimțiți* - ca Manolescu, Matei Călinescu vor încerca să “nuanțeze”:

«Inviere - pe jumătate -, fiindcă nu a recunoscut în scrisul publicat că a denunțat».

La care eu voi fi obligat să cobor până la nivelul lor de insensibilitate, ca să-i întreb, dulce:

«Dar voi, acuzatorii lui Caraion, voi ați recunoscut - în scrisul publicat - că ați păcătuit, prin colaborare cu Organa? Că ați consimțit la fapte murdare, imorale - cea mai mică fiind *tăcerea voastră, complice*, în momentele în care un prieten, un coleg devenea victimă (nevinovată) a Organei?

Dacă D-ta, Manolescu, nici acum nu accepți că ești coautor al volumului troglodist-realistsocialist **Literatura română de azi, 1965**, scris în colaborare cu D. Micu; dacă ai așteptat, ca un viteaz luptător anticomunist, cum te prezinți (ce să mai spunem de liberal - de la Guță Tătărescu ai învățat demnitatea?, verticalitatea?), ai așteptat, ziceam, să nu mai fie la putere Iliescu, pentru a admite cu un sfert de gură că în 4 iulie 1990 ai publicat în *România literară* odiosul interviu în care i te adresai noului dictator cu “Omul cu o mare”?; dacă ai fost capabil (!) să organizezi o campanie de legionarizare a lui L.I. Stoiciu și de antisemitizare a mea, cu “argumente”, nu doar puerile, dar imbecile (de pildă: ce fel de “antisemitism” practică cel care critică politica Israelului: rasistă, apartheidistă, teroristă?), apoi să culegi arginții denunțului, ai turnătoriei: postul de ambasador la UNESCO, -

cu ce obraz vestejești turnătoriiile sub tortură ale unui Caraion?

Obraz - la Manolescu?

El, conducător de cenaclu intrat în legendă, chiar dacă niciunul din ucenicii săi, viitori poeți, romancieri, esești români nu îi pusesse întrebarea de căpătâi:

“Ce facem: rezistență prin cultură sau cultură prin... cultură?”

El îi sfătuisese - călduros, părintește, cum altfel? - să-și vadă de treaba lor, de cultură adică, să nu se bage în “necultură” - citește: în politică, stră-citește: în contestația prin literatură.

Rezultatul acestei “direcții” poate fi constatat, la ucenicii săi avînd azi peste 40 ani - cei avînd un nume în gazetărie, în literatură. Însă mai îngrijorător se vedește rezultatul Învățământului Manolescu la... “tineretul din ziua de azi”, tic verbal bătrânesc, reacționar, conservator, însă nu și ne-adevărat. Nicolae Canonescu recomanda studenților să nu se amestece în politică, să rămână doar în cultură... Vai, studenții lui au devenit “după revoluție” profesori, îndrumători, chiar părinți de studenți. Sper din inimă că nu chiar toți tinerii-din-ziua-de-azi se exprimă ca juna și timida copilă nimerită în ciubărul de zoi al actualității românești, însă auzindu-i pe părinții lor: politicieni, prezentatori de dezbateri la radio și televiziune, participanți la astfel de “forum”-uri, înțelegi că inocenta copiliță de 24 ani (nu 28?) nu deschisese în viața ei o carte, fie și doar “de cultură”, fiindcă în familia ei, în mediul ei, în noul ghetou al “demnitarilor” de după decembrie 89 nu există obiceiul de a citi cărți. Din care, vrînd-nevrînd înveți limba română.

N. Manolescu a trăit și făcut rezistență-prin-cultură printre turnători notorii: Ivașcu, Ivasiuc, Buzura, Uricaru, Țoiu, Bălăiță... - ce să mai vorbim de “colegii” săi, liberali?

Și nu i-au puțit. Nu va fi avînd odorat, altfel ar fi aflat, chiar în momentele de singurătate, că “ceva” pute. Cineva - el însuși.

*24. F.S.: Recitesc pasaje din **Culoarea curcubeului**. Consider ca este o carte de capatai pentru înțelegerea felului în care ne-a fost prefacuta fiinta în anii grei ai comunismului (azi, am recitit capitolul „Supraviețuirea”, pe care îl recomand studentilor de la Istorie...). Mai stiu ca pentru semenii nostri unele lucruri sunt neverosimile, chiar si atunci cand pot fi/ cand sunt probate fara tagada. Cred ca aceasta incapacitate de a accepta raul facut (care ne-a fost facut sau pe care l-am facut), în grade si nuante diferite, decurge dintr-un impuls simiconstient de a ne pune pe noi însine la scuteala. Mai cred ca desi este grav ca nu vrem sa înțelegem, mai grav este sa încetam de a vorbi despre ceea ce ni s-a întamplat, ca indivizi si ca natie. Nu ma tem si nu ma feresc sa folosesc termenul reeducare în legatura chiar cu propria-mi persoana. Stiu oameni care nu suporta sa citeasca memorialistica de închisoare-lagar-domiciliu obligatoriu. Ca sa înțelegeti, am împrumutat unei doamne sensibile **Din calidor**, mi-a înapoiat-o – desigur, dupa ce a citit-o – plangand. Mi-a spus ca ea crede fara sa mai*

citeasca altceva, banuind – pe buna dreptate – ca alte scrieri ale lui Paul Goma si ale altor supravietuitori descriu aspecte si împrejurari si mai cumplite. Îmi cer iertare pentru aceasta preumblare... Am vrut mereu sa o spun: pentru mine Ana Maria Goma este o sfanta. Va rog sa ma îngaduiți în continuare: cred ca Ana Maria Navodaru Goma a ales constient sa traiasca alaturi de barbatul ei într-o închisoare careia nu-i pot gasi un nume mai la îndemana decat libertatea.

Domnule Goma, poate fi libertatea (si) un lucru cumplit?

24. P.G. Această întrebare nu cere răspuns. Ci încuviințare.

25. F.S.: *Va spun acum, în public, am fiert deseori în suc propriu – fara sa am dreptul, desigur, dar cate nu-si permit oamenii... – din cauza ca-mi spuneam: Paul Goma se poarta nedrept cu femeia lui. Uneori îmi venea sa va tastez un mesaj în care sa va întreb, cu rabufnire copilareasca: de ce nu scrieti un roman care sa-i poarte numele? Uite-asa, ca merita! Certati-ma, nu ma supar cand o faceti, dar nu v-am întreat, deoarece stiam ca destinul Domniilor Voastre e unul, ca acolo unde este Paul Goma, negresit, este si Ana! Îmi amintesc din filmul Marianei Sipos însufletirea si mandria cu care povestiti ce i-a facut Doamna securistului, pe strada... de-a fost nevoit sa va roage „ala” s-o rugati sa-l lase în pace... No comment, vorba americanului! M-a impresionat, cu ani în urma, sa citesc manuscrisul **Infarctului**... Cartea a aparut mai întâi în traducere franceza (asta nu-i o noutate în ce-l priveste pe Paul Goma, desigur, romanii nu se vor rusina, dimpotri-va... ca nu au fost în stare sa o editeze ei primii, în original...), asteptam sa o vedem si în Romania (cand vom face rost de bani!). Pana atunci, pana vom gasi banii necesari editarii... credeti ca un infarct nedescoperit la data comiterii poate proba ceva, este o marturie?*

25. P.G.: Același “răspuns” ca și la întrebarea precedentă: Da.

DIALOG III

11 februarie 2008

26. F.S.: *Trebuie sa recunosc – ma nedumereste, a ajuns chiar sa nu-mi dea pace o intrebare: de ce nu scriu macar aceia care scriu „pozitiv” despre Paul Goma, mai degraba despre scriitura lui? M-am plictisit – ca sa folosesc un inlocuitor – de textele pro sau contra, parca as vrea sa se scrie de-adevaratele despre cartile Dvs. M-am saturat pâna si de mine... Dar eu nu sunt literat, de aceea ma intreb ce-or fi pazind oamenii de meserie? De ce nu pot ei sa se comporte normal (sa-l acuzi pe Goma de anormalitate nu e un gest de... normalitate de breasla, totusi!)? Mai exista un tip de reactie, neexplicita: stiu oameni – scriitori – carora le vine mai usor sa vorbeasca despre opozantul Goma, decât despre scriitorul Goma. Se simt intimidati. In fine, spune Elvira Iliescu, in volumul **Paul Goma – 70**: „Dupa Goma, ceea ce s-a publicat inainte de '89 se poate reciti si azi, dar având, in mod acut, sentimentul contactului – apelând la niste termeni voalati – cu frivolitatea, cu batutul apei in piua, fentarea actualitatii. Ce se mai salveaza din vagoanele de tomuri publicate? Chiar din literatura... serioasa, asa zisa alternativa la aservire?”*

26. P.G.: Iată o întrebare antipatică. Iritantă: cum/ce să răspund eu, autor, la : ‘De ce nu (mai) scriu criticii despre cărțile mele?’ Știu care ar putea fi (și este) răspunsul unor Dimisianu, Cistelecan (pe stil nou, holocaustologic), Alex Ștefănescu:

«Ce să scriu despre cineva care nu există ca scriitor?»;

Iar alții, ca basarabenii mei Vitalie Ciobanu și Vasile Gârneț de la *Contrafort*, finanțat-controlat de turnătorul Buzura:

«Ce să scriem despre cineva a cărui literatură nu place nimănui din redacție?»

Cu astfel de răspunsuri mi s-a închis gura pe care nici n-ar fi trebuit s-o deschid : comisesem o imprudență, dovedisem lipsă de tact scriind în *Cotidianul* că cei de la *Contrafort*, revistă de la Chișinău nu-mi solicitaseră și mie colaborarea măcar în cadrul “anchetelor” anuale - acesta fiind reproșul, nu acela că basarabeții nu scriseseră despre mine... Într-un prim moment (asta se întâmpla prin 1998-99), m-a pus la punct Vitalie Ciobanu de mi-au mers fulgii (probabil din acest sfânt motiv a ajuns el “Președintele al PEN Clubului moldovenesc”, luînd-o înaintea lui Manolescu prin aconto-uri necerute, însă “onorate” de onoratele instanțe cele fără de onoare). Pe el îl citasem mai sus, însă nu amintisem că motivul pentru care aveam statut de proscris și la *Contrafort* era **Buzura**. În punerea la punct administrată mie de însuși Vitalie Ciobanu era și asigurarea că lor, celor de la revista din Chișinău, nu le comandă nimeni pe cine să publice, pe cine să nu. Numai că eu știam: “Gusti, nepotul lui Gogu Rădulescu” -

înainte de 89 - și “sluga lui Iliescu” după acea dată, marele scriitor - și încă maramureșean!, Buzura - aflat de multă vreme, oricum (în 1971 era deja), în relații de tragere de centiron cu Securitatea, de aceea trimis, înainte de “revoluție” în Occident (în tandem cu Sorescu), pentru a nega demolările poruncite de Ceaușescu, făcând diversiunea “singurului pericol, azi: Ungurii, nu Ceaușescu”; același Buzura era și autor al textului de comandă-MAI, publicat în primele numere din 1990 ale *României literare*: “Fără violență!”. În acesta anticomunistul și antisecuristul Buzura cerea-implora să nu se folosească violența împotriva sârmanilor securiști, violenți prin meserie, prin vocație... S-a lăsat pradă unei crize de isterie atunci când cineva pronunțase numele meu și a urlat, gata să-i explodeze faciesul de bostan fier: «Cât timp conduc eu Fundația Culturală România, Goma nu va exista în revistele mele, în editura mea!» În al doilea moment - în prima lui parte - surpriză: contrafortioții de pe Bâc au scris sub semnătura lui Vasile Gârneț că romanul meu **Basarabia** (“care nu se prea găsește la Chișinău” - din acest motiv cerea inenarabilul deputat comunist în parlamentul de la Chișinău, unul Victor și cine mai știe cum - a, da: Stepaniuk! -, să fie confiscate și interzise “cărțile lui Pavel Goma”) a primit o replică binemeritată din partea “domnului Radu Ioanid”. Intellectualul poet - și viceversa - Gârneț, în respingerea hotărâtă a cărții mele **Basarabia** (cea care nu se prea găsește...) s-a folosit, nu de opiniile sale (personale, vorba Dinescului) de cititor al textului incriminat, de om de condei, de șef de publicație - sublime, dar inexistente - ci de citatele mincinos-calomnioase propuse-impuse de “domnul R. Ioanid” - în fapt tovarăș bolșevic toată ziua - prezentate ca literă de evanghelie holocaustologică, extrase din textul publicat la București de Lefter și de Mușat în săptămânalul foarte-cultural condus de ei înșiși.

Un scriitor fără acces la publicații unde să-și prezinte și opiniile despre editorii ticăloși, ca Liiceanu, ca Lupescu, despre cronicarii-služnicari precum D. C. Mihăilescu, Lefter, Mușat, Simuț, Ștefănescu, Dimisianu, Iorgulescu, Ioana Pârvulescu, Pruteanu - este un om legat la gura... condeiului. Unde să dea o replică, să corecteze o afirmație strâmbă, o informație mincinoasă: în *România literară* a lui Manolescu?; în *Contrafort*, publicație ținută în hățurile financiare de Fundația Culturală Securia, comandată de turnătorul Buzura?; la revista 22, condusă de Adameșteanu și de Palada, gospodine active în timpul campaniei împotriva mea organizată în 1997 de organa GDS a lui Pavel Cîmpeanu, Brucan și de ceilalți tovarăși în civil?; la *Timpul* de la Iași, dirijat de Liviu Antonesei, cel care, din adulator a meu devenise critic acerb? Doamne ferește!, doar aceste foi apăreau în România lui Iliescu-Constantinescu, iar șefii lor, intelectuali, directori de (conștiință și de) periodice erau scriitorii români, deci nu au ajunsese cu citirea regulamentului de funcționare a presei până la pagina unde stau scrise mare, citeț îndatoririle foii calomniatoare (de a publica dreptul la răspuns al calomniatului) și de a nu se purta - de Buzura, Manolescu, Adameșteanu, Antonesei vorbesc - plutonierește MAI, altfel ei bătându-se în piepții lor de vajnici anticomuniști.

La începuturile mele, începînd din 1954, la Institutul “Eminescu” fusesem întîmpinat (sic) de o laudă pe care o luasem din-contra. Mihai Gafița, profesor de măiestrie artistică (re-sic), mă caracterizase cam așa:

«Tovarășul Goma scrie ca Faulkner, fără să-l fi citit pe Faulkner, scrie ca Joyce, fără a-l fi citit pe Joyce...”

Într-adevăr, îmi erau necunoscuți cei cu care mă compara (le știam doar numele) și, ca orice primitiv-analfabet crezusem că “profesorul de măiestrie artistică” voia să mă umilească. Chiar și după ce i-am citit - ba chiar imitat fără jenă, chiar cu jubilație și pe Joyce și pe Faulkner, am rămas convins că Gafița mă luase peste picior. Ceva mai târziu, când o colegă (Justa, din... **Justa**) a observat: «Atenție, prea scrii ca Dostoievski!» (Dostoievski fiind interzis - de cine? de Răutu, de Tismăneanu, de Chișinevschi, de Novicov, de Crohmălniceanu, ca să nu mai vorbesc de, ăsta, cum îi zice, cum îi zice?... Tertulian/u/), nu am fost flatat - pe acesta îl citisem demult, însă nu găsisem că “scriu-ca...” - vorba lui Gafița. Peste ani, după ce am citit **O zi din viața lui Ivan Denissovici** de Soljenițin, am exclamat - în sinea mea:

«Așa vreau să scriu!»

Așa-ul avea avea altă încărcătură decât *scrii-ca...* Joyce, Faulkner, Dostoievski.

În toamna anului 1965 în primele săptămâni după întoarcerea la București ca re-student, la căminul Renault, când începusem, după un proiect mai vechi, cartea care avea să devină **Ostinato** - atunci am știut cum voi scrie: *Așa*.

Așa m-am străduit să scriu ce am scris: ficțiunile-realiste, istoriapatică, publicistica-personală - fie în periodice atunci când am putut publica pe hîrtie, fie în jurnale-intime-internetizate... Chiar și pseudodicționarul **Alfabecedar: Așa**. Destul de depărțitor de **O zi din viața lui Ivan Dennissovici**, însă cam tot pe-acolo, prin zona aceea.

Program literar: *așa*-ul? Ce să fac eu cu un program și încă literar? Întâi să-l redactez, pe capitole, pe articole, abia apoi să-l... pun în aplicare, iar când găsesc prescripțiile nerespectate întocmai pe hîrtie, să elimin “abaterile” și să mă re-pun pe șinele... programului?

Nu, nu am avut vreodată un program-literar. Planuri pentru unele romane - da, însă acelea nu-mi erau călăuze de urmat, ci mai degrabă reperuri, faruri în depărtare, la ele priveam din când în când, ca să mă asigur că merg bine, încolo, în direcția aceea; că merg *așa*.

Legată de planuri, de utilitatea lor:

În luna iulie 1967 (murise tata, pe mama o lăsasem singură la Vad-Făgăraș, Securitatea prin Achim și prin șeful lui, Mihai mă abordaseră, mă amenințaseră, încercaseră să mă facă sluga lor, informator. Mă bătea gândul să abandonez facultatea, pentru a nu mai fi șantajabil și începusem prin a nu mă prezenta la sesiunea de vară - deci erau întrunite aproape toate condițiile de a scrie *așa*. Ieșisem cu Ana la o plimbare răcoritoare în Parcul Delavrancea. Ea mă întrebase cum merge **Ostinato** (cam atunci îi dădusem acest titlu în locul

precedentului **Cealaltă Penelopă, cealaltă Ithacă**). Însă de acea dată eu care mor de plăcerea de a “povesti” dragei mele cartea-pe-care-tocmai-o-scriu, am rămas tăcut multă vreme. Terminasem a doua, a treia variantă, însă *nu le simțeam*: nu erau așa...

Am pornit să povestesc Anei cartea.... Dar cum se întâmplă cu povestitorii, re-povestind o poveste, mai adaugă, mai lasă de o parte, se abat de la “subiect”, fac o buclă, două, nouă...

Mai târziu am reconstituit acea noapte pe o bancă din preajma Șoselei Kiseleff: era încă lumină când am început a vorbi - să fi fost orele 9 seara; când am încheiat... romanul, era lumina mare, de a-doua-zi de iulie în București. Voi fi dat din gură vreo opt ore cu întreruperi de cinci-zece minute, cât să ne plimbăm, scurt, în jurul băncii, să ne dezmoțim picioarele...

Când am anunțat-o pe Ana că terminasem de oralizat rezumatul cărții “scrise”, însă nu și aflarea unei noi cărți, doar anticipată, ea m-a sărutat pe obraz și mi-a zis:

«Așa să o scrii. Cum mi-ai povestit-o».

Așa mi-au fost două revelații gemene, Ana și **Ostinato**.

De ce nu (mai) scriu cronicarii despre cărțile mele - deși au apărut câteva inedite - **Jurnalele**, pe opt ani, **Săptămâna Roșie** - cinci ediții dar și reeditări care ar fi meritat (opinia autorului) a fi măcar menționate la rubricile “Noi apariții”: **Sabina, Culoarea curcubeului** (Polirom), **Din calidor, Arta reFugii, Bonifacia, Gherla-Lătești, Ostinato, Patimile după Pitești...**?

Și n-au fost. De ce?

Dacă aș fi bun - ceea ce nu s-a adeverit - aș zice:

«N-au scris, pentru că acele cărți nu merită să se scrie despre ele: sunt proaste».

Dacă aș fi rău (și sunt - nu suficient), aș zice, sub umbrela lui *poate*:

- *Poate* fiindcă ai mei colegi de breaslă - acum vorbesc de prozatori - nu suportă să li se compare proza lor actuală - oricum, cea “de după revoluție”, carevasăzică cea scrisă în libertatea de după 1989 - cu a lui Goma, aceea scrisă în nelibertatea prerevoluționară totală din 1965-66, în urmă cu 42 ani, ca **Ostinato**; ca **În Cerc și Ușa noastră cea de toate zilele** (1968-69); ca **Gherla** (adevărat, scrisă în 1972 la Paris, dar adusă la București, unde a căpătat o noua variantă), ca **Gardă inversă** (tot la București, între 1975-76). Ar risca să constate : aceste cărți - *de proză* - scrise în România, sub Ceaușescu fuseseră scrise de un *autor liber*...

...Or asta nu se iartă - și nu se învață, la bătrânețe - în bătătura literatorilor carpatini, cei care nu au devenit măcar pe sfert autonomi nici în Anul Domnului 2008 - cunoașteți motivul, dragi cititori?, ei bine, scriitorii voștri îndrăgiți (și foarte preferați) au explicat:

«Dacă nu mai există Fondul Literar...»

Și dacă Fondul Literar ar mai fi existat, ce motiv al nelibertății lor ar fi invocat scriitorii? Nevasta? Cumnata? Cotele-apelor-Dunării?

- *Poate* că ai mei colegi de condei (sic), autori de eseuri, de articole, de răspunsuri la interviuri ar face din nou - de astă dată o fatală - apoplexie, dacă li s-ar re-dovedi că acel coleg al lor, întâi evitat, apoi expulzat din breaslă - taman când era el arestat, amenințat cu o condamnare la moarte - acela, ziceam dăduse interviuri ziarelor occidentale - de la București - trimisese (de la București) texte de publicat în presa din Apus începînd de prin 1970; adică din... preistoria disidenței - cea la care a consimțit în 1983 întâi un ne-scriitor, Doina Cornea, abia apoi un poet, Dinescu Mircea (în 1989! - câți ani avea infantilescul atunci când a descoperit, el cu mâna lui, ravagiile comunismului: patruzeci?). Iar inventatorii “rezistenței post-culturale” sau: “post-rezistențialii” sau: “După război mulți anticomuniști de paie autentice au ieșit de pe sub lavițe, ca să împartă prada” - Blandiana, Liiceanu, Manolescu, M. Martin, Pleșu, Adameșteanu... - până atunci fiind extrem de ocupați cu vegetarea, cu salvatoarea Așteptare (“Tot tremurînd”...), să li se distribuie gamelele pline ochi cu libertatea-degândire și calupul de turtoi al acțiunii cetățenești. Cum să admită prinții literaturii române cotidiene probele-materiale: Goma acela publicase la ziarele occidentale, dăduse interviuri, atacase - din țară - sistemul totalitar comunist cu două decenii înainte ca străluciții publiciști-cu-voie-de-la-primărie, elitarzii intelectuali, dâmboviței Liiceanu, Manolescu, Pleșu, Stelian Tănase, Adameșteanu, Mungiu, Zoe Petre, autonumiți “directori de opinie” abia își scriau, gâfâind, grijulii să nu le-o ia înainte un confrate întru *rezistență-prin-consimțirea-strivirii* - firește, după decembrie 89 - articole și eseuri și luări de poziție anticomuniste inexistente însă prezentate ca scrise “în ilegalitate” (ca celebrul “Apel către lichele” al cobilițarului de hârtie tipărită Liiceanu).

Dintre “argumentele” invocate de ei (după 1989) pentru a-și justifica “neamestecul în politică” atunci când țara ardea, se prăbușea sub buldozere și sub nedreptăți strigătoare la cer, cel care m-a rănit mai adânc mi-a fost strecurat în sân ca o băsmăluță otrăvită - următorul:

«Paul Goma este un erou, de aceea s-a comportat ca un erou - însă noi suntem oameni normali...»

Aceste cuvinte au fost rostite cu dulceață de Blandiana la întâlnirea de la Roma, la Universitatea Sapienza în luna mai 1991. Până să mă dezmeticesc, fuseseră preluate, cu grabă jubilarie suspectă de Adameșteanu, de Ileana Mălăncioiu, de Doinaș. M-am apărat cu perfectă stângăcie de “eroismul” atribuit, însă nu am putut merge mai departe, deși simțeam îndărătul drăgălășeniei intenții agresive, ticăloase, doar erau evidente din chiar cuvintele lor: ei /ele fiind normalii, eu, “eroul”: nenormalul, anormalul - anti-normalul.

Dintre nu puținele insulte aduse mie aceasta mi-a fost cea mai dureroasă, fiindcă mă exludea din categoria “normalilor”.

Cine va încerca să afle motivațiile barării drumului meu în opinia publică românească - deja oprit în 1970 (una mie nouă sute șaptezeci), prin interdicția politică de a publica - va găsi, printre probe:

- “răzgândirea”, în 1991 a lui Liiceanu de a edita volumele

Articole și Scrisori - de el comandate, în august 1990:

- trimiterea la topit, în 1992, a volumului de mărturii despre 1977: **Culoarea curcubeului**, carte scrisă în 1978, în primul an de exil, publicată în franceză, la Seuil în 1979 - acea variantă: **Le Tremblement des Hommes** citită și lăudată de Liiceanu și de Pleșu, prin anii 1985, în vizită la Paris - solicitată de același Liiceanu pentru a fi editată la noua editură Humanitas, în primele zile ale anului 1990;

- tăgănarea, amânarea, împrăștierea volumului de **Articole** recuperat de la Liiceanu și încredințat Vioricăi Oancea, directoarea editurii Litera, din care au rezultat două broșurele intitulate, ambele intitulate **Amnezia la români** (sic); simultan cu obstrucționarea lui Goma și chiar cu mult-luarea-înainte-i, apăreau chiar și la Litera, ca ciupercile după ploaie volume peste volume de... publicistică, de comentarii politice semnate de culturrezistiștii noștri Stelian Tănase, N. Manolescu, Blandiana, Ileana Mălăncioiu, Adameșteanu, Mungiu, Smaranda Enache, Iorgulescu, Renate Weber, Antohi - și, firește: Liiceanu, Pleșu; în fine: Patapievici, Cărtărescu... Nu m-am bătut niciodată pentru întâietate (ce-o fi aceea?), însă dragii mei colegi știau ce importanță are ea, dovadă comentariul unui "analist":

«Ce ne vine și Goma, acum, la spartul târgului cu vechiturile lui? *Mult înainte* (cât de mult... *după*?) scriseseră despre astea Liiceanu, Stelian Tănase, Manolescu, Antohi, Pruteanu - chiar și Păunescu - și mult mai bine...»

Or eu nu puteam corecta asemenea ticăloșii și intervertiri de cronologie - cine să publice o "insultă la adresa intelectualilor noștri de frunte"?

- chiar editate foarte târziu, volumele adunând o parte din publicistica mea, ca **Scrisori întredeschise**, Oradea, 1995 de Florin Ardelean și Laszlo Alexandru a fost primită cu ostilitate - dar nu scrisă! - de ușor iritabilii confrăți, neobișnuiți cu darea în vileag a scrisorilor trimise, nu primite, însă reacțiile unor prieteni : Dorin Tudoran, Georg Focke au fost surprinzător de neinteligente: ai fi zis că destinatarii scrisorilor mele, reproduse, erau în realitate autorii lor, iar eu cel care aş fi publicat epistolele lor, fără autorizație... Ba chiar dinspre Monici mi-a parvenit și reproșul de a fi... divulgat-delaționat "secrete personale"... - ale cui personale-secrete? Mister.

O reușită extraordinară pentru timpurile noastre postrevoluționare a fost volumul **Scrisuri**, apărut în 1999 la Nemira, îngrijit de Dan Petrescu, după știrea mea nici măcar semnalate, necum comentate (altfel acum, la comentarea "Antologiei Rușinii" s-ar fi ținut minte că, pornind pe urmele lui Virgil Ierunca, contribuise și eu cu câteva piese...). Presupun că, venind după **Scrisori întredeschise**, masivul volum **Scrisuri** nu au fost măcar răsfoit, numele autorului de pe copertă provocând urticarie - în cel mai fericit caz.

Un exemplu orbitor de ne-lectură mi-a furnizat fostul meu amic V. Tismăneanu. El m-a pomenit în textele sale publicistice de vreo trei ori (și dacă de patru?), citind unul și același titlu de volum (în realitate: volume, căci două sunt ele): **Amnezia la români**...

Doar titlul...

Ce pot eu face dacă intelectualii țării noastre nu mă vor (ba m-ar vrea ei, însă mort)? Pot eu zice ca Lăpușneanu: «Dacă voi nu mă vreți, eu vă voi!» Nu pot. Și nu sufăr că nu.

Pot doar să mă plâng, în intimitatea Jurnalului de pe internet de josnicia lor, de minciunile, de calomniile, de vânzările lor :

Să fi fost oare titlul de “Președinte al PEN Clubului moldovenesc” atât de prețios, pentru ca un confrate, ba aș zice: un frate basarabean ca Vitalie Ciobanu să mă vândă notoriului auxiliar securist Buzura, nu doar nepublicându-mă în *Contrafort*, dar îngăduindu-și să vorbească în numele unor “cititori” care nu fuseseră consultați, pretinzând că aceluia nu le place Goma?;

Să fi meritat postul de ambasador UNESCO arginții trădării cu care a fost plătit ierarhizatorul literaturii române Manolescu pentru a mă denunța (dealtfel prostește, calomnios) unor persoane și instituții dușmane nu doar nouă, ca indivizi, ci țării noastre: Taubman, Gordon?

Și dacă mă înșel în retorismu-mi? Dacă faptele lui Ciobanu și ale lui Manolescu - **vinderea de frate** - nu sunt, în optica lor, ca și în a maselor largi de iubitori de literatură curată, nepoluată de... etică - un păcat, ci “un mic accident de parcurs”?, *parcursul carierei* lor de rânđași mizerabili ? La urma urmei nu le reproșez literatorilor români că... nu le place scrisul meu.

Dar nu le iert, nu-i iert că i-au descurajat pe mai-tineri să încerce a mă citi; că i-au amenințat pe colegi sau pe subalterni: dacă îl citesc pe Goma, dacă scriu despre ce au citit..., au s-o pățească! Și nu-i iert că pe aceia care, aflând că un învățăcel răsfoise o carte de a mea - mai grav: dăduse un citat inofensiv din ea, neoinchizitorii slujnicarnici îl acuzase - de ne-profesionism, de ne-patriotism, de prost gust literar, de neloialitate față de ei.

Dar mai ales de “antisemitism”...

...Ovidiu Simonca este unul din cei doi-trei cronicari care a găsit timp să scrie în *Observator cultural* (sept. 2005) despre cartea mea de mărturie **Culoarea curcubeului**. După obișnuința căpătată după 1989 și luându-se după Carmen Mușat și B.I. Lefter, șefii de atunci ai revistei a comis și el “o jumătate-jumătate” cronică: prima parte excesiv de laudativă, a doua: excesiv de critică și nepermis de ne-la-obiect - prin aceasta vizez, atât neinformarea sa în “temele tratate”, vorba Brucanului indispensabil, dar și “buna-credință” în... reaua-credință a predecesorilor săi. Mai cu seamă în a lui “R. Ioanid”, fabricant de istorie sionistă, nu mai prejos de “istoricul” sovietist Roller, zelos inventator de “antisemitism”, cel care tot în *Observator cultural* publicase un pogon de minciuni privindu-mă (“Paul Goma între Belleville și București”), text devenit bibliografie obligatorie pentru holocaustologii improvizați și analfabeți.

Voi începe prin a semnala “micile” erori de informare:

a) el, O. Simonca nu a fost nici suficient, nici corect informat când a scris ce a scris;

b) O. Simonca i-a dezinforma pe cititori, scriind ce a scris: Citez: -“Culoarea curcubeului ’77 este poate cea mai buna cale de intelegere a ceausismului, a Securitatii ceausiste si e foarte bine ca Editura Polirom a editat-o in acest an (*chiar daca a uitat sa mentioneze* ca au existat, mai intii, doua editii europene, imediat dupa 1977, *si chiar daca Goma spune ca volumul i-a fost maltratata, prin neincluderea unei prefete* care sa explice aventura cartii dupa 1990, cind a fost **prima oara editata la Humanitas, moment in care Goma se desparte de Liiceanu, pe motiv de „retragere“ a exemplarelor**)” (sublinierile îmi aparțin).

Adevărul - pe care l-a putut afla atât din ziarul *Ziua*, cât și prin internet - doar pretinde că acolo a citit **Jurnal 2005** ca și **Săptămâna Roșie** - adevărul, ziceam, este... cu totul altul - re-citez:

- “Polirom a uitat să menționeze” - ce limbă română o fi aceasta: “*Polirom a uitat să menționeze*”? Cine este Polirom, ca să uite? Există un Polirom Popescu, pentru a-l acuza de uitare? Nu, domnule, Polirom este o editură, ea nu lucrează cu memoria, nu are nici o vină în “măsura luată”, dar O. Simonca, crescut-educat în România post-optzecișinouatică, nu ar scrie în ruptul capului numele vinovatului : Silviu Lupescu! Cum să-și taie craca de sub picioare scriind ceea ce știe, anume: directorul editurii a suprimat fără încuviințarea autorului, nu “prefața”, cum edulcorează O.S. comportamentul lupesc’, ci “Introducerea” și “Anexa” volumului, iar în avântul său cenzurator a eliminat până și indicațiile strict editoriale;

-“...aventura cartii dupa 1990, cind a fost **prima oara editata la Humanitas, moment in care Goma se desparte de Liiceanu, pe motiv de „retragere“ a exemplarelor**”. (subl. mea)

O.S. aghezmuește cu apă de trandafiri movila de bălegar din ograda celeilalte mari-edituri, Humanitas, când adevărul este :

Goma nu “s-a despărțit de Liiceanu, pe motiv de «retragere a exemplarelor»”, ci s-a supărat-foc - după doi ani de la *dispariția exemplarelor din librării*, de la *depozitarea lor* - când Liiceanu cu același nume *le-a trimis la topit*, la fabrica de hârtie Bușteni;

-“Fac parte dintr-o generatie mai tinara (aveam noua ani in 1977) si m-am intrebat deseori daca Goma nu are dreptate, daca tratamentul necrutator aplicat lumii culturale, dupa 1990, nu are si un dram de adevar. Cred ca, in multe pagini, sint afirmatii juste. Numai ca, asa cum scriam la inceput, exista **un exces care deranjeaza**.”(subl. mea)

O. Simonca deploră, critică “excesul”, păcat al autorului. Însă nu-l numește. De ce ar face-o?, doar în România, când cineva intenționează să critice ceva sau pe cineva, în cel mai curajos caz desemnează pe... “Se știe el...” Ei bine, îl scutesc pe O.S. de cheltuirea pe un cincinal a rezervei de curaj civic, re-spunând în locul său:

«Excesul-care-deranjează, în România, și nu doar cea a literelor

este este nemaipomenitul, nemaiobișnuitul, neromânească reflex de a scoate un “Au!”, de durere, atunci când ești lovit pe nedrept, pe neașteptate de cineva de alături - un șefuleț. Excesul de care mă acuză O.S. fiind o normală reacție, nenormală, anormală fiind animala, neomenească obișnuință a românului de a nu se plânge, de a nu reacționa la nedreptăți, potrivit înțelepciunii robului etern: «Să-l supăr, să-l provoc să mă lovească și mai tare? Să mă plâng? Unde, la cine? Tot la *ei*? Până la Dumnezeu te mănancă sfinții...»

La urma urmei ar trebui să nu-mi pese de “concepția” lui O. Simonca, potrivit căreia normalitatea ar fi... exces. Exces, de ce? De demnitate, de... normalitate? Nu are decât să-și ducă tot așa cariera de “director de conștiințe”, nu va fi unicul, dar cu certitudine: tot lamentabil, în genul “celor mari”: Manolescu, I.B. Lefter, Liiceanu (să nu fie uitat Lupescu!) Patapievici, Mihăieș, Mușat, Adameșteanu, Blandiana. Eu nu-i îngădui unui O. Simonca să-mi dea indicații-prețioase de normalitate, să și le dea lui, la oglindă. Și să le îndeplinească.

Criticul sever al meu nu este capabil să producă un citat onest, ci frânturi interpretabile de către oameni de rea-credință - ca el, O.S. și ca mult prea mulți colegi din generația sa (cei care aveau nouă ani în 1977). Aceștia, alcătuind, azi, “elita tânără (deși, la 40 ani, este post-tânără) a intelectualității române” sunt lipsiți de *simțul memoriei*: pe de o parte nu știu ce s-a petrecut în spațiul carpatodunărean înainte de revoluția lui Brucan - și nici nu-i interesează - pe de alta sunt atât de plini de sine și atât de mândri mândri de performanțele lor cultura-lofage (cei care aveau nouă ani în 1977...), de... *viteza acumulării*, de parcă decembrie 1989 s-a produs ca urmare a acțiunilor lor, de aceea consideră inutilă permanenta informare privind istoria noastră, așa cum a fost - dar a fost, totuși. Și mai ales, mai ales ignoră constanta etică a memoriei - ca istorie scrisă. Din același aluat (suficiență+ infatuare) sunt alcătuiți și O. Pecican, Ruxandra Cesereanu, Șt. Borbely, Laszlo Alexandru - persoane care, prin vârstă au avut norocul de a nu fi cu totul schilodiți de școala, de cultura comunistă - atât: au avut norocul. În faza formării au avut acces la tot ce le era interzis și pedepsit celor din generațiile precedente: cărți, reviste, călătorii, burse în Occident... Au asimilat hulpav o imensă și dezordonată cantitate de informații (și în timp record, am mai spus), numai că, parafrazându-l pe N. Iorga vorbind despre un ardelean: “[deține] Multe [informații], dar nu tăte-s bune...”. Fiindcă, orice ar crede tinerii istorici și literați care au atingere cu *memoria*, istoria ceea, chiar scrisă cu minuscule, rămâne coloana vertebrală a fiecărui intelectual umanist care părăsește statutul de inginer - după cum părinții, bunicii săi părăsiseră ciobănia, ciocănia, urcaseră la oraș, unde intraseră în categoria mentală, ireparabilă, nevindecabilă a cadrelor-de-stat-și de-partid. Mai vârtos când cel care avea 9 ani în 1977 se aventurează în tratarea de sus, din avion a faptelor de proză și de istorie propriu-zisă.

Exagerez? Deloc. Sunt excesiv? - doar în ochii și sub condeiul

celor care își imaginează că... avînd ei 7 ani în 1977, nu le mai este indispensabilă informarea, zi de zi, pas cu pas, nu în salturi. Și că ei se deosebesc de predecesori doar fiindcă sunt mai-tineri (față de bătrâni, dar față de... tineretul din ziua de azi?, nu fac ei parte din bătrînetul-post1989?), deci se pot dispensa fără pagubă de morală-în-istorie și în istoria literaturii.

Nu, nu: istoria-istorie, și a literaturii, este nu doar istoria-operei, ci și istoria-vieții autorului. Cei care au eliminat "viața" din istoria literară aveau ei înșiși de ascuns fapte de viață rușinoase, condamnabile, mizerabile. Fiindcă "operă" tot nu aveau.

O. Simonca scrie - citez:

"In loc sa se discute, pe textul lui Goma, diverse afirmatii, se difuzeaza acest calificativ" [*antisemit*, nota mea, P.G.]. Și:

"Pina la urma, Uniunea Scriitorilor a reactionat administrativ, cit timp nu a produs acele citate, texte, fragmente care sa-l incrimineze pe Goma".

Până aici nimic de obiectat. Normal gândit, normal exprimat. Însă când citează el însuși (din Goma) o face astfel:

„...acolo, in Asia centrala, din august 1941 pina in august 1944 bolsevicii evrei fugari capatasera instructajul apropiat pentru a deveni comisari – guvernanti in tarile care urmau a fi ocupate si sovietizate“. Multi evrei s-ar fi manifestat prin „talentele de calai ai romanilor din Basarabia, Bucovina, Herta intre 28 iunie 1940 si 22 iunie 1941”.

Citatul este corect - numai că cel care arată clasei textul ca pe un extemporal debil, cu indexul celeilalte mâini însulițîndu-l pe autorul... debilității este el însuși o persoană inocentă, virgină - și primejdioasă, fiindcă nu știe dacă afirmațiile conținute sunt adevărate sau ba, iar dacă știe..., nu își permite să scrie ceea ce știe și, eventual crede, ci, ca tot românul-sub-vremi: doar ceea *ce se cere*, ceea ce este abject-corectitudinal să exprime.

Oricare știutor de carte (citește: informat) - cu condiția să nu fie terorizat de holocaustologi - poate confirma fiecare cuvânt, nu doar pasaj din ceea ce am scris în **Săptămâna Roșie**, volum alcătuit în proporție de cel puțin 50% din documente indicate, cu trimitere la arhive - deci verificabile. Or fi ele documente, însă pe meleaguri a rămas în capul bieților oameni "criteriul" bolșevic al judecării adevărului: "Căci există un adevăr subiectiv, burghez și căci există un adevăr obiectiv, comunist, al nostru - căci". În virtutea acestei scorii persistente, neointelectualii țării - care, totuși, nu au trecut prin Pitești, iar până în 1990 nici nu auziseră de Reeducare - împart *documentele* în două categorii distincte: "adevărate", de pildă cel scris pe stela de la Coral: "400 000 de evrei uciși de români" și "neadevărate", printre care rapoartele serviciului secret al Armatei relatînd atacarea coloanelor de refugiați români de către bande de evrei, după 28 iunie 1940 - acestea respinse cu indignare, pentru că ar fi fost "fabricate în atelie-

rele poliției antonesciene” - citat din Laszlo Alexandru. Un istoric de formație precum Ovidiu Pecican mă acuzase (tot prin 2005) că, în **Săptămâna Roșie** nu prezint *documente* care să-mi legitimizeze afirmațiile, însă din lene, din certitudinea că punctul său de vedere nu va fi contrazis, fiind el punctul de vedere al Holocaustologiei Universale, comisese imprudenața de a adăuga: “Am în față volumul lui Goma...” Or volumul-lui-Goma, am mai spus, este pe jumătate ocupat de documente... Ce negau Laszlo, Pecican și alți Totoki?: adevărul?, autenticitatea documentelor? Sau folosirea lor, în scopul dovedirii - adevărului-adevărat - acela că evreii din Basarabia și din Bucovina de Nord nu fuseseră doar victime, îngerași inocenți ci - *cu un an mai devreme, după Ocuparea pământurilor românești de către ruși* - călăi feroci? Dar aceasta este o obișnuință - și o practică - de ne-istoric, de ne-jurnalist, de ne-intelectual, aceea de a nega un adevăr care nu-ți este pe plac ție, apărător voluntar al “adevărului”, unul și indivizibil, al holocaustologilor.

Același istoric, Pecican a continuat să mă acuze de “antisemitism”, fără a lua în seamă una dintre băgările de seamă ale mele:

«În 1994 volumul **Situația evreilor din România** (1939-1941), alcătuit de istorici militari, urmînd a fi lansat în librării, a fost oprit de Augustin Buzura, președintele Fundației Culturale România - editoarea lucrării - și a fost trimis la topit. O. Pecican, istoric - și clujean - avea cunoștința de existența culegerii, ca și de crima de distrugere a volumul conținînd **documente** despre perioada indicată. Jumătate din bibliografia **Săptămânii Roșii** provine din acest volum - un exemplar salvat ca prin minune fusese re-imprimat. Tăcînd fapta lui Buzura - *distrugerea unei culegeri de documente* - istoricul Pecican devine complice al faptei comisă la denunțul Comunităților evreiești din România - cea care are tot interesul să ascundă adevărul privind comportamentul evreilor din Basarabia și Bucovina de Nord după 28 iunie 1940».

Adaug: în “dezbaterea” despre oportunitatea publicării acelor documente, firește, holocaustologii: Ancel, Oișteanu, B. Marian, Al. Florian s-au declarat cu hotărîre împotriva, negînd cu violență autenticitatea lor, sub pretext că “proveneau din arhivele poliției antonesciene” (argument gășibil în textele contestatate lui Laszlo). Iar Teșu Solomovici, pe atunci nu foarte virulent cu *goi*-ii care încercau, timid, să exprime punctul de vedere al comunității românești, ca victime directe a sovietiştilor, dar și victime prin închiderea gurii, pentru a nu lăsa *goi*-lor nici o posibilitate de replică - folosind insolenta gălăgioasă a holocaustologilor, acuzațiile imbecile de «Antisemitule!», ca nu care cumva adevărul să răzbată la lumină, comenta astfel - citez din memorie, aici, în alte părți am reprodus întocmai cuvintele lui:

‘Documentele acelea, publicate, ar provoca un nou val de antisemitism *am citit câteva dintre ele: sunt insuportabile*’(s.m.P.G.)

Am încercat să-i dau replica (în *Ziua*):

‘Așadar, *documentele*, ele și doar ele, sunt... insuportabile (și ar provoca un nou val de antisemitism)? Dar *faptele* evreilor descrise în acele documente? Cum sunt ele? Suportabile pe-linia-diktatului-holocaustologic rostit de la Washington, potrivit căruia românii sunt vinovați de uciderea a 400 000 de evrei?’

S-a aplicat și în cazul volumului de documente despre relațiile dintre români și evrei, în perioada 1939-1945 - cel ce ar fi trebuit să apară sub direcția lui Buzura - aceeași sentință de condamnare la moarte sionisto-bolșevică: om, grup, carte - trebuia să piară, nu pentru că ar fi vinovat/ți/te de o faptă rea - ci pentru *potențialitatea primejdiei de a se afla că și evreii sunt capabili de acte de barbarie, ca ei au fost, nu mereu victime, ci adesea și călăi.*

Aici: documentele, insuportabil... de adevărate, veneau în contradicție cu “adevărul” de clasă și de rasă, deci trebuiau cu orice preț ascunse, interzise de a fi publicate, chiar distruse. Și cum faptele de înaltă trădare a propriei comunități, în folosul comunității evreiești, sunt răsplătite - întru încurajarea altora - Buzura a fost pe dată “onorat” cu diploma de doctor *honoris* (sic) *causa* a Universității din Ierusalim (am mai spus asta de vreo trei ori, am s-o mai spun de încă treizeci). Și am mai spus ce am spus și despre co-ardeleanul lui Buzura: Manolescu. Și el și-a trădat comunitatea prin inventarea culpei de “antisemitism” la doi colegi (totuși) ai săi, L. I. Stoiciu și autorul acestor rânduri, arginții vânzării numindu-se: postul de ambasador al UNESCO, obținut prin asociatul său întru afaceri Silviu Lupescu, prin Taubman, prin Gordon - și în secundar prin curierul-turnător securist H. Zalis, prieten al altui vânjos ardelean: N. Breban.

Deci, vorba altui-alt ardelean - acesta moț autentic, vânzător al lui Horia:

“Se plătie...” - în traducere: merită să-ți vinzi fratele: capeți răs-plată pentru această faptă.

O. Simonca face parte din masele-largi de români culpabilizați de rușii ocupanți și de evreii (cu doi *i* - voi reveni) auxiliari ai lor. Dintre “colegii” săi: I.B. Lefter, Rogozanu, Cărtărescu, C. Preda, Pavel Gheo și ceilalți dilemioți negatori ai lui Eminescu. Prin genele-a fost transmisă *culpabilitatea-universală* (după diktatul lui Wiesel: “*Românii au ucis, au ucis, au ucis!*”), rezultatul fiind cel pe care îl constatăm cu oroare, rușine: fii, nepoții, românii contemporani cu persecuțiile împotriva evreilor sunt și ei culpabilizați până în măduva oaselor, chiar dacă nu sunt capabili să explice în ce constă culpa (precum nemții în general, cei din RDG în special: într-atât au fost bătuți la cap că ei, cu toții “naziști” sunt vinovați de toate relele planetare, încât avem exemplul terifiant al reeducării-nemțești în cancelarul Angela Merkel, altfel o femeie cu capul pe umeri, însă de cum vine vorba de Holocaust i se înalță deasupra gâtului un cap de tablă zincată, în două dimensiuni - și mort). Din generația lui O.

Simonca tinerii (vreau să spun: erau tineri biologic în urmă cu 20 ani) fie proveniți din familii de culpabilizați, fie din familii de culpabilizatori (tot la victimă-călău ne-am întors), deși ajunși la maturitate (au în jur de 40 ani - dacă aveau 9 în 1977...- nu își “permit”, doamne-fereste să rostească, ori scrie ceva avînd atingere cu *adevărul*, sau măcar *să nu scrie neadevăruri* :

Pentru a nu-și compromite cariera.

Fiindcă, nu vor ști ei multe, poate nici cuvintele lui N. Breban care au devenit literă de evanghelie “după revoluție”: **Nu te poți pune cu evreii, ei sunt peste tot, în toate...** dar... prudența este recomandabilă în România, când este vorba de *adevărul-adevărat* în contradicție cu *adevărul-etnic-sionist*.

Am ajuns la “doi i” - iată gândul-scrisul lui O. Simonca:

“Aproape peste tot, în textul lui Goma, se vorbește de evrei cu doi de i, nici o nuanță, nici o retenție, nici o pastrare a cumpatului”. (subl. mea)

Același reproș idiot mi-l făcuseră, în scris și Buduca și H. Gârbea. Imaginistul Scriitorilor Români, descoperise de vreo sută douăzeci de ori cuvântul “evreii” în al meu **Jurnal 2005**, numărînd 680 pagini și, ca un băiat mare, concluzionase singur-singurel, chiar fără ajutorul dezinteresat al Excelenței sale Caius : “Goma este antisemit!”. La care eu răspusesem într-o emisiune TV prin telefon (sic) cam așa:

‘De ce un impostor, un notoriu falsificator de istorie, un maghiarolatra isteric, un antiromân turbat ca Wiesel are dreptul să rostească, în public - la Sighet - : «**Românii au ucis, au ucis, au ucis!**»?, iar eu nu am dreptul să afirm că evreii au fost slugi obediente, chiar fanatice ale bolșevicilor ruși ocupanți ai României?’

Și, mă rog frumos: care este neadevărul, calomnia, insulta în afirmația mea citată de O.M. „**Holocaustul Rosu, de care evreii s-au făcut vinovați, încă din 1917, în Rusia...**“? Dar în citatul: „**Intre 28 iunie și 3 iulie 1940, dusmanul de moarte – Rusul, avîndu-l unealta fidelă, fanatică pe evreu**“? Dar în: „**«evacuarea» armatei și a civililor din Teritoriile Ocupate în iunie-iulie 1940 a constituit, din partea evreilor, nu a rusilor ocupanți prilej de agresiune salbatică, fanatică, rasistă, anti-romanească, anti-goii, anti-creștină (incalcarea Poruncii a 6-a!)**“ (...) „**evreii, începînd din 28 iunie 1940, au dovedit că sînt capabili de cruzime asiatică, de violență oarbă, de acte de barbarie, de sadism**“. Ei ar fi practicat „**omucidul**” [ba, să avem iertare: nu “ar fi practicat”, eu scrisesem limpede: “au practicat - și practică, în continuare, în Palestina”] “**care a întunecat-însingurat întreg secolul al 20-lea o dată cu Revoluția bolșevică, opera teoretică a lor, opera materializată și de ei prin teroare-teroare-teroare**“, încheind (el, O. Simonca): “**De ce s-a ajuns aici, de ce Goma scrie așa, de ce scrie Goma că românii s-au „razbunat” pe evrei, declansînd Holocaustul, pentru Saptamina Rosie?**” (sublinierile mele).

Această întrebare patetică și împleticită și proastă (a se re-citi citatul ultim: **“...de ce scrie Goma că românii s-au ‘razbunat’ pe evrei, declansind Holocaustul, pentru Săptămâna Rosie?”**) mi-o adresează O. Simonca traficînd cronologia și gramatica și logica - deci adevărul:

Afirmînd că românii s-au răzbunat pe evrei, spuneam ceea ce am și spus: că *mai întîi evreii i-au martirizat pe români, începînd din 28 iunie 1940* (printre victime: tatăl meu, arestat de enkavediști evrei, anchetat de comandantul NKVD Orhei, pe nume G. Goldenberg), iar *după un an, începînd din iulie 1941, românii s-au răzbunat* - ce e atât de greu de înțeles?, dorește O. Simonca să repet, doar pentru el?

“Pina la urma, Goma ridică o problema de istorie: au avut evreii vreun rol în ceea ce el numește „atrocitățile” comise de Armata Rosie, după cedarea Basarabiei, în 1940? Și dacă au avut, se mai întreaba Goma, de ce nu recunosc evreii aceste lucruri? Problema, așa cum este prezentată de noi, pare gravă și importantă, și nimeni n-ar avea obiecții să fie discutată. Numai că problema, cum e ea enunțată de Goma, este însoțită de o risipă de invective, ceea ce blochează discuția, înainte de a fi început. Goma nu discută o problemă de istorie, el își închide propria lui dezbatere fiind excesiv, nedrept și injurios. El reduce o discuție care ar putea fi fecundă la o serie de afirmații hazardate, extrem de daunătoare discutării faptelor istorice sine ira et studio”.

Vasăzică dezbateră nu poate avea loc, numai pentru că Goma - intervenit târziu - “își închide” [el însuși, de capul lui] “propria dezbateră” [eu, naivul, care credeam că o dezbateră se realizează în cel puțin doi...], “fiind excesiv, nedrept, injurios”! Noroc cu O. Simonca, altfel cititorii *Observatorului Cultural* (sic) nu ar fi înțeles *motivul pentru care evreii (cu doi i) refuză - nu de ieri, ci de totdeauna, cu mult înaintea apariției lui Goma - “discutarea faptelor istorice sine ira et studio”* (sic). Ei, bine, evreii nu au încotro, sunt obligați să refuze dialogul din cauză că Goma folosește “afirmații hazardate”, “injurii”, “invective” - știut fiind (din familia lui O. Simonca): aruncîndu-i unui *ne-evreu* ca mine, dar evreu prin fiul meu, cel avînd mamă evreică cuvîntul scuipat: “antisemit”, l-ai neutralizat, l-ai lichidat, nu mai ai cu cine dezbate...sine ira et studio”.

Nici eu nu înțeleg cum poate fi O. Simonca atât de neinformată (am fost drăguț cu el, nu-i așa?), încât să pună întrebări de elev cretin, ori, mai grav: care face pe cretinul, ultima fiind aceasta:

“Si de ce Goma aminteste ca, pentru basarabeni, Antonescu era «Maresalul dezrobitor»? Ce a insemnat, de fapt, reintrarea armatei romane in Basarabia, nu un lung sir de atrocitati declansate impotriva evreilor, a tiganilor si chiar a populatiei romanesti, chinuita de un razboi pe care nu-l mai recunostea si nu si-l mai dorea?”

Doamne-Dumnezeule! Cum să dialoghezi cu un O. Simonca,

cvadragenar incapabil să înțeleagă *adevărul evident* al citatului de mai sus, dar perfect capabil să-l nege? Ca și Laszlo Alexandru - care declara tot în necunoștință de cauză - că el se simte mai aproape de victimele evrei, decât de victimele români (în Basarabia!), O. Simonca inversează cronologia faptelor, falsifică adevărul - pe el interesându-l “atrocitățile declanșate împotriva evreilor, a țiganilor” (*întâmpilate la un an după atrocitățile bolșevicilor evrei*) - iar aici introduce cu nerușinare pentru cititorii analfabeți ai foii la care scrie: **“și chiar a populației românești”** și nu *atrocitățile declanșate împotriva tuturor românilor din Basarabia și Bucovina, începând din 28 iunie 1940.*

Iar la urmă o trânteste:

“Eu cred ca evreii din Romania au suferit la fel de mult ca si romanii din Romania, dupa razboi, si ca regimul comunist a avut accente antisemite”.

Numai că adevărul-adevărat este, nu cel pe care l-a auzit în familia sa, în cercul-ei-strâmt, în ghettoul în care s-a format actualul critic al fiorosului antisemit Goma, ci acela rezezat pe informațiile salvate de la distrugerea deliberată ca și de furtul arhivelor privitoare la “relațiile româno-evreiești”, imediat după 23 august 1944, prin comandoul sovietic condus de generalul Mișa Nahum.

Dar cum își îngăduie O. Simonca să scrie această minciuna sfruntată: “evreii din România au suferit la fel de mult ca și Românii din România, *după război*”? Cum, “la fel de mult”, tovarășe Simonca?:

- au fost ei vânați și “repatriați în Siberia” - ca basarabenii și Bucovinenii de Nord - aceștia numai *ne-evrei*?

- au fost ei alungați din casele confiscate românilor și repartizate lor, evreilor dintre care măcar o sută de mii erau evrei-unguri (din Ungaria, nu este inutilă precizarea), trimiși la noi de ruși, pentru a pune pe roate “NKVD-ul românesc”, iar vreo cinci sute de mii dăruite grațios evreilor “sovietici” - din care peste patru sute de mii trecuți la rubrica “victime ale românilor”, care “victime” erau în viață, în uniforme de securiști, de procurori, de milițieni lăfăindu-se în casele confiscate “călăilor”?

- au fost ei arestați pentru că nu plățiseră cotele?, pentru că refuzaseră să intre în colhozuri - ca *ne-evreii* ?

- li s-a interzis evreilor să ocupe slujbele, posturile convenite după studii, după vechime - cum li se interzisesese românilor? Ba chiar din contra: o mulțime de tovarășe-evrei neavând nici studii secundare au fost unși de ocupantul rus profesori universitari români, conducători de institute științifice românești - în timp ce copiii români li s-a interzis să frecventeze liceele și facultățile, fiindcă părinții lor erau închiși ori morți-la-Stalingrad ori fuseseră - oroare! - “burjui”?

- au fost măcar muștrați, dacă nu condamnați la închisoare pentru “ură de rasă” acei evrei care își exprimau public și în presă disprețul, ura față de români, față de cultura română, față de personalități de

seamă ale noastre, față de tradițiile, de religia românilor?;

- cu câteva excepții cunoscute de toți (Steinhardt, Wurmbrandt, precum și unii sioniști militanți), câți evrei au fost închiși ca *deținuți politici anticomuniști*?; dar deportați în Bărăgan? (în satul-nou Lătești, din vreo 200 de foști deținuți, doar doi erau evrei: Frieda Lacaze, condamnată pentru spionaj în favoarea Angliei și Ancel Gruber, fost kapo la Auschwitz), restul fiind *ne-evrei*?

Și încă și încă...

Ceea ce am “divulgat” eu în cărțile mele ca *fapte* nu mai constituie de multă vreme “secrete de stat”, ci *adevăruri-care-nu-trebuiesc-rostite*, pentru a nu-i contraria, ofensa, insulta, calomnia dragă-doamne, pe evreii (cu doi *i*) care numai bine ne-au dorit, numai bine ne-au făcut, de la 1812 până azi și ne-o fac, în continuare, ținând morțiș la adevărul lor etnic: singurul genocid din Istoria Omenirii a fost Holocaustul; singurele victime - din Istoria Omenirii - au fost evreii, ei și numai ei, alte etnii (ca armenii, de pildă) care pretind că și ele au suferit masacre cu caracter de genocid mint, încearcă să uzurpe monopolul persecuțiilor pe care însuși Iahve li l-a dat lor - și numai lor, odată cu pământul Palestinei. Ei fiind Victima goilor, Inocentul Absolut.

O paranteză:

În “Raportul final...” capodoperă a cuplului Tismăneanu-Bănescu editată la Humanitas-BMW de cobilițarul poligraf Liiceanu, poate fi întâlnită în subdiviziunea a șaptea: „Antisemitismul” - monumentala minciună din care citez:

„Perioada Ceaușescu a marcat o extindere a antisemitismului, până într-acolo încât în presa de partid și sub semnătura cunoscuților lui ciraci, au apărut între 1970-1989 articole, poezii și broșuri de un antisemitism fățiș și chiar periculos”.

Neadevăr, desigur: perioada arătată nu a marcat “extinderea antisemitismului”, ci diminuarea atotputerniciei evreilor în România (în dauna autohtonilor, a băștinașilor, a indigenilor), instalată în 1944, întreținută de brava Armată Roșie, cu tancurile-i legendare.

Iar în Nota la acest text ce mai citim? Iată mai ce:

„Vezi Scrisoarea Ministerului de Externe Israelian, nr. 971 / 26 din 16.10.1983, către ambasada Israelului la Washington, în care se specifică apariția cu asentimentul cenzurii a cărților Basmе de M. Eminescu, în Editura Ion Creangă pentru toți copiii [?] și Ion Lăncrănjan, Fiul Secetei. Volumul IX din Opere complete al lui M.Eminescu, cu toate articolele antisemite scrise de el în presa timpului, fără ca Academia Română, editoarea volumului, să facă vreo observație negativă la adresa antisemitismului. Vezi și Symposionul ACMEOR, împreună cu Asociația Scriitorilor Israelieni de limbă română, asupra antisemitismului, Tel Aviv, noiembrie 1981. Vezi și Viața Noastră, Tel Aviv, 9.11.1983” (sublinierile îmi aparțin).

Vasăzică holocaustologii (printre ei *goi*-ul O. Pecican) îmi reproșează - aiurea - “lipsa documentelor” din **Săptămâna Roșie**, însă

ei, fără de rușine se reazemă pe o “scrisoare oficială” fără trimitere la arhivă, cotă etc; pomenesc un Symposium - fără a indica: unde au fost consemnate în scris luările de cuvânt ? Și: în care basm de Eminescu, a fost descoperit „antisemitismul”? Și încă: de ce Ministerul de Externe Israelian transmite aceste denunțuri caracterizate la Washington - și nu la București, unde apar „Basmele”?!

Citatul din “Raportul final...” dovedește o dată mai mult că holocaustologii mint tot timpul, mint fără rușine, obișnuiți să nu fie amendați, nici măcar criticați-tovărășește grație oamenilor din categoria lui O. Simonca - aici:

1. Când afirmă că “Perioada Ceaușescu a marcat o extindere a antisemitismului” (nu este primul anticeaușism al lui Tismăneanu - marcat de ura clanului Tismenețki împotriva clanului Ceaușescu, înlocuitorul mosckoviților veniți-pe-tanc - mai afirmase el (dar și umoristul Cosașu cel cu: “comunismul, la noi a fost o blenoragie de tinerețe”) că evreii din România fuseseră... “alungați” de Ceaușescu). Dovada că minte cu seninătate: recentul articol al lui Teșu Solomovici, în *Ziua*, în care vorbește de relațiile deosebit de amicale dintre evrei și “alungătorul” Ceaușescu (a căror “temperatură înaltă” am simțit-o și eu din plin încă din 1971, după apariția, în Franța și în Germania a romanului **Ostinato**, când stewardesele companiei Elal cereau călătorilor urmînd să debarce la București să predea la bord cărțile lui Goma - dar nu și ale lui Soljenițin, nu ale lui Eliade, nu ale lui Cioran -, apoi în 1977 an în care Securitatea lui Ceaușescu era tovărășește ajutată de serviciile secrete israeliene până și în răspîndirea “informației” că Goma este, nu doar “antisemit”, dar, semit el însuși - vezi megafonul Organei Puturoase, V.C. Tudor, cel care îmi scria-scrie numele: Paul Evremovici Goma...);

Mai minte nerușinat “Raportul final” când... se deconspiră ca boul (zicală evreiască: “Ovreii sunt în general deștepți, dar să te ferească Dumnezeu de jidanul prost”), amintind de una din paginile odioase ale comunității colaboratoare fără frontiere a ocupanților ruși ai României, aici rolul odios al unor komisari, dar și a unor instituții evreiești în interzicerea multor scriitori români, vii și morți, punerea la index a unor cărți - printre acestea, **Publicistica** lui Eminescu, retrasă și arsă în urma campaniei internaționale a securistului rabin Rosen - justificată post-festum de colegii de generație ai lui O. Simonca, adunați în jurul foii înalt diversioniste *Dilema*.

...Și nu-i pot tăcea pe conducătorii de cenacluri literare (am mai spus-o, am s-o mai spun) unde tinerii ar fi putut căpăta primele noțiuni de morală scriitoricească, însă profesorii (de doar estetică: “numai opera contează la un scriitor, nu și viața...”) îi îndemneau, chiar de nu erau întrebați, să rămână în literatură, să nu se rătăcească în... natură; să se scufunde în poezie, nu în adevăr...

Ceea ce au semănat de-a lungul cruntelor decenii siberiene Manolescu, Crohmălniceanu, M. Martin, I.B. Lefter, Cărtărescu... se culege acum, după 20 ani de libertate: o curată post-literatură.

Și, “din partea casei”, limba română practică, nu ca “înainte de revoluție” de ciocnari și de cizmari (contribuțiile semianalfabetului Ceaușescu rămase în folclor fiind: “Vie’nam”, “Secoritate”), ci ca acum, și nu doar de către “politicienii democrați” exprimându-se prin interjecții, râgâituri, bășinături, înjurături, acestea plurisilabice - ca niște derbedei-ai-zilelor noastre care nu au deschis o carte în viața lor, ci și de jurnaliști-de-frunte, de animatori de televiziune, iar de curând de o odraslă prezidențială, cea cu succesurile...

27. F. S.: În anii 80, la Paris, în plin... succes occidental, în fața atâtor traduceri în alte limbi, va arătați nemulțumirea că în românește nu sunteți editat. Răsfăț, sau realitate?

27. P.G. Și una și alta... Suferința nedînd semne că va lua sfârșit, accentuam răsfățul întru echilibrare și neutralizare. Speram că astfel voi speria ghinionul, voi sparge blestemul de avea atâtea cărți publicate în ne-românește - în jur de 20 titluri - și niciuna în limba în care le scrisesem.

Fiind consultat de unii traducători în legătură cu sensul unor fraze, cu anume expresii, cuvinte - mai ales în franceză, cu Alain Paruit, am înțeles că proza mea nu “trece” cum aș fi dorit (în engleză și în suedeză nu puteam verifica, însă în germană, chiar dacă nu cunosc temeinic limba, “găsisem”, discutînd cu traducătorii, echivalente mulțumitoare).

Poeții români se consolează cu: “Oricum, poezia nu poate fi tradusă”. Dar prozatorii - cu ce se vor fi consolînd? Știam că maniera mea de a scrie este pasabil contorsionată, că nu mă pot abține de a confecționa “cuvinte-noi” (sau doar noi haine pentru trupuri vechi), că sintaxa mea este uneori inutil îmbârligată, câteodată o ia peste arătură, că altele uit să mai pun punct și o țin așa, tot așa...

Acestea ar fi cusururi ale prozei mele care însă nu ar fi prezentat piedeci în traducerea ei în alte limbi. Mi-o spuneam, o spuneam, invocînd experiența de traducător din franceză împreună cu soția din Pagnol, din Balzac, din Céline (începusem **Mort à credit**, din care credeam că vom da o bună variantă în românește, aveam acordul verbal al lui Marin Preda, însă după un an de lucru am aflat că Cezar Ivănescu încheiase, de o lună, un contract adevărat, drept care am abandonat proiectul. Filele, în jur de 150, vor fi zăcînd în pivnițele Securității, eu refuzînd să-mi recuperez manuscrisele confiscate la ultima arestare, cea din 1977). Apoi varianta românească a cărții lui Faulkner, lucrată în colaborare cu Horia Florian Popescu, **Is I Lay Dying** (titlu intraductibil în românește, fiindcă ar fi dat: **Pe cînd trăgeam să mor**, așa că am adoptat varianta lui Radu Lupan: **Pe patul de moarte...**) - chiar de nu era o mare reușită, era, totuși, o ne-nereușită...

Voiam să spun - dacă nu s-a înțeles: nu eram mulțumit de modul

în care fuseseră traduse în franceză cărțile mele, în ciuda talentului și străduințelor lui Alain Paruit (fusesem ulcerat, de pildă că pentru titlul **Arta reFugii** nu se găsisse în franceză decât echivalentul tern și necuprinzător: **L'Art de la fugue** ; însă când același volum a fost tradus în italiană și nici italianul Cugno nu a găsit decât...**L'arte della fuga**)... Prin urmare, mă răsfățam, plângându-mi mie pe umăr, întrebându-mă de ce Dumnezeu nu am norocul de a-mi putea edita măcar o carte în limba în care o scrisesem: românește? Bineînțeles, nici măcar în gând nu mă războiam cu alde Eugen Barbu, Băieșu, Fănuș, copilul lor spiritual Dinescu, cei care susțineau că Goma nu este scriitor, pentru că nu are cărți (în românește) - ceea ce era adevărat...

Am scris în mai multe rânduri despre... ghinionul de a nu-mi putea vedea în românește **Ostinato** - nici la editura lui Ioan Cușa, la Paris, nici la editura madrilenă a lui Aurelio Răuță. Cu excepția acestora doi din Europa și încă a unui camarad al lor din Canada, toți legionarii din exil mă considerau jidovit, bolșevic, fiindcă mă atinsesem de Anania, teolog securist, reeducator al legionarilor la Aiud, trimis în America pentru a provoca tulburare printre exilați și, în strânsă colaborare cu organizațiile evreiești, calomnierea, acuzarea lui Trifa de "ucidere a evreilor în timpul guvernării legionare". A cerut expulzarea aceluia din USA (și a reușit, Spurcăciunea Sa, Onania, cum îi mai spun aiudeni!); dar păcatele mele de jidovit - și de anti-legionar - nu se rezumau doar la "ponegrirea" marelui poet Anania (hăl cu Mioritza), dar, blasfemie: mă legasem de însuși basarabeanul meu, Plămădeală, "strălucitul anglist", cum mi-l apăra Liiceanu, când eu îi spuneam altceva, cu adevărat-adevărat și ce știa întreg Sibiul-Făgărașul-Amlașul (cu excepția lui Noica...), anume că și tovarășul popă Leonida făcuse pactul cu Necuratul Sec'. În turneele sale în Lumea Nouă îi mințise pe neinformații exilați din Canada și USA că Ceaușescu... "doar că își zice comunist, în realitate e român de-al nostru, nu alogen ca alții, simte românește și iubește tricolorul..."-discursul lui era plicticos de asemenea emisiunile vocale ale altor emi-sari de marcă bântuind Europa: Buzura, Sorescu, pictorul Nicodim...

Așadar: în 1972, în prima călătorie în Occident, la Paris îl cunoscusem și pe Ioan Cușa. El avea editură și tipografie. De la prima întâlnire mi-a cerut **Ostinato**, să mi-o scoată în românește. I-am încredințat cu bucurie o dactilogramă. I-am dat și **Gherla**, în prima variantă. Întors în țară în 1973, am tot așteptat vestea-bună. Dar buna-veste nu a venit... La sfârșitul lui 1977, întors la Paris, de astă dată în exil, Cușa m-a asigurat că m-ar edita, însă nu știe dacă să începă cu **Ostinato** sau cu... Am mirosit o "intervenție" malefică - ca la noi, pe meleaguri, atât că de culoare inversă. În preajma morții Cușa mi-a încredințat:

«Moșule, nu m-au lăsat camarazii să te editez. M-am certat cu ei, te-am apărat - degeaba..."

Am aflat după aceea că cel mai îndârjit și influent camarad descurajator fusese colaboratorul său, D. Bacu - eu îl credeam prietenul meu! - autorul primei cărți despre Pitești (pe care dealtfel a stricat-o, după 1990, "revizuiind-o" à la Cioran, făcând apel și la o

prezentare a camaradului Ghiță Calciu)!

Într-o călătorie la Madrid, prin 1986, îndemnat și de Vintilă Horia, Aurelio Răuță mi-a promis că mă publică el în românește. Numai că și Răuță avea camarazi. A murit și el, iar **Ostinato** a așteptat până în 1992, publicarea, în sfârșit, în limba română, la București, la editura Univers.

Se vede că, basarabean fiind, nu pot scăpa de determinarea locului nașterii: m-am trezit între nicovală și... secere, între legionari, cu macedonenii lor (și ai mei!) și bolșevici cu ovreii aferenți (și ai mei, nu?). Orice aș face, orice aș scrie - ies rău: legionarii mă acuză că sunt jidovit, jidovii mă scuipă: «Lejionăroiule!, Antisimitule!»

Așa să - vorba ceea - tot trăiești (fericit)! Și să-i pizduiești și pe unii și pe alții egal de tâmpiți și de răufăcători: care să fie deosebirea, în raport cu mine și cu scrisul meu, între Anania și “R. Ioanid”? Dar între D. Bacu și “Oișteanu”?

Nu am avut prilejul să mă confrunt - până în 1990 - cu cititorii pentru care scriam: cei de limbă română - dacă nu aveam cărți... Fiecare carte tradusă-editată în ne-românește îmi provoca, desigur, o imensă mulțumire, însă... imediat, printr-o întoarcere pe cealaltă parte a ei nemulțumirea că și aceea ieșise în lume într-o haină străină: franceză, germană, neerlandeză, engleză... - dar nu în-pielea-goală românească; pe românește; în românește.

Intuiam, bănuiam, presupuneam că scriu binișor; uneori chiar bine. Atât, că nu aveam o confirmare din afara mea, de la cititori, de la comentatori români. Opiniile Anei despre ce scriesem îmi erau, desigur, prețioase, însă... nu și îndestulătoare: ea era prea-aproape de mine; ale Monicăi Lovinescu : și ele, însă acestea rămâneau exterioare, dânsa ocupându-se cu precădere de latura militantă a scrierilor; mai pe placul meu: ale lui Virgil Ierunca - dar și acelea erau destinate celor din țară, nu mie, autor... Semne bune îmi veneau dinspre Sanda Stolojan, Șerban Cristovici, Georg Focke, însă aveau un cusur capital în ochii mei: prea erau... pozitive...

Îmi doream - dar nu avusesem, în exil - o abordare normală a cărților mele, adică liber laudativă, dacă este ceva de laudă, normal interogativă, chiar normal neaprobativă în cazurile în care comentatorul găsea cusururi. Se va crede că sunt fățarnic, lăudăros, când afirm că simțeam, că *pif*-ul îmi indica unde este bine, unde este ne-bine, chiar prost, în fiecare proză, însă aveam nevoie de confirmare exterioară pentru a mă putea așterne pe corectat, pe reparat, pe ameliorat. Mie nici o carte nu mi-a ieșit din primul foc. Chiar dacă unele au fost scrise dintr-o răsufare, aceea era prima; urma a doua, urmau... următoarele “variante” (**Ostinato** a cunoscut vreo 15).

Mă resemnasem, când a apărut în exil I. Negoțescu. Lucra la **Istoria**... lui. Îmi ceruse și mie manuscrisele - originale, românești, ale cărților apărute în alte limbi. Am ezitat să i le încredințez:

De frică. Și dacă Nego va dărâma tot ce *se* construise - favorabil - despre scrisul meu, în exil? Simultan, și-a făcut loc teama... inversă: îl cunoșteam, îi cunoșteam scrisul, însă... Cum va putea scrie,

“obiectiv”, un hipersubiectiv ca el? Cele mai ditirambice laude la adresa mea, ca “animator” al Mișcării din 1977 el le scrisese; le repetase. Desigur, până atunci vorbise despre militantismul meu, dar când va da ochi cu produsele literare?

S-a înțeles: fiind privat atât timp de ecouri, sfârșisem prin a-mi fi teamă de eventualitatea unui comentariu “adevărat”. Cam tot pe atunci rămăsese în exil și Lucian Raicu. Numai că și el îmi fusese prieten în România, coleg de redacție și autor al unei cronice despre singura apariție editorială, în 1968 : **Camera de alături**. Și el se arătase interesat de originalele cărților mele, dar putea-va el fi... obiectiv?

Am sărit în apă și, cu un curaj de legendă, am încredințat lui Negoïțescu și lui Raicu fotocopiile după manuscrise.

Și unul și altul au scris “pozitiv” despre prozele mele.

«Știam eu că scriu bine...», mi-am zis, în barbă.

Așa că am continuat să comit proză... *așa*-istă cu jubilație, în care era o însemnată cantitate de disperare:

«Bine-bine, voi fi scriind eu bine - destul de *așa* - dar pentru cine? Numai pentru dragii de Monici, de Sanda Stolojan, de Cristo, de Nego, de Raicu?»

Când a venit vestea revoluției la români, firește m-am bucurat pentru compatrioții noștri (că făcuseră ceea ce nu le era în fire să facă: o revoluție!). Apoi m-am bucurat pentru mine:

«În sfârșit, voi fi editat, voi deveni și eu un-scriitor-cu-cărți-în-românește!»

Și am devenit - pentru câțiva ani.

Prin 1998 A. Frățilă mi-a cerut “ceva”, pentru editura ALL. I-am încredințat (cu mare drag) manuscrisul **Roman-intim**. A deschis o colecție (“Romanul românesc contemporan”) cu această carte a mea - apărută în 1999... Imediat după apariție s-a petrecut “ceva” despre care nu m-a informat editorul ci, ca de obicei, a fost nevoie să deduc eu, autor, urmarea, deci tot eu să păcătuiesc - prin bănuială:

Cu toate că fusese vorba ca ALL(FA) să editeze și alte cărți ale mele, ba chiar o serie-de-autor, după tipărirea **Romanului-intim** s-a așternut o tăcere... grea, românească, ciobănească, ardelenască, încât la un moment dat crezusem că bietul Frățilă decedase-prin-murire, de aceea... pe/cu/de drept tăcea el atât de răsunător. Am telefonat la editură, o doamnă mi-a spus: «Chiar acum a ieșit din birou, dar mai încercați altă dată...» Am încercat, alte-dăți, de fiecare dată nimeream pe “tocmai”. Normal ar fi fost ca Frățilă A., șeful, să mă contacteze el, el să-mi comunice “mica schimbare” survenită în înțelegerea noastră (orală, în fine, fără contract) de a scoate și alte cărți... Normal, la român? Unde s-a pomenit așa ceva? Nu-l văzusem în viața mea, comunicasem cu el prin poștă, mi se păruse un om... normal - ei bine, păcătuitorul eu eram: crezusem în corectitudinea-normalitate lui (dealtfel acest A. Frățilă, din acel moment - 1999 - a dispărut din viața mea, s-a întors în neantul frățileco-mioritic din care scosese capul

pentru un moment).

În cei doi-trei ani de după româneasca-întâmplare, din presă aflam ce autori, ce cărți mai fuseseră tipărite la ALLFA - în Colecția cu mine inaugurată: “Romanul românesc contemporan”: a apărut și Breban; și Țoiu, parcă și Buzura...

Asta trebuie să fi fost..., am tras eu concluzia pripită dar dreaptă - după 2-3 ani: Breban, Țoiu, Buzura (parcă și Bălăiță) îl vor fi înghesuit pe Frățilă la o discuție-de-principii:

De ce inaugurează el o colecție chiar cu Goma? Cuum? I-a promis și serie de autor? Ia să se termine cu nescriitorul-scandalagiu (încă nu eram “antisemit”, atunci Manolescu era...) - să nu i se mai publice nimic! Ce să-i explici? Dacă întreabă de ce nu mai continuă colaborarea? - să-i explici? Goma nu are dreptul nici la explicații - după cât rău a pricinuit scriitorimii române!

Și eu care mă umflam în pene, luând în serios spusele generalului Pleșiță în prima zi a arestării mele din 1 aprilie 1977:

«Cât rău ne-ai pricinuit tu, Guoma! Da-acuma, c-am pus laba pă tine...» - și dă-i și mută fălcile pricinuitoare...

Alde Țoiu ar fi în stare să nege: «Dar noi, breasla nu i-am mutat fălcile lui Goma - însă dacă el ne bate capul cu “*pișăcioasele sale scrieri, precum Gherla...*”» (citat exact din cuvintele sale publicate în același an, în *Cotidianul* !)

[Pentru că a venit vorba despre **Gherla**, aduc și eu vorba despre Țoiu: după apariția **Gherlei** la Gallimard, în 1976, securimea a dat în clocote, organizând campanii de presă - interne, externe - împotriva mea și a “calomniilor-la-adresa” proferate în “așa-zisa carte”; deasemeni au fost trimiși în Occident “colegi” de-ai mei, scriitori, pentru a-i lămuri pe Occidentali că Goma este un impostor, iar așa-zisa-carte o curat așazisă. Astfel au fost trimiși de Securitate la Stockholm, întâi Breban și Ivasiuc, pentru a-l descuraja pe editorul în suedeză al **Gherlei** de a o publica; aceiași au continuat la München “acțiunea de destrămare” (acesta fiind termenul tehnic), pe lângă Noël Bernard, apoi la Paris, pe lângă Monica Lovinescu, Virgil Ierunca și cei doi foști colegi de închisoare: Mihai Serdaru și Ion Varlam. Aceștia din urmă au fost îndemnați să scrie în presa pariziană despre impostorul Goma, Serdaru a refuzat, Varlam nu a reușit să publice nimic, drept care, mai târziu, în 1977, taman când eu eram arestat, i-a trimis lui Claude Gallimard o scrisoare de... demascare a autorului pe nedrept editat. Dar la Stockholm au mai fost trimiși - de Securitate, nu de Miliție - și scriitorii Bălăiță (membru al C.C.) și Țoiu, autor al romanului de debut **Moartea în pădure** (1965!), imitație servilă după **Vânătoare de lupi** (“lupii” fiind partizanii) a lui Petru Dumitriu. Scriitor atât de demn, Țoiu, încât devenise, în anii 60-70 preș pe care-și ștergeau picioarele, nu doar președintele numit de Ceaușescu: D.R. Popescu (și el C.C.-ist), dar orice activist, milițian, securist în “vizită” la sediul Uniunii Scriitorilor. Ce să facă scriitorii români la Stockholm? - publicarea în suedeză a **Gherlei** nu mai putea fi oprită, însă editorul Coeckelberghs ar putea fi... convins să nu-i publice

impostorului Goma și alte “pișăcioase” scrieri (ca **Gherla...**). Nu a fost, iar Țoiu s-a dezlănțuit - tot în *Cotidianul* - asupra “ovreiului șmecher, fost secretar al lui Tschombe” (ei și? care era subiectul logic în capul Țoiului: “ovreiul șmecher” - taman cel care îi găzduise pe “colegii și prietenii” soției sale, Gabriela Melinescu - sau Tschombe?)

Revin: Nu, fâlcile, nu. Însă nu doar fâlcile se mută unui scriitor ne-suferit, ca mine.

Să încerce să nege Frățilă, Breban, Țoiu acuzația mea. Să încerce! Să-mi ceară Frățilă “probe” că așa fusese. “Probe”? Nu am să-i dau nici o probă - el mi-a dat vreun răspuns la multele mele întrebări?

Acum, în 2008, privind înapoi - de astă dată: fără mânie - constat amuzat o chestie minoră (la mine minorul dă adesea ton majorului):

Deși în acel interval (postrevoluționar...) am publicat peste 15 titluri, cu o excepție la care voi reveni, nici o publicație nu mi-a propus, fie și din greșală, să accept a face parte din colegiul de redacție. Mă întorc: refuzasem propunerea lui Banu Rădulescu de a mă alătura... Blandianei, lui Rusan, lui Doinaș - lista “fondatorilor” revistei *Memoria* era lungă-lungă, cei avînd o cât de câtă legătură cu **memoria**, cu cinstirea și cu păstrarea ei fiind coplesii de hoitarii supraviețuitori prin cultura arpagicului, prin amnezie și în patru labe.

P.S. Fiindcă am adus vorba despre **Roman-intim...** Am luat un exemplar, l-am răsfoit, am recitat pe ici, pe colo...

Da, domnule, vorba mea. Nu e o carte rea. Ba chiar bunișoară. A apărut la o editură bună, cu o bună reputație, cu o rețea de distribuție corectă... Și totuși nu a fost băgată în seamă - cu excepția pomenită: Tatiana Slama-Cazacu, însă domnia-sa este psiholingvist, nu critic literar... Ba nu: a mai scris și un inginer, semnînd “Glyf”, pe un blog personal...

Firește, un autor va avea despre cărțile sale o părere mult mai bună decât un critic literar... obiectiv. Însă când criticul literar nu are pic de autonomie, când este lipsit, nu neapărat de cultură, de gust, ci de coloană vertebrală, el *tace* sonor acele cărți desemnate de redactorul șef al periodicului, de tovarășul-de-sus-de-tot, de tovarășia-înconjurătoare. Tace. Nu scrie despre ele.

Autorul de mine a cunoscut, vai, o astfel de tăcere-din-ordin-de-sus încă de la începuturile literare, din 1970 - am mai scris despre denunțul ticălos al lui Ivasiuc de care a profitat din plin “Direcția Presei” pentru a mă interzice total, pretextul fiind manuscrisul cărții: **Ușa noastră cea de toate zilele.**

A existat în literele române și un mecanism “nepolitic” de a interzice un autor, o carte : cel de mai sus, intrînd în categoria “cerință a maselor populare (de scriitori)”: nu noi, partidul și guvernul interzicem - dar dacă tovarășii cobreslași o cer...

Tot “nepolitic” fusese, în 1990 și mecanismul-Liiceanu:

Volumul de mărturii despre 1977 în traducerea franceză îi plăcuse

de prin 1984-1985, când, cu o bursă la Hiedelberg, trecuse, cu Pleșu, pe la mine, la Paris. După 1989, devenind director al Editurii Politice rebotezată Humanitas mi-a propus editarea și a **Culorii...**, în românește. Ceea ce s-a și întâmplat, a apărut odată cu **Gherla**, în mai-iunie 1990. În 1990, după cum știe până și Liiceanu, urmînd după, vorba Monicăi Lovinescu “1989, an despicător de istorie”, Tirania nu mai exista - dovadă : însuși Liiceanu devenise stăpînul celei mai bogate edituri. Și totuși... La foarte scurtă vreme după scoaterea în librării a volumului **Culoarea curcubeului** - împreună cu **Gherla!** - primul a fost retras (am mai produs probele scrise de Florin Ardelean afirmînd că în provincie nu se distribuise nici un exemplar, iar O. Pecican, de pildă apelase la I. Vartic, secretar de stat la Cultură pentru a-i “procura” unul de la București, prin relațiile sale...).

Perioada aceea fiind una tulbure, nu înțelesesem motivul “nedistribuției” cărții, iar explicațiile date de Liiceanu: proasta funcționare a poștei - m-au convins (Liiceanu fiind prietenul meu, nu?, el îi spunea prietenului său - eu - adevărul și numai adevărul!, nu?).

Am mai spus-scris: în acea vară, în absența lui Liiceanu de la București (după ce fusese fugărit de mineri prin subteranele Casei Scînteii, de a trebuit să intervină Pleșu, apoi să povestească, extrem de amuzat, cât de băgat în boale fusese prietenul Gabi...), se va fi petrecut ceva, o “schimbare” care m-a atins și pe mine, prin volumul **Culoarea curcubeului**. Când, în anul următor, am avut primele informații vorbind de retragerea totală din librării, în 1990 și depozitarea (deocamdată) a lui - această știre a fost negată cu vehemență de prietenii Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Adameșteana (dovezile se află în **Jurnalele** mele din acel timp). Pe măsură ce se adunau probele vinovăției lui Liiceanu : - de ce fusese retrasă din librării doar **Culoarea...**, nu și **Gherla**, nu și **Soldatul câinelui**, scoase tot de Humanitas?; de ce Liiceanu o vreme se văietase că nu are hârtie pentru volumele de **Articole** și **Scrisori** - de el comandate, în august 1990 - apoi le respinsese? În aceeași măsură, pe de o parte deveneau tot mai agresive, mai acuzatoare la adresa mea, victimă, negațiile din partea Monicilor, la care se adăugaseră ale G. Adameșteanu, Pruteanu, Sorin Mărculescu, Kleininger, Ioana Crăciunescu, D.C. Mihăilescu; pe de alta “răspunsurile” editorului deveneau... tot mai tăcute.

Un sfert de răspuns mi-a parvenit odată cu “tainica întrunire” a smântînității ‘telectuale române (Pleșu, Liiceanu, Monicii, Sanda Stolojan, Adameșteanu precum și a puradeilor satelitari) în care s-a luat decizia de a-l tăcea pe Goma, de a nu *se* scrie despre el, nici de bine, nici de rău, deci de a-l inexistă.

Așadar - în continuare, este analiza mea - **Culoarea curcubeului** fusese... inexistentă, nu din cauza “conținutului anticomunist” - mai anticomunist fiind al **Gherlei**, al **Patimilor după Pitești**, al **Soldatului câinelui** - ci din pricina conținutului *antiintellectualicesc* (românesc). Fiindcă în **Culoarea...** nu erau denunțate doar crimele comuniste, sovietiste asupra majorității românilor, prin activiști, milițieni, securiști - ci lașitatea, supușenia, frica de solidarizare a scriitorilor cu

cei care încercau să vorbească cu glas tare despre suferințele compatrioților - într-un cuvânt: despre *complicitatea intelectualilor cu Tirania*. Interdicția (nu găsesc alt cuvânt) în 1990 a mărturiei despre 1977 nu “venise” de la “Conducerea Superioară de Stat și de Partid”, care nu mai exista - ci, vai: “din sânul maselor de intelectuali cinstiți” (în profunđa, în descalificanta lor necinste), simțindu-se amenințate de acuzațiile, de “calomniile” conținute în cartea lui Goma. Or editorul Liiceanu nu le băgase în seamă când citise varianta franceză a cărții, iar când acceptase să o editeze în românește era prea ocupat cu probleme administrative, ca să o citească în românește (obișnuință a lui devenită marca fabricii - vezi și **Cartea neagră a comunismului...**)

După acest ocol - necesar, chiar dacă se repetă - mă întorc la **Roman intim** și pun o întrebare-din-fundul-sălii: de ce A. Frățilă a întrerupt relația editor-autor imediat după apariția romanului meu? Răspunsul nu poate fi altul, decât cel dedus din “apariția”, în colecția inaugurată cu mine, a lui Breban, Buzura, Țoiu: acești prozatori nu m-au... dislocuit, adică, după obișnuințele dâmbovițeline: «Dă-te la o parte, să mă așez eu», ci pur și simplu m-au dat afară, m-au expulzat. L-au dăscălit, l-au înfricoșat, l-au culpabilizat, l-au determinat pe A. Frățilă să ia el această hotărîre... românească; să mă trimită la plimbare, să mă dea afară, fără a mă anunța de “schimbare”, fără a-mi explica “măsura” - din societatea scriitorilor cinstiți-pe-linie, ca pe unul contaminant, periculos pentru soarta strălucitei literaturi române, dar mai ales periculos pentru ei, literaturioții lipsiți de coloană vertebrală - Trăiască România și literatura-i curată/ cu voie de la primăria imaginată.

*

Am vorbit despre **cărțile** mele *scrise* de mine.

Re-re-revin la **cărțile** mele *citite* de mine...

Cei care au răsfoit (și pe internet) Jurnalele vor fi observat obsesia, trauma pricinuită de distrugerea cărților în scurta-mi-biografie. Când eram copil credeam că toți refugiații din Basarabia și din Bucovina de Nord trecuseră, treceau prin aceleași încercări - de astă dată fiind vorba de doar **cărți**... Mai târziu am înțeles că nu chiar toți; nu era obligatoriu să fii refugiat, ca să fi cunoscut aceleași suferințe din pricina cărților. Fiindcă unele familii, chiar de învățători, chiar devenite și ele “sovietice” după 28 iunie 1940, ca a noastră nu cunoscuseră fenomenul cărților monarhiste, reacționare, antisimite arse în curtea școlii, urmat (dublat) de arestarea tatei. Alte familii de basarabeni, reușind să se refugieze în 1944, luaseră două-trei-cinci **cărți** de-ale lor în bagaje.

Si iată: după rugul cărților din curtea școlii - la data de 13 ianuarie 1941 - și după arestarea tatei, în refugiul reușit nu mi-a rămas nici o amintire în legătură cu vreo **carte** pe care să o fi luat cu noi. Înțelesesem mai târziu, din frânturile de discuție dintre părinți că refugiul din martie-aprilie 1944 fusese atât de... frământat, de precipitat, de presărat cu evenimente violente : bombardarea în față, în spate

a trenului nostru; bombardarea trenului în care se afla tata, pierderea tuturor bagajelor - apoi aflarea bombardamentului americanilor la 4 aprilie a Gării de Nord din București și dispariția (urcarea la cer), printre miile de refugiați basarabeni-bucovineni așteptând convoaiele care urmau să-i ducă spre Apusul țării, “în dispersare” și a unchiului Ignat, fratele mic al tatei, apoi... Încât pierderea cărților, chiar pentru niște învățători basarabeni, devenise ultima lor grijă.

Rezumat:

- “Rugul cărților” (13 ianuarie 1941) din curtea școlii din Mana, organizat de enkavediștii veniți să-l aresteze pe tata: în acel moment nu aveam ținare-de-minte-a-mea, însă memoria noastră este zidărită și din cărămizi ale memoriei părinților, adulților sonorizate mai târziu;

- Refugiul din martie-aprilie 1944, cu “golul” astupat mult mai târziu, după ani de zile - când ne întrebam, treziți din coșmar;

«Dar **cărțile**? **Cărțile** noastre, de la Mana? Ce s-a ales de ele?»

Găsesc, acum, că această întrebare - retorică - a fost pusă în prima pauză a nefericirilor noastre, adică după ce scăpasem de “repatrierea în Siberia”, după liberarea părinților de la Securitatea din Mediaș, în 1949; chiar după ce intrasem la Liceul Gheorghe Lazăr din Sibiu - să fi fost prin 1950.

Aici plasez două compensații (în cărți). Am scris - în **Arta reFugii**, în **Astra**, în **Sabina**, în **Roman intim** - cum de Marea Pierdere, cunoscută sub numele: *Epurarea cărților* - am profitat și eu:

- La Gimnaziul de la Șeica Mare, Târnava Mare, în iarna 1948-1949 profesoara de română domnișoara Pădureanu îmi încredințase “sarcina de onoare” de a... arde cărțile epurate. Nu folosise nici un alt cuvânt decât “ardere”, nu îmi făcuse vreun semn contrariind cuvântul - nici vorbă să-mi fi făcut cu ochiul - însă va fi știut că aveam să înțeleg ceea ce *nu*-mi spusese. Așa că ajutat de colegul Virgil Munteanu (un frate al lui, student era arestat, avea să treacă prin Pitești), cu complicitatea altui coleg, Iacob, în trei-patru nopți cărasem cu sania toate cărțile de-epurat în garajul părinților acestuia din urmă, după fiecare transport arzând ziare (și împrăștiind cu grijă cenușa pe zăpadă). În jur de 50 volume le-am furat eu - restul au fost împărțite, cea mai mare parte revenind profesoarei, apoi restul lui Virgil și lui Iacob.

- Al doilea furt-de-cărți: din cele destinate arderii la biblioteca Astra de la Sibiu (cartea **Sabina** este construită pe această tramă-dramă).

Au urmat câțiva ani “liniștiți” (din punctul de vedere al cărților): devenisem student la “Eminescu” și începusem a-l frecventa pe anticarul Sterescu. Dar de acolo, din cămin mi se furaseră două comori - cumpărate cu o bursă întregă: **Iliada** și **Odiseea** în traducerea lui Murnu, tipărite la Fundațiile Regale.

După ce am fost arestat în noiembrie 1956, părinții au recuperat ceva lucruri de îmbrăcăminte-încălțăminte, însă nici o carte. Nu am păstrat vreun gând rău colegilor de cămin, știind că furtul de carte nu este un păcat... totuși, trec și acest episod la pierderi de carte.

La sfârșitul anului 1958, fixându-mi-se domiciliu obligatoriu în satul-nou Lătești, Fetești, în “transportul nr. 2” basarabeanul de tata mi-a

adus 3-4 saci cu cărți, adunate din... furturi-nepăcătoase (dacă erau de-carte...), mai puțin cumpărate.

Odată cu revenirea la “suprafața vieții”, în 1965 și cu instalarea la Radu Sterescu a început o perioadă aproape-normală - judecată prin prisma **cărților**.

Dar, vai: la 1 aprilie 1977, odată cu arestarea mea (și expulzarea soției și a copilului din apartamentul din Aleea Compozitorilor) a început și... imprăștierea bibliotecii, așa modestă cum ajunsese, șchiopătînd, după 37 ani de pierderi-arderi ale **cărții**.

O bună parte din cărți - împreună cu toate manuscrisele - au fost confiscate de Securitate. După liberare, după insistențe și amenințări (cu PEN Clubul, cu greve ale foamei - dar avea alte arme?) mi s-au restituit ceva manuscrise. Dar **cărți**? După ce Securitatea confiscase un prim lot, rămasele fuseseră transportate la “noul domiciliu”, undeva “pe strada Turturele” și vărsate în mijlocul odăii-mari, încât nu mai rămăsese loc pe podea nici pentru un scaun. După liberarea mea, cărțile au fost recuperate și puse-bine în pivnița lui socru-meu. De acolo o parte au fost duse în noul apartament impus de Pleșiță, însă, de bine ce ne-am “așezat”, am plecat în exil în noiembrie 1977. Lucrurile - și cărțile noastre au fost duse înapoi, la socru-meu. Murind el, sora lui s-a mutat într-o garsonieră. O bună parte dintre “hârtii” au fost mutate într-o magazie din Pipera, aparținînd socrului lui Niculiță Damaschin, nepotul adoptiv al socrilor.

Acolo or fi și azi - dacă or mai fi.

Nici în exil nu am fost scutit de pierderi ale cărților: în 1995, fiind expulzat pentru neplata chiriei, toate lucrurile noastre - deci și **cărțile** - au fost duse la un depozit al Primăriei. După câteva luni de “provizorat-acut”, am primit o nouă locuință, însă traumatizat, nu am recuperat tot ce ne fusese dus acolo, le-am lăsat, dracului: mobile, covoare - **cărți**.

Adevărat: începînd din 1996 nu am mai pierdut **cărți**.

Am mai povestit o “discuție” cu Liiceanu, în vara anului 1990 : enervat (dar încă nu supărat pe el), la n moment dat i-am pus întrebarea:

«De câte ori ai pierdut biblioteca?»

El nu a înțeles. Nici după ce am explicat ce însemnase pentru mine pierderea cărților. A ridicat din umeri, în semn că nu știe ce să răspundă la o întrebare ca aceea. Iar eu m-am grăbit să trag concluzia:

«Înseamnă că nu știi ce-i aceea să ți se distrugă **cărțile**».

Asta se petrecea pe timpul când eram prieteni, el încă nu retrăsese din librării, ca să pună la murat, în depozite, volumul recent editat: **Culoarea curcubeului**, deci încă nu îl trimisese la topit, la Fabrica de hârtie Bușteni.

Și dacă eu îi dădusem ideea de a distruge **carte**?, mă întreb, devenit profesionist al autoculpabilizării?

28. F. S.: *Sunteți un pasionat scriitor de Jurnale. Ați început să scrieți Jurnal abia după ce v-ați exilat - mai precis în 9 februarie 1978, după cum singur consemnați. De ce atât de târziu?*

28. P.G.: Jurnalele mele...

Din acea primă însemnare se înțelege că... nu este prima - ci întâia păstrată și publicată.

Rămăsesem marcat de ceea ce povestise tata despre Siberia: că în lagăre exista o categorie de deținuți - zeki : “jurnaliștii”: cumplita lor crimă antisovietică consta în scrierea-și-deținerea (să se observe și-ul parazit) de-jurnal-personal. În iarna 1944-45 când ne ascundeam prin pădurile Ardealului, ca să nu fim “repatriați-în-Siberia”, observând că mama nota într-un caiet ce se întâmplase cu noi în acea zi, i-a cerut, i-a poruncit să distrugă însemnările - acelea “putînd băga în pușcărie, dacă erau găsite, pe toți cei pomeniți acolo”... Îmi amintesc bine, doar eram mare (aveam nouă ani!) cât de surprinsă fusese mama aflînd și o astfel de oroare.

Traumatizat, desigur, însă nu într-atât, încât să nu-mi plece mâna, și mie, ca elev... Jurnalul reprezintă o tentație de nestăvilire pentru orice adolescent: fată, băiat, simte nevoia să încredințeze cuiva primii fiori, primele taine, primele iubiri. Or tainele acelea se păstrează mai bine la cineva/ceva care nu le divulgă în jur, nu se trezește vorbind despre ce a aflat... Am scris și eu, am păstrat și eu astfel de taine. Numai că eu (printre alții...) eram, nu doar un adolescent, acolo, ci un adolescent basarabean, refugiat, hăituit, atât de ocupanții ruși, cât și de românii noștri - pentru a fi capturat (da: capturat ca un pui de sălbăticiune) și repatriat-în-Siberia.

Acest mod de a ține jurnal m-a împins la o acțiune care atunci nu știam că se cheamă: *autocenzură*. După principiul comunicat de tata, la stîna, în iarna lui 1944 - din care reținusem: cel mai rău lucru ce li se poate întâmpla “jurnaliștilor” este ceea ce li se poate întâmpla celor “povestiți” acolo, fără ca aceștia să știe că fuseseră, pe stil-nou, comunist, *denunțați-demascați*, prin jurnalul cuiva. Au fost momente în care am zmulș file din caiete, am rupt și ars caiete. Însă la Sibiu am trecut pe lângă catastrofă: denunțat de o putoare de coleg, Securitatea mi-a confiscat “Jurnalul-intim” - acesta fiind originalul titlu...

Norocul meu: am fost binișor bătut pentru că “ziceam de rău” despre “situația generală”, însă, mai degrabă din discreție, decât din prudență nu scrisesem nici un nume de fată, de coleg, de profesor de care să se lege secii... Tentative sporadice am mai făcut în Bărăgan, în domiciliu obligatoriu: foile de jurnal, scrise, le-am făcut suluri, le-am băgat în sticle cu dopul smolit, le-am îngropat în grădină. Nu le-am mai găsit. Ce se va fi întâmplat cu “jurnalul-îngropat”? Nu ț-o spune...

Primii ani de jurnal (în exil, din 1978) s-au scurs... șchiopătînd. Uitam de el săptămîni, luni, ani. Încă nu mă scufundasem în el. Când am dactilografiat însemnările în vederea fotocopierii - din 1988 - în câteva exemplare, "materialul" a fost grupat cronologic în 3 volume - așa a ajuns la Dan Petrescu, cel care le-a scos la Nemira în 1997.

Întâiul decluc ("Jurnalul poate fi roman") se va fi petrecut în vara anului 1989, vară grea pentru mine, din multe motive. Ajungînd cu narațiunea la tentativa lui Țepeneag, Breban, Culcer, Sorin Alexandrescu, Nedelcovici de a face o Uniune a Scriitorilor în exil - dar fără a rosti-scrie cuvîntul-care-spunea-adevărul: *exil* (și dînd cuvînt de ordine de a nu fi anunțat și eu) - am înțeles că trecusem prea repede peste fapte importante, că merita o mai lungă și mai largă zăbovire și exploatare a "chestiunii". Astfel am extras material din acel an, 1989, l-am dezvoltat, l-am autonomizat l-am botezat: **Jurnal de Căldură Mare** (volumul 2, al 3-lea fiind în fapt continuarea primului, până în iunie 1993, numit: **Jurnal de Noapte-Lungă**).

Mi-a fost grea vara 1989 din pricina extremei oboseli fizice, adunate în ultimii... cincizeci de ani; rău mi-a făcut carantinizarea din partea colegilor: nu fusesem socotit apt de a face parte dintr-o asociație literară. Însă lovitură de grație mi-a fost dată de acțiunea Monicăi Lovinescu și a lui Virgil Ierunca: mie mi se plînseseră că Țepeneag aliat cu Breban, Culcer, Sorin Alexandrescu, Nedelcovici și cu un muzicolog informator al Organului, un clujean: Ilie Brie complotau pentru a-i alunga pe ei de la Europa liberă - și chiar de nu mi-au cerut explicit să le vin în ajutor, am reacționat ca prieten și aliat al lor, dînd cu barda-n complotiști... Când, în toamnă, printr-o imprudență a lui Paruit am aflat că Monica se aflase de la începutul "crizei" în legătură-de-consultații cu Țepeneag, că avusese o întâlnire și cu Breban, singura "problemă nerezolvată" rămînînd... faptul că ei, Monicii, lucrînd pentru Europa liberă, nu aveau voie de la americani să adere la organizații considerate politice. Numai eu, bou, vociferam, gesticulam împotriva complotiștilor care jinduiau microfonul prietenilor mei...

Eram "atins"; în toamnă aveam să aflu că trecusem pe lângă un infarct. Lucrasem însă la această... umflătură a jurnalului cu o plăcere cunoscută, dar în ultimul timp neglijată: scrierea-la-un-roman. Scufundarea în **Căldură Mare**, declarat jurnal, mi-a provocat aceleași senzații cvasierotice resimțite la scrierea unui roman. Deci : Jurnalul poate fi și roman.

După ce am recuperat-dactilografiat **Jurnal american** (29 sept. - 10 nov. 1978) am trecut la **Jurnal de ziuă-scurtă** (1994); apoi la **Jurnal de așteptare** (1995), la **Jurnal de casă-nouă** (1995-1996), acestea toate adunate în volumul **Alte jurnale**. După **Jurnalul unui Jurnal** (1997) am încheiat jurnalele editate la Dacia cu **Jurnal de apocrif** (1998). Criterion mi-a publicat **Jurnal 1999 (Jurnalul unui... contestat)**, **Jurnal 2000** - în un singur volum, iar **Jurnal 2001, Jurnal 2002 și Jurnal 2003** în al doilea. În 2007 editura Anamarol a scos **Jurnal 2004, Jurnal 2005 și Jurnal 2006 - Jurnal 2007** așteaptă o

binevenită finanțare...

Visez să pot edita cele 3 volume de publicistică **Butelii aruncate în mare** precum și o ediție adusă la zi - zi cât mai îndepărtată - a **Jurnalelor**, 14 până în acest an, 2008.

Jurnalele mele...

Pe măsură ce trecea timpul, "conținutul" lor a cunoscut modificări: de prin 1995 am început a introduce și articolele care nu-și mai găseau loc în periodicele din România; am lărgit "traista de cerșetor", devenită Jurnalul, găzduind texte, scrisori deschise ale unor prieteni (Vasile Paraschiv, Mircea Stănescu), ca și mine neavînd unde să se exprime, apoi, după ce am început a lucra la **Săptămâna Roșie**, reproducînd o serie de documente, fie oficiale, fie personale, precum mărturiile unor trăitori ai evenimentelor tragice în legătură cu Basarabia.

Ce a rezultat? Un talmeș-balmeș - după unii; o mică enciclopedie, după alții, favorabili mie. În 1997, la apariția celor trei volume la Nemira, Jurnalul meu era, cum altfel?, "o adunătură de resentimente", de "bârfe", de... "denunțuri" - la adresa scriitorilor mari și lași și curați, contemporani. Acum nu mai știu ce cred confrății despre Jurnalul meu, sigur este că cei mai îngăduitori regretă că nu am scris și eu, cuminte, un "jurnal literar - ca al lui Balotă". Ei bine, al meu nu este nici literar, nici ca al lui Balotă, nici ca al lui M.H. Simionescu, nici ca al lui Ciocârlie - pentru luminosul motiv că eu scriu Jurnalul meu, nu pe al lui Țepeneag, de exemplu, pentru că eu nu-mi aduc-la-ziua-de-azi ceea ce fusese notat acum douăzeci de ani (ca Țepeneag). Nici măcar Jurnalul lui Sebastian, cum mi-l dădeau exemplu, în campania isterică și prostească din 1977: "Să fi așteptat și Goma să dispară cei încondeiați, pentru a și-l publica - atunci și nici atunci..." regretau/mă sfătuiau oameni crezuți normal inteligenți, pe care îi credeam cunoscători ai... cronologiei, chiar și ai logicii, printre ei Ierunca: el îmi făcea reproșul de mai sus, uitînd că el însuși, abia la zece ani după consumarea faptelor narate în jurnalul său, zugrăvea cu apă-tare "persoane încă în viață" ca Virgil C. Gheorghiu...

Ei, da: să nu faci ce face popa...

Jurnalele mele. Incepînd a scrie despre ele aveam atâtea de spus, atâtea de mărturisit...

Hărțuit însă de altele, îmi amân plăcerea pentru altă dată.

29. F.S.: Ati mai tinut legatura cu unii dintre semnatarii Scrisorii Goma, dupa 1977? Dupa cum stiti, am realizat un dialog cu Michaela Bendu-Hohenlohe, din care au fost publicate deja primele doua episoade.

29. P.G.: Câțiva ani după ce m-am exilat (1977, noiembrie), numeroși au fost, dintre semnatari, cei care m-au contactat, fie prin poștă, fie telefonic - informați fiind despre coordonatele mele de Europa liberă.

«Numeroși...- câți?», m-ar întreba un jurnalist occidental care nu are habar unde vine România pe o hartă.

«Nu ț-o spune...», aș răspunde ca basarabeanul, el vrînd să comunice: «Nu știi» și nu: «Nu-ți spun!»

Câți? Dacă ar fi să cred în adevărul listei alcătuită de Securitate (aflată în **Culoarea curcubeului** la secțiunea **Cod «Bărbosul»**, ediția Polirom, 2005, la pagina 477, din cei vreo 200 semnatari (nu i-am socotit pe cei care s-au lipit după arestarea mea, ca N.C. Munteanu; ori au aranjat o plimbare-la-vedere-cu-Ana), vreo cincizeci m-au contactat. În majoritate, mulțumindu-mi pentru că îi ajutasem să emigreze, altfel ar mai fi așteptat câțiva ani pașaportul cerut multă vreme înainte de 1977.

Dar bineînțeles: Apelul nostru cerînd respectarea drepturilor omului devenise o agenție de liberat pașapoarte. O știam asta de la primii semnatari: aceștia riscaseră venind pe Aleea Compozitorilor, în Drumul Taberii și o pățiseră, unii rău de tot, pentru că, prin aderarea lor, cereau luna-de-pe-cer: dreptul de a pleca din țară! Erau, printre ei unguri, sași, evrei. Apelul reprezenta, în 1977 ultima lor șansă de plecare. «Criticilor mei...» - exclusiv dintre scriitori - care îmi reproșau că alcătuisem o «adunătură de pașaportari», le răspundeam că și pașaportul este un drept al omului. Dar criticii mei (scriitori, care la telefon, își spuneau numele; «anonimi în civil» ocupînd telefonul, altfel mut, cu jumătățile de oră) nu se lăsau: îi trimiteau pe toți semnatarii în categoria fugarilor, a lașilor, a nepatrioților - care «își pun palma-n cur și se cară la unt» (iată la ce folosea teoria lui Noica, zugrăvind Occidentul), în loc să rămână aici, pe poziții, să lupte cu noi, să sufere cu noi (fără a mai adăuga: «să greșească cu noi», ca mai târziu Ion Simuț).

Am mai spus, repet: chiar înainte de a fi arestat (la 1 aprilie 1977), Ana, ieșită la cumpărături, la plimbare cu copilul era... «pâstăită din tufiș» - așa zicea ea, cu înțelegere și compasiune față de vreo colegă de școală, de facultate, prietenă din copilărie sau care se prezenta: «Nu mă cunoști, dar sunt sora/verișoara/cumnata/soția Cutăruia, te rog frumos, te rog ca pe Dumnezeu să te plimbi și cu mine cinci minute, să mă vadă aștia cu nevasta lui Goma și să ne dea pașaport - că așteptăm de trei/cinci/șapte ani...».

Ar fi putut rezista cineva la o astfel de rugămintă? Bineînțeles, nu. Aceștia intrau în altă categorie, a nefericiților care nu «aderaseră» prin semnătură, le fusese frică de «consecințe», însă când aflaseră că Securitatea îi vizita pe unii care se atinseseră de noi, ca să bage spaima-n ei, «să nu semneze la Goma», că, uite, capătă pașaport pe loc..., au încercat și ei.

Bineînțeles, nu ne așteptam la vreo răsplată de la bieții doritori de pașaport, nici la scrisori de mulțumită, însă...

...Însă unii - pe care nici nu-i mai țineam minte - mi-au trimis mesaje de nemulțumire, ba chiar de acuzare că îi înșelasem, promițându-le marea cu sarea. Acestea - vreo cinci - mi-au făcut cu adevărat rău. Fiindcă știam că nu înșelasem pe nimeni, că nu promiseseam nimic-nimănui, pe fiecare intrat în apartamentul din Drumul Taberii, cerînd, gâfâind "lista" să o semneze, ca să nu năvălească securiștii care-l urmăriseră, iar el să nu apuce să o...- îl rugam să citească întâi textul Apelului, îl avertizam de primejdiile semnării...

Din câte am înțeles, cei mai numeroși dintre semnatarii care au mulțumit, iar o vreme ne-au trimis felicitări de sărbători au fost neoproteștanții. Din Germania, din Danemarca, din SUA, din Australia, dar au făcut-o. De ce ei? Nu știu. Dar nimeni dintre... pâstătorii din tufișuri, în majoritate zdrobitoare evrei. Ana bănuiește că aceștia fuseseră pedepsiți de autoritățile israeliene (că folosiseră altă "filieră") decât declaratele *cusher* și fie nu fuseseră acceptați în Israel, fie acceptați, dar nu beneficiaseră de ajutoarele acordate evreilor "întorși".

Una din puținele semnături care a declarat că era recunoscătoare Apelului nostru - oricâte neazuri avusese mai apoi - a fost Mihaela Bendu, numele de fată a actualei Michaela Hohenlohe, stabilită la Viena.

Ca să-i ușurez pe cei care nu m-au contactat în cei 30 ani câți au trecut de atunci, să știe:

Nici atunci, nici după aceea nu am avut conștiința că le-am făcut un bine, "un mic serviciu", cum se spune pe... coclauri dâmbovițene.

Am făcut ce am făcut, pentru că nu puteam să nu fac.

30. F.S.: Recitind 26 și 27 m-au invadat cateva intrebari... Incerc o introducere cu nuante melancolice: Gabriela Melinescu, sotia editorului suedez René Coeckelberghs, va mentioneaza in cateva locuri din jurnalul ei suedez (II, 1984-1989, Polirom, 2003).

Noteaza in octombrie 1984, cu ocazia Targului de carte de la Frankfurt:

„Intalnire cu Paul (Goma), care a albit complet și seamana acum cu profetii Vechiului Testament, cei gravati frumos de Wiliam Blake. Imi povestește despre ce se petrece in Romania – tara e in ruina, Bucureștiul, orașul meu natal, e invadat de paduchi și de o boala ca lepra, colinele de la Mitropolie nu mai au case și arbori, totul a fost demolat pentru a se construi palatul faraonic al Comitetului Central. (...)

Paul (Goma), care a suferit atat, a incetat sa mai considere suspect pe cineva.

Nimic de facut, spune el, toti cei care ma viziteaza sunt suspectati ca sunt agenti secreti. Apoi imi povestește despre mașinatiile scriitorilor romani din Paris pe langa editorii francezi, despre calomniile lor. O luna mai tarziu nota in legatura cu emisiunea televizata despre spionul Pavel Haiducu, trimis de Ceaușescu sa îi omoare pe Paul Goma și Virgil Tanase.

Credeti ca faima Dvs. internationala, de cel mai mare opozant al regimului comunist de la București, a atarnat cumva negativ asupra calitatii propriu-zise de scriitor? Complementar: ca intr-un mod bizar, cele doua componente – civica și literara – au fost contrabalansate, așa cum spuneati, de catre Securitate in defavoarea Dvs., faima de care vorbim intorcandu-se cumva impotriva dorintei legitime de a fi scriitor pur și simplu?

30. P.G.:

Iertare, nu voi răspunde la această lungă și amabilă întrebare.

Voi vorbi și despre acestea - când nu voi fi întrebat.

Pe curând, în episodul următor.

Până atunci să ne acordăm o pauză de respirație.